

DRUGI TIR

Boris Šuligoj: Podražitve in manjše zamude niso glavni problem drugega tira. Večji problem so večletne zamude iz prejšnjega desetletja, napovedane višje bančne obresti in to, da Slovenija ne namerava uporabiti dodatnih nepovratnih sredstev za drugi tir.

Stran 2-5

POKOJNINE

Matej Sukič: »Delati bomo morali do smrti,« pa se pogosto sliši v razpravah, ki smo jim včasih pravili »šank« debate. Te so bile rezervirane za opite moške, dandanes pa splet omogoča, da lahko neumnosti klatijo vsi.

Stran 6-8

ZIMSKI TURIZEM

Eva Branc: Hoteli v hrvaškem delu Istre v teh mesecih gostijo številne športnike na pripravah, s čimer prebrodijo zimske mesece. Slovenska Istra pa medtem predvsem decembra z dogodki vabi dnevne goste.

Stran 20-21

Piran - Izola - Koper - Ankaran
vsak mesec brezplačno v gospodinjstva

števila 48
februar 2023

OBALA® *plus*

časopis in portal za slovensko Istro
s pogledom na morje

www.obalaplus.si

EVGENIJA CARL

Stran 12-16

RAJKO HRVAT

Stran 38-39

ARIANNA SARA DI PALMA

Stran 41

MODNE SMERNICE

Stran 42-43

VRT V FEBRUARJU

Stran 45

PUSTNE KROŠTOLE

Stran 46

COMUNITÀ AUTOGESTITA COSTIERA DELLA NAZIONALITÀ ITALIANA

Stran 10-11

Spoštovani bralci!

Po lanskem napetem volilnem letu se je letošnje začelo lepše. Seveda pod pogojem, da ste eni izmed tistih, ki imate svojega družinskega zdravnika in račun za elektriko, ki ni poskočil v nebo. Če ste še eni izmed tistih, ki jim je predsednik vlade podaril višjo plačo, potem se je to leto za vas zares začelo lepo. Pogovore o politiki, novih/starih županih, so zamenjali lepši pogovori. O vremenu. Po mesecu in pol megle in dežja končno burja, ki razkadi slabe misli. Zmagovalec meseca januarja je zagotovo Izola. Večerni sprehodi po Kopru, Piranu ali Portorožu so bili podobni sprehodu po izumrlih, praznih urbanih sredinah. Izola se je odločila, da bo živela tudi januarja. Drsalističe odprto, koncerti, Radio Capris s svojim studiem, kuhano vino (in vse ostale kuhane pogruntavščine; med njimi kuhan Aperoll Spritz) in predvsem ljudje. Ne samo na trgu, kjer se je vse dogajalo, ampak tudi v centru. Pomislite Kopčani, Pirančani in Portorožani. Izolani so se ob večerih sprehajali, družili in se pogovarjali na ulicah svojega mesta. Ostali smo počivali. Kar je lepo, ampak malo tudi žalosti, da poleg Izolanov delajo samo naši sosedje. Gradijo kilometre kolesarskih stez (financirajo jih vse občine Hrvaške Istre skupaj z denarjem EU), v hotelih gostijo različne športnike in pomislite, tudi nekaj kampov je odprtih. Dokler ne bomo imeli zavednih lastnikov hotelov, ki bodo postali aktivni udeleženci snovanja lokalne razvojne politike, in odločevalcev, ki bodo začeli delati, bomo živeli kot tipični Dalmatinci. Delali bomo nekaj mesecev na leto (v tem času nam bodo šli turisti že močno na živce), da bomo lahko naslednje mesece počivali. Nekaj nas seveda že sedaj živi drugače. Luka Koper dela, nekaj gostilničarjev in lastnikov manjših hotelov, in ne nazadnje tudi mi, ki ustvarjamo ta časopis, živimo v svojem ritmu 12 mesecev na leto. Skušamo narediti tudi vedno kaj novega. V tej številki imamo tako novega kolumnista Leona Magdalena in ne pozabite prosim na vse novice, ki jih lahko ves čas preberate na naši spletni strani www.obalaplus.si.

Tomaž Perovič

DRUGI TIR DRAŽJI 9 Odstotkov

Podražitve in manjše zamude niso glavni problem drugega tira - Večji problem so večletne zamude iz prejšnjega desetletja, napovedane višje bančne obresti in to, da Slovenija ne namerava uporabiti dodatnih nepovratnih sredstev za drugi tir, saj bo evropski denar raje namenila drugim železniškim projektom

Gradnja drugega tira je na pomembni prelomnici. Čez dva meseca bo na trasi tira prevrtanih polovico vseh predorov, vlada in parlament bosta dopolnila zakon o drugem tiru, kar pomeni, da bo dokončno odpravljen bizaren načrt, po katerem naj bi 27-kilometrski odsek proge proti morju pomagala graditi Madžarska. Zaradi višjih cen materialov, energentov in delovne sile (inflacije)

so bili v državnem podjetju prisiljeni predlagati novelacijo investicijskega programa, katerega vrednost je spet pristala na 1,082 milijarde, pa tudi rok gradnje so uradno podaljšali za pol leta, v zadnji četrtini leta 2026.

Zgodbo o drugem tiru bi morali začeti pri Luki Koper, ki je lani (2022) presegla milijon pretovorjenih kontejnerjev in ohranila primat pri tem najbolj prestižnem tovoru na Jadranu. V najboljšem jadranskem pristanišču so lani uspeli povečati promet za vsega dva odstotka, medtem ko so ga v Trstu za 16 in na Reki za 26 odstotkov. Glavna ovira, da Koper ne dosega višje rasti pretovora, so zmožljivosti slovenskih železnic. To je dovolj jasno poudaril tudi predsednik uprave Luke Koper Boštjan Napast, ko je dejal, da bi imeli še več pretovora, če bi bila prepustnost železnice

zadostna, saj je določene tovore mogoče prevažati le po železnici in ni primeren za cestni prevoz.

Na ozko grlo železnice za logistične posle opozarjajo koprski logisti že več kot deset let. Prišli smo torej do točke, ko pretovora skozi Slovenijo ni mogoče več bistveno povečevati. Kaj to pomeni za strategijo slovenske logistike in gospodarstva, za razvoj države, kaj to pomeni s politično ekonomskega ali geostrateškega stališča, bodo povedali analitiki. Toda, če slovenska logistika res ustvari za 3,5 milijarde evrov prihodkov letno (in Luka Koper ključno vpliva na logistično panogo), si lahko mirne vesti privoščimo trditev, da bi večji pretok blaga z urejeno železnico za najmanj 10 odstotkov povečal prihodek logističnega gospodarstva. To pomeni, da brez urejene železnice vsako leto izgubimo najmanj 350 milijonov evrov prihodkov (od storitev z visoko dodano vrednostjo) v državi, v petih letih torej kakih 1,75 milijarde evrov. O teh izgubah so več študij opravili slovenski profesorji ekonomije: Jože P. Damijan, Igor Masten in Aleš

Groznik.

Ti podatki so nujni za razumevanje dimenzije in pomena gradnje nove železniške proge do koprskega pristanišča. S precejšnjo mero gotovosti lahko na podlagi izjav številnih logistov iz koprške pristaniške skupnosti trdimo, da bi Luka skupaj z drugimi logisti danes ustvarjala bistveno več pretovora, če bi bil drugi tir že zgrajen.

KAJ UČI ZGODOVINA?

Če bi se pred 170 leti cesar Franc Jožef spraševal, kdaj bo južna železnica začela cesarstvu vračati vloženi kapital, je verjetno še danes ne bi imeli. (V 160 letih se hitrost tovornega vlaka iz Trsta čez Slovenijo do Dunaja, sploh ni povečala.) Veliko pogumnejši in učinkovitejši so bili tudi pionirji Luke Koper. Njen drugi direktor Danilo Petrinja - Primož, ki se je v pred 60 leti uprl slovenski vladajoči politiki in celo Titovim ukazom, je dobro vedel, da brez tira ni Luke Koper. Vsem oviram navkljub so ga začeli graditi leta 1964, ko je imelo pristanišče 700.000 ton pretovora blaga, in ga (s

krampi, lopatami in samokolnicami) dogradili leta 1967, ko je imelo 800.000 ton prometa. Ekonomsko upravičenost so pričakovali štiri leta pozneje, ko naj bi dosegli 1,5 milijona ton. Načrtovano tonažo so namesto v štirih letih dosegli v dveh. Lani pa so s pomočjo tega tira pretovorili 23,4 milijona ton prometa.

KDO VSE JE OVIRAL GRADNJO DRUGEGA TIRA?

Aprila leta 2012 je prometni minister v odhajanju Zvonko Černač iz druge Janševe vlade izjavil, da se drugi tir ne bi izplačal, četudi bi se pretovor v Luki povečal za 30-krat (tedaj je bilo v Luki 17 milijonov ton pretovora). Leta 2014 pa je kandidat za infrastrukturnega ministra Cerarjeve vlade Peter Gašperšič na zaslišanju izjavil, da drugega tira Slovenija ne potrebuje vsaj še 30 ali 40 let. Omenjeni minister je kasneje pri vodenju ministrstva veliko pozornosti namenil različnim študijam, manj pa konkretni gradnji tira. Za nameček je skupina v krogu znanega borca proti drugemu tiru Vilija Kovačiča (s pomočjo

Boris Šuligoj

Časopis in spletni portal **OBALaplus**® sta vpisana v razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2216. ISSN 2670-4609. Izdajatelj MBM MEDIA d.o.o., Portorož. Distribucija preko Pošte Slovenije v gospodinjstva občin Ankarani, Koper, Izola in Piran. Število izvodov 25.500. Uredništvo: Pristaniška 14, 6000 Koper, urednistvo@obalaplus.si, 05 9045 710, 040 600 700. Oglaševanje: marketing@obalaplus.si, 040 771 000. Odgovorni urednik Mauro Belac, mauro.belac@obalaplus.si. Urednik Tomaž Perovič, tomas.perovic@obalaplus.si. Člani uredništva: Boris Šuligoj, Bojana Leskover, Nataša Benčič, Dorjan Marušič, Manca Hribovšek, Sabrina Simonovich, Sašo Mejak, Maja Orel Jakič, Katja Pegan, Eva Branc, Andreja Comino, Maja Cergol, Matej Sukič in Petra Mežnarc. Oblikovanje in prelom tiskane izdaje Tedy Grbec, GT-design d.o.o. Urejanje spletnega portala Elvis Dobrilovič. Stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno stališč uredništva. Za točnost podatkov v podpisanih vsebinah odgovarjajo avtorji oz. naročniki objav. Za nepodpisane vsebine je avtor uredništvo. Komercialna sporočila so ločena od uredniških vsebin. Naročene objave so označene z oznako - promocijsko sporočilo. Datum izida 25. januar 2023.

stranke SDS) v letih 2017 in 2018 izpeljala kar dva referendumata na isto temo (edinstveno odločitev o ponovnem referendumu sta omogočili vrhovno in ustavno sodišče).

V Sloveniji pa poleg omenjenih primerov še zmeraj prikrito deluje nekaj dobro organiziranih in polno zaposlenih ljudi, ki bombardirajo evropsko komisijo in njene pa tudi slovenske državne službe z večkrat ovrženimi prijavi o domnevnih nepravilnih postopkih pri drugem tiru. Vsi ti postopki, referendumi in večkrat nesposobne vlade ter politiki s figami v žepih, so gradnjo drugega tira samo v minulem desetletju zavrla za več let in s tem povzročili več sto milijonsko škodo. Privarčevali bi že pri ugodnejših bančnih kreditih, torej pri dražjem kapitalu, s katerim imajo opravka zdaj investitorji, medtem ko je bil v prejšnjem desetletju kapital skoraj zastoj. Drugi tir bi bil lahko že zgrajen in bi se zdaj lepo izognili številnim vplivom visoke inflacije, podražitvam in podobnim oviram. Zato je presenetljivo, kako veliko pozornost javnosti in politike vzbujajo nepomembne aferice (na primer o preplačani maketi), medtem ko stotine milijonov izgubljenih prihodkov, da niti ne omenjamo vseh vplivov na varovanje okolja in prometne varnosti, ne skrbijo prav nobene civilne iniciative.

VEČKRAT NOVELIRAN INVESTICIJSKI PROGRAM

Investicijski program, katerega novelacijo so spet pripravili v 2TDK in čaka na potrditev vlade kot skupščine družbe 2TDK, bistveno ne spreminja vsote, s katero naj bi zgradili drugi tir. Že pri pripravi projektov za pridobitev gradbenega dovoljenja (PGD) pred kakimi 15 leti so govorili o tem, da bo drugi tir stal med 800 in 900 milijoni

evrov. Pred desetimi leti so vsi razpravljavci v javnosti kar tekmovali v navijanju cene in trdili, da bo stal vsaj 1,4 milijarde evrov. Prvi resneje izdelan investicijski program je pred šestimi leti predvidel oceno 1,194 milijarde, ki ga je uprava 2TDK pod vodstvom Dušana Zorka leta 2019 znižala na 1,084 milijarde, dve leti kasneje pa je nova uprava pod vodstvom Pavleta Hevke našla še za skoraj 90 milijonov rezerv in je prejšnji investicijski program v začetku leta 2021 znižala na 995 milijonov evrov. Največji »prihranek« so dosegli s tem, da so rezervacije za nepredvidena dela znižali s 100 milijonov na 34 milijonov evrov. Najnovejši predlagan noveliran investicijski program se torej vrača na znesek 1,082 milijarde evrov. Če odbijemo 55 milijonov evrov že porabljenih stroškov za storitve in nabave, pridemo do zneska 1,027 milijarde, o katerem so poročali mediji, ali 9,3 odstotka več kot v prejšnjem investicijskem programu. Največji delež podražitve prispeva bistveno dražja izvedba tretjega sklopa, in sicer za skoraj 82 milijonov evrov (Sam tretji sklop bo zaradi vseh podražitvev dražji za kar 50 odstotkov od predvidenega v prejšnjem investicijskem programu). Drugi razpis (prvi se je zaključil neuspešno ravno zaradi previsokih ponujenih cen) za oddajo del tretjega sklopa se bo zaključil 6. marca. S tretjim sklopom bodo postavili napajalno infrastrukturo, video nadzor in varovanje, tire, vozno mrežo, signalno varnostne in telekomunikacijske naprave, nadgradnjo obstoječih sistemov in deviacijo obstoječe proge pri Divači (za katero so že izbrali izvajalce, pogodbo, težko 9,2 milijona evrov, bodo podpisali v kratkem).

Ostale podražitve so še prilagoditev in preprojektiranje izvedbe viadukta Vinjan na

račun odkritega plazu v terenu (3 milijone evrov), večje količine odvoza in predelave odvečnega kapitala (1,4 milijona), dodatna dela na viaduktu Glinščica (aneks 1,6 milijona evrov), pol milijona evrov dražji dvopotni gasilski vozili (vozila lahko po cesti in po tirih) ter enoletno financiranje skupine 15 gasilcev. Skupaj je zaradi podražitvev investicija po novem ocenjena na 1,082 torej približno toliko, kot je bila ocenjena v času prvega infrastrukturnega ministirovanja Alenke Bratušek pred štirimi leti.

NE LE PODRAŽITVE, TUDI POCENITVE

Pri cenah je za boljše razumevanje treba pojasniti, da je investicijski program iz 2019 za predore, viadukte in dela, ki jih izvajajo zdaj, predvidel 702 milijona, dela pa so Kolektorju CPG in Yapi Merkeziu spomladi leta 2021 oddali za 630 milijonov (privarčevali so 72 milijonov evrov glede na investicijski načrt). Doslej so pri gradnji (zaradi sistema obračunavanja po dejansko opravljenem delu) privarčevali za 17 milijonov evrov, hkrati pa so doslej na račun podražitvev (inflacije in drugih nujnih dodatnih del) izvajalcem namenili 8,8 milijona evrov dodatnih izplačil. Pogodbe seveda predvidevajo, da so investitorji izvajalcem dolžni plačati vse (po posebni formuli) priznane podražitve, ki so višje od desetih odstotkov. Do deset odstotkov podražitvev nosijo tveganja izvajalci, višje podražitve od desetih odstotkov poplača investitor. Če letos cene ne bi naraščale nad 10 odstotki, bi te podražitve ostale v breme izvajalcev.

Največja neznanka pri določanju cen so torej gibanja cen materiala in storitev na trgu in nepredvidljivi dogodki, kot so denimo kraške

jame. Za nepredvidljive pojave imajo rezerviranih 40 milijonov evrov. Doslej so naleteli na 34 jam, za njihovo sanacijo so namenili le pol milijona evrov. Po ocenah Kristjana Mugerlija, direktorja Kolektorja CPG, so doslej opravili eno tretjino dela na prvih dveh sklopih, glede na prejeto poplačila za opravljeno delo pa eno četrtno.

KAKO URESNIČUJEJO TERMINSKI NAČRT

V marcu bodo predvidoma na polovici vrtanja predorov, v februarju bodo začeli na obeh viaduktih (Gabrovica in Vinjan) graditi preklade. Dogradili pa ju bodo do konca leta. Predora Stepani in Mlinarji so prebili lani, predor Škofije (pod Škofijami) bodo prebili marca. Terminski načrt za dokončanje tira so podaljšali na konec leta 2026. Glavna razloga za podaljšanje rokov sta dva. Nekaj mesecev je k temu prispevala pandemija covid-19, 10 mesecev pa je zamujala gradnja viadukta Glinščica, deloma zato, ker so pri Glinščici z enim stebrom naleteli na veliko kraško jamo, zaradi katere so morali povsem drugače projektirati viadukt in drugače zgraditi opornik s temelji. Poleg tega so graditelji Glinščice (MarkoMark Nival) zgradili še oba portala za glavni cevi predorov Lokev in Beka, zato je MarkoMark Nival poleg podaljšanja roka zahteval tudi nedavno potrjen aneks za poplačilo.

Začetek del se je vlekel tudi zaradi zamud pri pridobivanju delovnih dovoljenj za tujce. Glavni direktor 2TDK Pavle Hevka trdi, da zdaj potekajo dela tekoče in na dan skopljejo 100 metrov predorske kalote (gornjega dela predora). Če bodo letos oddali naročilo za gradnjo tretjega sklopa (torej tirov in vseh naprav ob njih), potem bi te lahko začeli graditi že naslednje leto, še preden bi graditelji predorov povsem končali z deli v predorih. Edina ovira pri tem je začetek postavljanja tirov, ki jih lahko graditelji lahko začnejo postavljati le s severne (iz ljubljanske) smeri, ker so tiri dolgi 100 metrov in jih lahko na gradbišče pripeljejo le z vlaki. Postavljali jih bodo na betonsko podlago postopoma od Divače proti Kopru.

KDAJ VZPOREDNI TIR?

Že spomladi naj bi se dokončno dogovorili z EIB o črpanju že obljubljenih 250 milijonov evrov kredita. Obresti bodo najverjetneje višje od predvidenih v letu 2019, ko je odbor direktorjev EIB projektu drugega tira odobril kredit. V 2TDK predvidevajo črpanje kredita šele prihodnje leto, ker imajo za zdaj dovolj lastnih virov. Zakon o drugem tiru je predvidel financiranje gradnje od pretovornih taks v Luki Koper in pribitkov na cestnino od tovornjakov. Ti taksi na leto prinašata več kot 20 milijonov evrov (lani 21 milijonov) in sta

Na dveh fotografijah so stebri za viadukt Vinjan, na katerih delavci Kolektor CPG že pripravljajo opaž za prekladno konstrukcijo na vsaki strani stebra, ki ga gradinci imenujejo opažni voziček. Z njegovo pomočjo postopoma in enakomerno na vsako stran stebra gradijo preklade do naslednjega stebra. Sicer pa je tudi ta viadukt zasnoval Marjan Pipenbaher. Foto Arhiv 2TDK.

REFORMA POKOJNINSKEGA SISTEMA SE MORA ZAČETI PRI MLADIH

Leto 2023 naj bi bilo leto številnih strukturnih reform, s katerimi želi vlada obvladati "vse tiste izzive, ki so se kopičili zadnjih 30 let," je dejal premier Robert Golob. Načrt dela, ki so si ga zastavili, je res dih jemajoč.

Prvi so rokave zavihali na Ministrstvu za zdravstvo, kjer bodo pod patronatom predsednika vlade pripravili zdravstveno reformo. To kislo jabolko, v katerega je pogumno ugriznil Koprčan na ministrskem položaju Danijel Bešič Loredan, pa bo le predjed, če ostanemo pri hrani. Kmalu bodo na mizo prišle tudi davčna in pokojninska reforma, obetajo se reforme dolgotrajne oskrbe, stanovanjske politike in plač v javnem sektorju. Svežino napovedujejo sistemoma plač v gospodarstvu in socialnih transferjev. Predsednik vlade Robert Golob dobro ve, da ima rekordno število svojih poslancev v parlamentu in s tem zelo udobno koalicijsko večino. Prav tako se zaveda, da mora ključne ukrepe in politike izpeljati hitro, učinkovito in celostno. Področja, ki jih želi reformirati, so med sabo tesno povezana in soodvisna, zato je prav, da se bo vlada sočasno lotila vseh. Mi se bomo v naslednjih vrsticah osredotočili na pokojninsko reformo, pri kateri bo ključno, kako paradoksalno, kaj bodo odločevalci naredili z mladimi.

Začnimo s primerom, ki ga zagotovo vsi poznamo. Janja je povprečna pripadnica generacije milenijcev. To so osebe rojene med letoma 1981 in 1996. Zanje je značilno, da imajo manjše število otrok, kot so ji imeli njihovi starši (generacija baby boomerjev), so odrasli v dobi interneta, obvladajo mobilno tehnologijo in vse, kar ta prinaša. Milenijci, znani tudi kot generacija Y, so pogosto označeni kot prva globalna generacija. In Janja je res tipičen primer. Rojena je v Jugoslaviji v začetku osemdesetih let tega stoletja. Doma in v šoli je poslušala, kako ji bosta le delavnost in izobrazba prinesli nekaj v življenju, zato se je po z dobrim uspehom končani gimnaziji vpisala na fakulteto. Študij je po slovenski navadi nekoliko zavlekla in na trg dela vstopila leta 2007. Stara 26 let, z diplomom humanistike v žepu in delovnimi izkušnjami povprečnega študenta – iz gostinstva. Prepričana, da je pojedla vse znanje tega sveta, se je lotila iskanja zaposlitve, a je hitro ugotovila, da jo brez izkušenj nihče ne bo zaposlil. Medtem ko je užaljeno ugotovila, da mora krepko znižati svoja pričakovanja, če želi zaslužiti kakšen tolar, je iz ZDA k nam udarila finančna kriza. Služb, ki so zahtevale njeno izobrazbo, je bilo vse manj

in na koncu je kot diplomantka mednarodno ugledne slovenske univerze priložnostno (beri prekerno) delala zdaj tu, zdaj tam. Enkrat je celo nadomestila bolniško odsotnost. S časom pa je tudi nad njeno kariero posijalo sonce in pristala je za ... točilnim pultom. Ponovno. Seveda to ni bila običajna betula, v kakršnih je delala med študijem. Bil je na novo odprt gastro pab, z vrhunsko kulinarčno ponudbo in lično opremljen. Teh v Slovenski Istri ni veliko in obetala se mu je svetla prihodnost. Prakso, da delavcem nakaže minimalno plačo, ostalo pa da na roke, se je posluževal tudi ta gostinec, kar pa nikogar od zaposlenih ni zares motilo. Vse je šlo kot po oljčnem olju do trenutka, ko je nekdo na drugem koncu sveta v ne tako fini oštariji pojedel ne prav vrhunsko pripravljenega netopirja. A tudi, če se ne šalimo, je covid s Kitajske povzročil še eno

krizo nesluteneh razsežnosti. Gostilne so zaprle. Janja je bila ponovno na začetku. Imela je 37 let, diplomu humanistike in skoraj 7 let delovne dobe. Kateri prijatelj, sorodnik, sosed vam je prišel na misel ob branju zgornjih vrstic? Ni čudno, da verjetno več kot eden. Ta primer jasno razgalja nekatere pasti našega pokojninskega sistema, a zadeve vseeno niso tako črne, kot nam jih želijo nekateri naslikati. Da bomo lažje razumeli vse nevarnosti in se hkrati pomirili, da je položaj več kot obvladljiv, si pogledimo nekaj dejstev o slovenskem pokojninskem sistemu.

POKOJNINSKA BLAGAJNA NI PRAZNA

V slovenskih medijih, ki se praviloma naslanjajo na ugotovitve in raziskave institucij, kot so Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), Evropska unija (EU) in Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR), pogosto zasledimo apokaliptične napovedi o našem pokojninskem sistemu, ki je tik pred razpadom, o prazni pokojninski blagajni, in da zanamci pokojnin ne bodo dobivali. Slovenski pokojninski sistem ne bo razpadel. Vanj trenutno priteka dovolj sredstev iz prispevkov zaposlenih in delodajalcev (približno 5 milijard evrov), ki jih ZPIZ namenja za pokojnine. V to malho se steče še dobra milijarda evrov iz proračuna in nekaj »drobiža« (več deset milijonov) iz upravljanja državnega premoženja, a so ta sredstva v večini

namenjena za ostala izplačila in dodatke po raznih zakonih (npr.: veteranski dodatek) ter zdravstveni prispevek. Zelo zanimiva je tudi trditev o suši v pokojninski blagajni. V Sloveniji, tako kot drugod po Evropi, pokojninski sistem funkcionira po principu »pay as you go«. To pomeni, da se pokojnine vsak mesec financirajo s prispevki aktualnih zavarovancev in po potrebi iz drugih davkov. ZPIZ vsak mesec zbere toliko denarja, kot ga potrebuje za izplačilo pokojnin. Gre za sistem, v katerem zaposlena populacija sproti prispeva denar za starejše in hkrati pričakuje, da bodo naslednje generacije zaposlenih prispevali zanj.

NE DELALI, ŽIVELI BOMO DO SMRTI

»Delati bomo morali do smrti,« pa se pogosto sliši v razpravah, ki smo jim včasih pravili »šank« debate. Te so bile rezervirane za opite moške, dandanes pa splet omogoča, da lahko neumnosti klatijo vsi. Razlika je le v številčnosti publike. Skratka: povprečen Slovenec ne bo nikoli delal do smrti. V resnici smo država z eno najnižjih stopenj delovne aktivnosti v starostni skupini od 55 do 64 let v Evropski uniji. Za primerjavo: na Švedskem je v tej starostni skupni zaposlenih 45 % aktivnega prebivalstva, v Sloveniji pa le 19 %. To pomeni, da bo moralo preteči še veliko vode, preden bomo Slovenci »delali do smrti«. V resnici imamo tukaj še veliko neizkoriščenih potencialov.

OSTANITE MIRNI, VSI BOSTE DOBILI POKOJNINO

Preden se lotimo na začetku opisanega primera, še osrednja skrb Janjine generacije, ki v ospredje postavlja bojazen oz. kar prepričanje, da zanje pokojnin ne bo. Odgovor na to vprašanje je v bistvu naslednje: »Nas bodo naši otroci in vnuki

pustili umreti od lakote in v revščini?« Ne, to se (verjetno) ne bo zgodilo. Družbe skrbijo za svoje starejše in onemogle člane vse od pamtiveka dalje in kljub delnemu razpadanju družbenega tkiva, ki sta ga povzročila najprej finančna in nato zdravstvena kriza, bo tako tudi v prihodnje.

NIZKE PLAČE IN DEMOGRAFSKI PRITISKI

Eden najbolj znanih slovenskih zapornikov, ki se je med prestajanjem kazni na Dobu potopil v makroekonomske agregate, državne račune in sisteme, Bine Kordež, je slabo leto nazaj na blogu ekonomista Jožeta P. Damijana dokazal, da je glavna težava pokojninskega sistema višina prejemkov zaposlenih. »Če skupaj kar 134 tisoč zaposlenih prejema manj kot 850 evrov letno, iz teh vplačil pač ne morejo pričakovati 620 evrov pokojnine in razliko mora zagotavljati država iz drugih virov. Primanjkljaj torej izhaja iz nizkih plač in nizke ustvarjene vrednosti,« je zapisal. Zveni znano? Na prvi pogled morda ne, vendar pogledajmo Janjo. Zaposlitev v gostinstvu ne ustvarja velike dodane vrednosti, a ji je omogočila dostojno življenje. Večja težava je način izplačevanja plač, ki ga je dogovorila z delodajalcem: pol na račun (minimalec) in pol na roko. Tako se je v pokojninsko blagajno steklo manj denarja, kot bi se ga moralo. Posledici sta dve. Prva je,

Matej Sukič

da mora država manjko vplačanih prispevkov financirati iz proračuna, namesto da bi ta denar porabila recimo za raziskave in razvoj in druga, da bo Janjina pokojnina sila borna. Če v Sloveniji želimo, da bo vsak državljan v pokojninsko blagajno vplačeval tisto višino prispevkov, ki bo sorazmerna z njegovim zaslužkom, moramo povečati nadzor nad dejanskimi zasluži državljanov. Ali bolje, prispevati k zvišanju njihove družbene odgovornosti.

Drugi rešljiv izziv so demografski pritiski. Slovenska družba se stara. In to relativno hitro. Naravni prirastek je nizek, migracij v Slovenijo od zunaj pa malo. Janjina generacija je na trg dela vstopil pozno, generacija za njeno pa manj številčno, po drugi strani pa sta se generaciji Janjinih staršev in starih staršev upokojili precej zgodaj (prvi naval v penzijo se je zgodil že ob osamosvajanju leta 1991) in bilo jih je veliko več. Tudi zaradi tega, ker Janja otrok (še) nima, se ji upravičeno poraja vprašanje, kdo bo delal (vplačeval) za njeno pokojnino. Ko se je rodila (1981), so na enega upokojenca delali štirje zaposleni. Zaradi zgodnjih upokojitev je ta številka leta 1991 padla na dva zaposlena

na enega upokojenca. Danes je na enega upokojenega 1,77 zaposlenega. Vse analize kažejo, da bo Slovenija ob takem tempu in ob nespremenjenem pokojninskem sistemu med vsemi članicami Evropske unije nosila najvišje stroške staranja.

NA MLADIH POKOJNINSKI SITEM STOJI

Uspešna reforma pokojninskega sistema se mora začeti pri mladih, saj so oni tisti, ki bodo v »nov«

sistem prispevali in kasneje od tega tudi nekaj imeli. Naloga države je, da ustvari okolje, ki bo zanje privlačno in predvsem varno. Privlačno, da ne bodo odhajali v tujino in varno, da se bodo lahko mirno posvečali tistemu, kar znajo, ne da bi pri tem mislili, kako se bodo prebili skozi mesec. Na drugi strani se morajo mladi zavedati, da bodo tudi oni enkrat v pokoju. Kakšno seme seješ, tako žito boš žel. Toliko, kolikor bodo v sistem prispevali, toliko bodo od njega imeli. Aja, kaj pa Janja? Pandemijo je nekako preživela. To, da nima otrok, ji je šlo na roko, saj je komaj zase lahko poskrbela. Pomagala sta ji starša, ki sta bila varno v pokoju, streho nad glavo pa jim je delala hiša, kupljena po Jazbinški. Osnovne potrebe je imela zagotovljene. Med zaprtjem se je prijavila na nekatere oglase o zaposlitvi in službo dobila v oddelku marketinga nekega večjega podjetja. Sedaj skrbi za promocijo njegovih blagovnih znamk na družbenih omrežjih. Spoznala je, da tudi vrabec v roki prejal slej odleti in zato je odslej več upanja položila v goloba.

foto: freepik

RADIO CAPRIS OBČUTNO RAZŠIRIL PODROČJE ODDAJANJA

Radio Capris, že dolga leta najbolj priljubljena radijska postaja v slovenski Istri, je z novim letom razširil področje slišnosti vse do Ljubljane.

Radio Capris, ki bo letos dopolnil 30 let obstoja, je v leto 2023 vstopil s prelomno spremembo. Postal je namreč del digitalnega omrežja (DAB+), kar pomeni, da ga lahko poslušalci odslej slišijo po vsej primorski regiji in celo do Ljubljane. Digitalno spremljanje radijskih postaj povsod po svetu postaja vse bolj priljubljen način poslušanja radijskih programov, od leta 2020 pa je digitalni sprejemnik obvezna oprema vseh novih avtomobilov.

Prednost digitalnega radia je v čistosti signala, ki nima prekinitev, pojasnjujejo na Radiu Capris. V praksi to pomeni, da boste med vožnjo iz Pirana do Ljubljane in še naprej, lahko program vašega

priljubljenega radia sprejemali brez šumov in prekinitev. Šibka točka ostajajo le še predori, ki pa bodo, če bo vse po sreči, z digitalnim signalom pokriti v letošnjem letu. Norveška je leta 2017 sicer kot prva država na

svetu na nacionalni ravni ugasnila oddajanje valov FM in prešla na poslušanje radia izključno preko digitalnih tehnologij, sledile so ji še nekatere druge države, Slovenija pa bo najverjetneje analogno oddajanje ukinila do leta 2030.

Caprisovci so letos prvič program v januarju preselili na izolski Ledeni otok

Radio Capris se je odločil tudi za najvišjo kakovost zvoka v DAB+ med vsemi komercialnimi radijskimi postajami pri nas. Še naprej pa ostaja prisoten na priljubljenih FM frekvencah in različnih aplikacijah, med katerimi je najbolj priljubljena TunelN.

DRAŽJI BANČNI KREDITI

€ - promocijsko sporočilo Branko Lončar

Banke so v lanskem letu obrestne mere za stanovanjske kredite povišale večkrat, v tem trenutku znašajo več kot štiri odstotke.

Te podražitve obrestnih mer izjemno skrbijo bodoče kupce nepremičnin, saj se rast očitno še ni ustavila. Inflacija, vojna v Ukrajini, energetska kriza in podražitev hrane so razlogi, zaradi katerih so naše banke obrestne mere v lanskem letu dvignile že nekajkrat. Kot rečeno, so fiksne obrestne mere okoli štiri odstotke, vztrajno raste tudi euribor, okoli tri odstotke. To pomeni, da se je kredit v višini 100.000 evrov podražil od 19.000 do 28.000 evrov (za odplačilno dobo 20 let).

KAM TO VODI?

Analitiki menijo, da bodo bančni krediti še dražji, tako tisti s fiksno kot tisti s spremenljivo obrestno mero. Kar pomeni, da je veliko bolje že danes najeti posojilo za nakup nepremičnine, saj bo ugodnejše kot čez eno leto. Težava, s katero se srečujejo kupci novogradenj, pa je, da pogodbo za posojilo načeloma lahko sklenejo šele ob izgradnji nepremičnine. Prav tako v teh negotovih časih ne moremo biti popolnoma prepričani, da bodo nepremičnine dokončane v obljubljenih

rokih, kar pomeni, da se s tem zamakne tudi pričetek posojila.

Nekatere banke omogočajo najem kredita takoj po sprejetju splošnih pogojev prodaje posameznih delov stavb in stanovanj ter po podpisani kupoprodajni pogodbi. Gre za akreditivno posojilo. Stranka zastavi nepremičnino, ki je predmet nakupa, izvede se cenitev in steče proces odobritve kredita. To lahko storite v primeru, da ste kupec novogradnje, ki ima že pridobljeno pravnomočno gradbeno dovoljenje, investitor pa je sprejel splošne pogoje prodaje stanovanj. To je dobra rešitev za vse tiste kupce novogradenj, ki si želijo zagotoviti trenutno veljavne pogoje. Kreditojemalec tako že pred prevzemom stanovanja plačuje mesečne obroke banki, ko bo gradnja zaključena, pa se izpelje plačilo končne kupnine prodajalcu. Seveda pa moramo pri tem opozoriti tudi na morebitno tveganje padca cen nepremičnin, prav tako je nemogoče natančno napovedati, kako se bodo obrestne mere gibale v naslednjih letih.

V kolikor nameravate kupiti nepremičnino, predlagamo, da to storite čim prej.

Obala nepremičnine d.o.o.

Obala 16, 6320 Portorož

Tel: 05 674 1030

Mob: 041 35 22 00

E: info@obala-nepremicnine.si

W: www.obala-nepremicnine.si

TOYOTA C-HR HYBRID ELECTRIC

UGODNEJE DO

2.800€

HITRA DOBAVA

DO 10 LET JAMSTVA

AVTO CENTER JEREB
051 233 101
051 682 666

Povprečna poraba goriva za vozila Toyota C-HR Hybrid: od 4,9 do 5,3 l/100 km in emisije CO₂: od 110 do 119 g/km. Emisijska stopnja: za 2,0 hibrid EURO 6 AP in za 1,8 hibrid EURO 6 AM. Emisije NOx: od 0,0036 g/km do 0,0049. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delce PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. 10 letno jamstvo hibridne baterije velja ob rednih servisih na 1 leto ali 15.000 prevoženih km (kar nastopi prej) pri pooblaščen prodajno-servisni Toyota trgovski mreži. Po preteku tovarniške garancije vam ponujamo brezplačno vključitev v program jamstva Toyota Relax (vse do starosti 10 let ali 185.000 km). Ob nakupu vozila C-HR hybrid electric prejmete hibridni bonus v višini 1.200 EUR ter bon za financiranje v višini 800 EUR. Pri nakupu vozila prejmete tudi bon za nakup zimskih pnevmatik ali originalne dodatne opreme v višini 800 EUR. Slika je simbolična. Več na www.toyota.si. Toyota Adria d.o.o., Brnčičeva 51, Ljubljana.

LE ATTIVITÀ DELLA CAN COSTIERA

COMMISSIONE PER LE NAZIONALITA' DEL PARLAMENTO SLOVENO: BASE ECONOMICA PER LE COMUNITA' ITALIANA E UNGHERESE, UN PROGETTO PIENAMENTE RIUSCITO

Nel corso della sua ultima seduta la Commissione per le nazionalità del Parlamento sloveno ha preso in esame l'attuazione del Programma per la creazione della base economica delle Comunità nazionali italiana e ungherese. Realizzato con i mezzi messi a disposizione dal Ministero per gli affari economici, punta a sostenere iniziative imprenditoriali, necessità delle istituzioni, partecipazione ai progetti europei e lo sviluppo del territorio in cui vivono le due etnie. Per la CNI il Programma è stato coordinato dalla CAN Costiera. Il suo segretario Andrea Bartole, ha sottolineato in Commissione l'importanza dei fondi messi a disposizione in campo economico. Hanno consentito di avviare o consolidare varie iniziative della piccola e media imprenditoria, gestite da connazionali, di migliorare le condizioni in cui operano le istituzioni minoritarie, ma anche di fare della massima organizzazione italiana in regione un punto di riferimento per lo sviluppo dell'intera area. La CAN ha così potuto indirizzare varie attività, promuovere formazione e coordinare

GRUPPO DI LAVORO DEL GOVERNO SU ATTUAZIONE DEI DIRITTI MINORITARI

Si è svolto martedì, 20 dicembre 2022, presso la sede del Governo sloveno a Lubiana, il quarto incontro del Gruppo di lavoro dell'esecutivo per la stesura del Piano d'azione per l'attuazione dei diritti della Comunità nazionale italiana e ungherese e per il monitoraggio della sua realizzazione. Come rilevato in un comunicato stampa emesso dalla CAN Costiera, all'incontro, guidato dal direttore dell'Ufficio per le nazionalità Stanko Baluh, erano presenti i rappresentanti di vari ministeri, la CAN Costiera e la Comunità autogestita della Nazionalità Ungherese. All'incontro è stato illustrato il lavoro dei rispettivi Uffici per il bilinguismo, con un accenno particolare ai risultati conseguiti dopo quasi un anno di attività e ai progetti in piano per il futuro. Inoltre, il Ministero della Pubblica Amministrazione ha presentato il portale "eUprava", istituito per la gestione digitalizzata della pubblica amministrazione, che permette ai cittadini il disbrigo online di tantissime

pratiche. La piattaforma, inoltre, consente anche la gestione della documentazione e dei procedimenti amministrativi. Particolare attenzione è stata rivolta alle versioni del portale nelle lingue delle Comunità nazionali. È stato spiegato che attualmente soltanto una parte delle informazioni e dei moduli sono disponibili anche in italiano e ungherese. I rappresentanti del Ministero hanno, pertanto, fatto appello agli organi statali competenti affinché anche

agli interventi con l'Agenzia per lo sviluppo regionale, con sede a Capodistria, con la Camera di commercio del Litorale meridionale e altri soggetti che favoriscono lo sviluppo dell'economia nella fascia costiera, zona d'insediamento storico per la Comunità nazionale italiana. La struttura del Programma per la base economica e la sua realizzazione sono stati presentati da Massimiliano Di Nardo, che presso la CAN Costiera ricopre il ruolo di coordinatore per le iniziative economiche. Ha spiegato che il governo sloveno ha messo a disposizione per un triennio, dal 2021 al 2023, circa 1,4 milioni di euro, suddivisi in quattro settori. I fondi disponibili sono stati sfruttati quasi completamente come da programma, nonostante alcune difficoltà incontrate. Di Nardo ha ricordato che sono stati distribuiti tra gli imprenditori connazionali che hanno presentato validi progetti di sviluppo per le loro aziende. Sono stati finanziati presso le sedi delle istituzioni italiane vari interventi come il rinnovo energetico di Palazzo Manzioli a Isola oppure la nascita del museo multimediale della CNI

agli appartenenti delle due Comunità nazionale sia data la possibilità di avere accesso a tutte le funzionalità nelle loro lingue. Alla fine della riunione, ritenuta da tutti i partecipanti estremamente utile e costruttiva, sono stati proposti altri incontri di lavoro dei due Uffici per il bilinguismo con altri Ministeri, al fine di migliorare ulteriormente l'attuazione del bilinguismo in tutti i settori della vita pubblica.

Ufficio per il bilinguismo

TAPPA ITALIANA DEL PROGETTO MUSE CON LA PARTECIPAZIONE DELLA CAN COSTIERA

Si è svolta nella bellissima cornice del Teatro Auditorium "Sant'Alfonso Maria de' Liguori" di Pagani, in provincia di Salerno, la penultima tappa del concerto-poema Pop Sinfonico "A BOY, A GIRL", composto e diretto dal maestro Francesco Colasanto ed eseguito dalla "Lyceum Youth Orchestra". Ad eseguire i brani la soprano

Anna Corvino e il tenore Francesco Napoletano. I partner del progetto MuSe, provenienti da Portogallo, Turchia, Romania e Slovenia, quest'ultima rappresentata dalla CAN Costiera, si sono riuniti nuovamente per concordare i dettagli relativi alla pubblicazione del manuale sulla resilienza, destinato agli adolescenti e

alla produzione del DVD della tappa slovena del concerto, tenutosi a Capodistria la primavera scorsa. L'ultima data del concerto, che segnerà anche la conclusione del progetto MuSe, è prevista a maggio e avrà luogo in Turchia. Ufficio per il bilinguismo

CAN ISOLA: PROGRAMMA DI LAVORO E FINANZIARI

Il Consiglio della Comunità autogestita per la nazionalità italiana (CAN) si è riunito per la sua seconda seduta ordinaria. La prima era servita principalmente a questioni tecnico-amministrative, legate alla conferma dei risultati elettorali, mentre quella di mercoledì sera è già entrata nel dettaglio delle competenze del massimo organismo della CNI a livello comunale. È stato preso in esame, con urgenza, il programma di lavoro e finanziario 2023. In risposta al bando emesso dalla CAN Costiera per le attività culturali, una novità rispetto alla prassi consolidata, dettata dal competente ministero, saranno immediatamente trasmesse le necessità constatate sia in seno alle due Comunità degli Italiani di Palazzo Manzioli sia della CAN stessa. La cifra richiesta supera i 70 milioni, una decina in più rispetto a quella accordata lo scorso anno. Serviranno a cofinanziare numerosi eventi, concerti, mostre, conferenze, attività editoriali, librerie e altre iniziative volte alla tutela della lingua e della cultura italiana nel corso dell'anno. È emersa chiaramente la volontà di tornare alla completa tranquillità, disturbata per due

anni dal Covid. Abrogate le misure restrittive sarà possibile sfruttare al meglio la sede, ma soprattutto nei mesi caldi la piazza sottostante. Da riannodare anche vincoli di amicizia e collaborazione con vari soggetti. Il Consiglio ha approvato i piani all'unanimità, ringraziando l'ufficio professionale, guidato da Agnese Babič, per il lavoro svolto con precisione e in tempi rapidi. Il Consiglio ha poi prorogato il mandato del caporedattore de "Il Mandracchio", elogiando per

il lavoro svolto anche la redazione al completo. È stato ribadito l'auspicio che si trovino nuove leve per l'attività giornalistica e a tal scopo gli interessati sono stati invitati ad includersi nel lavoro della redazione. La CAN ha poi provveduto ad eleggere alcuni organismi interni, come il comitato di controllo e la commissione per l'inventario. Nominata anche la commissione giudicatrice dei premi artistici e letterari.

TEATRO DI ALTO LIVELLO A CAPODISTRIA

Negli ultimi giorni del 2022 i connazionali del capodistriano hanno avuto la possibilità di presenziare ad un evento culturale di alto livello. Al teatro di Capodistria Ornella Muti e Pino Quartullo, noti attori italiani, hanno messo in scena lo spettacolo "Mia moglie Penelope", lettura teatrale con accompagnamento

musicale, liberamente tratta dal romanzo "Itaca per sempre" di Luigi Malerba. L'evento è stato promosso dal Consolato Generale d'Italia a Capodistria, in collaborazione con l'Università Popolare di Trieste e la Comunità degli Italiani "Santorio Santorio" di Capodistria, con il sostegno finanziario della Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia. A fare gli onori di casa, porgendo un caloroso saluto al numeroso pubblico, è stato il Console Generale Giovanni Coviello, che si è poi rivolto particolarmente agli ospiti di riguardo: l'ambasciatore d'Italia a Lubiana, Carlo Campanile; il Deputato alla Camera di Stato slovena per la CNI, Felice Žiža; il Presidente dell'Università Popolare di Trieste, Emilio Fatovic; il Presidente dell'Unione Italiana, Maurizio Tremul e il Presidente della Comunità degli Italiani di Capodistria, Mario Steffè. I connazionali hanno aderito con entusiasmo

all'invito di ammirare dal vivo una diva del cinema come Ornella Muti. Sebbene impegnata in un lavoro teatrale molto complesso, con riferimenti diretti ai poemi epici di Omero, il suo indubbio fascino ha finito per colmare la scena scarna, formata soltanto da due leggi e alcuni strumenti antichi. Il suo personaggio è stato centrale, lanciando messaggi, sempre attuali, sul rispetto della donna. Apprezzato anche il contributo dato da Pino Quartullo, che oltre ad interpretare Ulisse, ha curato anche la regia, nonché quello del polistrumentista Oscar Bonelli, che con antiche melodie ha sottolineato i passi salienti del dialogo tra gli attori. Al termine lunghi applausi scroscianti per i protagonisti e soddisfazione per gli organizzatori. A loro il merito, oltre di aver offerto una serata all'insegna della grande cultura, anche di aver fatto incontrare un gran numero di connazionali.

Bojana Leskovar

EVGENIJA CARL

Televizijska novinarka in urednica je po končanem študiju na FDV in praksi na Primorskih novicah, po avdiciji (to so bila tista leta, ko drugače sploh ni bilo mogoče) dobila najprej honorarno službo na TVS. Pred skoraj tridesetimi leti.

Bila je Slovenka leta, dobila je najvišjo novinarsko nagrado za preiskovalno novinarstvo, je pa tudi tista novinarka, ki je dobila tožbo proti županu Borisu Popoviču in Janezu Janši in tista novinarka, ki odklanja vsa darila, tudi za »dobro sodelovanje« in si sama plačuje smučanje. Po pogovoru sem hotela plačati najin zapitek. Ne, nisem smela.

Ko smo se (najina generacija) odločali za novinarstvo, smo se še lahko odločali tudi na podlagi romantičnih predstav o novinarstvu, o veljavnosti in spoštljivosti poklica, poleg občutka, da znamo pisati, da nas zanima, kaj in kako se dogaja okoli nas in da to želimo povedati tudi drugim. Kaj je še prepričalo vas?

Res, zanimalo me je vse, kar se je dogajalo okoli mene, po svetu sem hodila z radovednimi in kritičnimi očmi. Nisem se pa že kot otrok ali mladostnica odločila za to, da bom novinarka. Res je, da sem dobro pisala, vse profesorice slovenščine so bile zadovoljne z mano, ampak z mano je bil zadovoljen tudi profesor kemije. Nihala sem med novinarstvom in kemijo, ko pa sem naredila sprejemne izpite na (takrat) FSPN, je bilo jasno, kaj bom. Pri sebi sem opazila, zdaj pa to opažam tudi pri mladih, da ne veš, kakšen je v resnici kateri koli poklic, ko se v srednji šoli odločaš zanj, niti avtoličarstvo. Greš na neko romantično pot, kot sem si jaz predstavljala novinarstvo. Takrat so bili v novinarstvu Jurij Gustinčič, Tone Hočevnar, Andrej Novak. Ko sem se s trolo vozila iz centra na fakulteto, sem vedno z nekakšnim strahospoštovanjem gledala na Delovo stolpnico. Zdelo se mi je nedosegljivo postati novinarka takega formata, kot so bili oni. Ne tako kot zdaj, ko pride mladež v medij in je kar takoj glavna, že drugi dan se v kakem intervjuju že razglašča za velikega poznavalca dela in odnosov na RTV. Mi smo še tista generacija novinarjev, ki smo se res gradili iz nič in bili spoštljivi.

Najprej na tržnico, potem pa dalje?!

Ja, in se še leta vrnila na tržnico za prispevek o tistih, ki kupujejo sadje in zelenjavo v Trstu in jo prodajajo kot domače, dobila novinarsko nagrado Društva novinarjev in krog se je sklenil. Rasli smo s trganjem Tanjugovih novic na teleksu, vremenskih poročil in terenskega drila. Drila in še enkrat drila. In z mentorjem, ki ti je črtal, črtal in črtal tekst in bolj je črtal, bolj si kje na skrivaj

jokal. In bolj si bil nesrečen in se spraševal, ali si se sploh prav odločil. Brcnili so te na pravo pot, ki gre položno, ne tako kot raketa, ki vzleta navpično. Moral si se kaliti. Danes gledam to novodospelo ekipo novinarjev, ki je, s svetlimi izjemami, ena sama površnost, ena sama samovšečnost. Ni pomembno, ali kaj znam, pomembno je, da pridem na voditeljsko ali uredniško mesto. To je ta bolestna, nekritična zdaj takoj! ambicioznost. Jaz si po desetletjih dela na TV ne upam stopiti na kakšen višji (odgovorno) uredniški položaj (saj urednica sem), odgovorno uredništvo ali da bi se prijavljala na kakšna direktorska medijska mesta. Mogoče bi bila dobra odgovorna urednica, ampak v to ne verjamem, ker sem dovolj samokritična in se ne prijavljam. Priznam, da se mi tudi ne da. So pa nekateri, ki to počnejo z lahkoto. Poglejte samo aktualno informativno RTV sceno in kaj sta naredili neznanje, nekompetenca in nesposobnost.

Ali ste začeli na TV?

Prakso sem opravljala na Primorskih novicah, ki so jih ravno danes izselili iz stavbe v ulici, kjer smo pol stoletja in več domovali in prerasli v skupnost Radio, TV in Primorske novice. Preselili so jih v industrijsko cono. Kako pomenljivo. Živi in fizični dokaz pojmovanja in propadanja medijev. V očeh lastnikov kapitala so industrija. Potem pa sem šla na avdicijo na TV leta 1994 in bila izbrana. Takrat se drugače ni dalo priti na RTV, danes lahko pride vsak, od koderkoli. Je pomembno, če kaj ve o televizijskem poročanju? Niti ne! In tak je lahko postavljen na najvišja uredniška mesta.

Odnos do novinarstva in način, kako postati novinar čimprej, je tudi dolg času. Vse se mora zgoditi hitro, hitreje, čimprej, nič čakati, zavihtimo se na najvišje položaje ...

Zdaj si instant. Zelo površno in hitro se mora zgoditi, tako kot letijo tudi informacije. A so kje kakšne poglobljene informacije? Sama površina. Pogosto nepreverjena, zavajajoča, manipulantska, lažniva.

Na račun tega, da si prvi, ki jih objaviš. Pa kaj potem, če niso resnične!

Nesamo to, popolnoma zgrešeno je, da mora biti v večernih osrednjih informativnih oddajah televizij objavljeno nekaj, kar sem prebrala že jutraj na spletu in potem brala čez ves dan. Razumela bi, če bi bila informacija nadgrajena, poglobljena, nekaj kar lahko narediš v 12 urah. Da narediš »copy paste« informacije, ki si jo komentirano prebral že povsod in ji dodaš dve izjavi, to res ni novinarstvo. To hlastanje po tem, da imamo vse, kar imajo drugi, vse, vsi, to res nima smisla. Zdi se mi ponižujoče do gledalcev. Nas so na fakulteti učili, da smo mi tisti, ki delamo agendo, da mi soustvarjamo informacijo, o kateri se bo tisti dan

govorilo. In to so lastne zgodbe. raziskovalne, poglobljene. Aktualne, relevantne ... Zdaj pa slepo sledimo dnevnim dogodkom. Poglejte čez dan portale, vsi imajo iste naslovnice, iste teme. Ena taka prekomernost treh, štirih stvari na dan. **Obenem pa spletne platforme same generirajo, katera informacija in katera novica bo brana. V hipu, ko jo dajo med najbolj brane, pa četudi ima samo pet bralcev, jo bodo bralci pograbili. Če je nekaj najbolj brano ali klikano, potem pa že mora biti nekaj ...**

Se strinjam, sami ustvarjamo to histerijo.

Kdaj se je pravzaprav začel zaton resnega novinarstva? Ni bila vzrok samo privatizacija.

Mislim, da je veliko naredil splet. In to, da je že vsak od nas lahko "novinar." Tale gospod pri sosednji mizi (ki pogleduje k nama, op.a.), bi naju lahko poslikal, razširil informacijo, ki bo postala viralna. Še bolj, z veseljem bi to naredil, če bi tukaj sedel na primer Jan Plestenjak s kakšno žensko, ki je še nismo videli v njegovi družbi. Danes si ljudje mislijo, da novinarjev ne potrebujemo, ker je to lahko vsak od nas. Slikamo dogodek ali še raje, ga predvajamo v živo na facebooku ali instagramu. Pustimo to, ali so te informacije resnične, kaj je kontekst, kdo jih je lansiral, javnost jih povečini nekritično kupi. Čas kovida je bil najboljši pokazatelj tega, kaj ljudje kupijo. Mi smo v razlage vključevali najrazličnejše strokovnjake, ponujali verodostojne informacije,

ampak ne, ljudje so kupovali dezinformacije, ki so se širile kot požar in pred stavbo na Kolodvorski dobili protestnike s transparenti o tem, kako zavajamo.

No, v zvezi s cepivi je še vedno kar nekaj težav. Informiranje o cepivih je bilo od vsega začetka problematično, ker so nam najprej obljubljali, da s cepivi dosežemo imunost, tako kot smo navajeni iz časov črnih koz, oslovskega kašlja, noric itd. Potem so se popravili, da cepiva, ne pri vseh, preprečijo hujši potek kovida, potem so bila ena cepiva boljša od drugih, a so z njimi vseeno cepili, zdaj priporočajo še četrti odmerek. Nič pa ne vemo o tem, ali so se ta cepiva izboljšala, so boljše testirana,

imajo manjše stranske učinke kot tista prva. Če malo poznate farmacevtsko industrijo, o tem je bila napisana izvrstna knjiga Resnica o farmacevtskih podjetjih, avtorice Marcie Agnell, ki je bila dolgoletna urednica najbolj ugledne medicinske revije New England Journal of medicine, potem vam je jasno, da jih žene predvsem čimvečji dobiček. In dobiček pri cepivih za kovid je bil ogromen. Države so bile prisiljene kupovati zaloge cepiv, ki jih zaradi poteka roka mečejo stran. Se bo našel kdo, ki bo zavpil, cesar je gol?

Kovid je bil element presenečenja, dobil nas je povsem nepripravljene. Države so se trudile, tu moramo biti pošteni. Gledajoč kolone krst, smo hlepeli po rešilnem cepivu in tu je farmacevtska industrija seveda prepoznala svoj trenutek. Nisem pristaša teorij zarote, mislim, da so nas cepiva rešila, kdo si je tu napolnil žepe, je pa itak jasno. Zagotovo je bilo sprejetih ogromno napačnih potez na vseh ravneh, ampak niso vse za kriminalizirati. Tiste, ki jih je bilo za problematizirati, smo jih. Vreščali smo, a se ni nič zgodilo.

Molk se izkaže zanje za najboljši odgovor in tema izzven.

Mediji se naveličajo, gredo na drugo temo. Ali pa so kakšni pritiski od zadaj, nekdo pokliče lastnika, govorimo o lastniških medijih, ali pa urednika pri nas in se o tem ne piše, se ne sme pisati.

Lahko navedete kakšen primer?

Imate čas naslednjih 48 ur (smeh)?

Za nazaj se velikokrat spomnimo kakšnih dogodkov, za katere se kasneje zavemo, da so napovedovali kasnejše dogajanje. Je bil kakšen tak, ki je napovedoval, kaj bo z nacionalko zadnjega pol leta?

Politika je vedno poskušala vplivati na RTV. Pritiski so bili vedno, odkar sem na TVS, skoraj 30 let, najhujši pa v času zadnje vlade Janeza Janše. Še nikoli videno kaj takega, ker so zdaj brutalno odkriti. Ničesar ne skrivajo. Ker jim ni treba. Vseeno so pred leti na uredniških mestih bolj ali manj dolgo ostali kompetentni ljudje z znanjem, vizijo, usposobljenostjo, sposobnostjo. Zdaj pa smo padli na nivo TV Diletant, z informativnimi oddajami brez repa in glave, v katerih prevladujejo politkantstvo, manipulacije, lažne informacije, površnost. In trivialnost, cenenost. Zadnjič slučajno med klikanjem naletim na oddajo Magnet. O, moj bog, kaj je to? Voditeljica v bleščicah, napol razgaljena, kot da vodi polnočni kabaret. Namesto videza novinark smo ustvarili videz starlet. In teme?! Je Kim Kardashian vstala z levo ali desno nogo, katera zvezdnica si je na sveže vbrizgala botoks, pa najbolj seksi Zemljan.

To je nacionalna televizija?! Je to moja televizija? Z uredniki, ki zjutraj ne vedo, kako se lotiti dneva. **Nekompetenca pomeni tudi to, da si ne upaš reči ne, ko kdo zahteva od tebe, kako obravnavati določeno temo.** Tudi stara garda je bila predolgo tiho in to dopuščala. In smo na tem, da obupamo, ko ugotavljamo, da vodstvo in "naši" uredniki tečejo tri kroge pred nami. Ker delajo samo to - politizirajo. Ukvarjajo se samo s postopki, pravnimi mnenji, kako se čim dlje obdržati na položaju in čim bolje služiti svojim gospodarjem. Ne ukvarjajo se s programom. Ni jim mar za program, oddaje, vsebino, kompetentne, verodostojne, sposobne novinarje, ki so zdaj nekje v bunkerju, ti pa moraš delati program in je dan prekratek, da bi se ukvarjal še s čim. **To me spominja na prastaro šalo o norcu, ki pobegne iz norišnice. Teče, teče, policaji pa za njim. Norec začne teči okoli vodnjaka in nekdo zavpije, ujeli te bodo. Norec pa nazaj, ne bodo, sem tri kroge pred njimi.** Ja, oni tečejo tri kroge naprej, vse imajo naštudirano. Vse. **Pred leti je bil imenovan programski svet, ki so ga večinoma sestavljali pametni ljudje, intelektualci. Po zelo kratkem obdobju je večina odstopila, preprosto zato, ker so ugotovili, da za delo v svetu, kjer so desničarji, potrebuješ posebno veščino, vedeti moraš vse o postopkih, poznati vse zakone, ker jih sicer oni poznajo bolje od tebe in jih znajo tudi uporabljati, da dosežejo svoje.** Zdi se, da vseeno ne delujejo več kot "en mož" (prosto po svetniku Kmetiču), so pa nekomu očitno zvili roko, da je šel letošnji programsko-produkcijski načrt skozi. Zanimivo bo videti, kako bo s predlagano razrešitvijo generalnega direktorja, o predlogu naj bi glasovali na seji PS v ponedeljek. No, on je prav danes spisal obrazložitev, zakaj se ga ne da razrešiti. Ker je samo še v.d. generalnega direktorja, očitki pa letijo na generalnega direktorja. Saj bi bilo smešno, če ne bi bilo za jokati. Vedno znova se sprašujem, če še nismo dosegli dna? **Kako lahko ...** Ne poskušajte si karkoli racionalno razlagati, ker je to nemogoče. Tukaj se samo kocka, to kar počnejo, ne gre v naš vrednostni sistem, v naša načela, v nič od tega ne gre, zato smo vedno tako pretreseni nad tem, kako je kaj takega mogoče. To kar se dogaja, se mi zdi vzporedni svet. Ne gre, nič več me ne čudi. **Od tega, da vas nič več ne čudi ...** ...do apatije je kratek korak. **Ja, zelo kratek.** **Ali je bila stavka na TVS prepozna?** Bila, to vedo vsi. **Koliko prepozna? Eno leto, dve?** Toliko prepozna, da so lahko namestili svoje ljudi, s katerim lahko delajo program. Če bi bila

pravočasna, ga ne bi mogli. Zdaj je vseeno, ali stavkamo ali ne, oni nas ne potrebujejo. Sami naredijo program. Čas je bil, dokler niso imeli svoje vojske. Koliko dni bi zdržali, ne vemo. Ker ti ljudje ne znajo delati, mečkajo eno vest ves dan ali pa prispevek dva dni, ki ni na koncu ničemur podoben. To so taki prispevki, kakršne nismo delali niti v prvem letniku fakultete. Ampak zdaj so si naredili ekipo pravovernih urednikov, voditeljev, kvazi novinarjev in jim ni mar, kakšen je program. **Golica TV?!** Pa malo še Nova TV. Pa Kdo nam laže ali kaj je že tista obskurnost. **Začudení smo bili nad načinom izvedbe stavke. Zakaj ne popolna zatemnitev?** Po zakonu to ni mogoče. **Potem pač ne zatemnitev, ampak to, kar so**

včasih že predvajali na TV, Oddih z glasbo ali pa Glasbene razglednice. Saj smo hoteli narediti tako stavko, z najpomembnejšimi informacijami, pomembnimi za življenje in delo ljudi, kar smo dolžni storiti. Pa je to preprečilo vodstvo, pripeljalo svojo ekipo, direktor televizije pa je dobesedno nagnal novinarje iz osrednjega informativnega deska z besedami "V pisarne, pa čao!" **Je položaj nekoga, ki ni v Ljubljani na TVS lažji?** Mislite tak, kot je moj? Morda je lažje zaradi oddaljenosti, a nevzdržno je za vse enote RTV-ja, razsejane po državi. Čuti se grozljivo ozračje. Tudi ignoriranje je pritisk. Vodstvo našim koprskim urednikom ne dviga slušalk, ne odgovarja na e-pošto, na prošnje po nujnih zaposlitvah, ker smo kadrovsko na tleh, se ne odziva. To vodstvo

sovraži zaposlene na RTV. Smilijo se mi ljubljanski kolegi, ker te ljudi srečujejo, morajo sedeti z njimi, delati, sodelovati... **Ali si to predstavljate?** Ne, kolegi mi pravijo, da je nevzdržno, težko hodijo v službo, zlomljeni so od stresa, vse več je dolgotrajnih bolniških odsotnosti. Težko je neprizadeto gledati vse to, kar se je zdaj nagrmadilo v hiši. **S katerim urednikom ste imeli največ težav?** Z nobenim. Očitno sem tako neugodna, da me vsi pustijo pri miru (smeh). **Kaj pomeni to, da so razpisali uredniško mesto dopisništva na Primorskem brez znanja italijanskega jezika?** Ja, to je zelo nenavadno. Mislim, da bo razpis razveljavljen, rok za prijave je potekel, bili sta dve prijavi, ena nepopolna. Morda so hranili mesto za nekoga in ker je bil tak halo, jim je ta namera spodletela. Najprej sem jaz to objavila, potem se je oglasila italijanska skupnost, morda se je kdo ustrašil, ugibam. **In če ne bi vi javno opozorili na to?** Ne vem, morda bi šlo mimo. Vsekakor pa je nenavadno, da znanje italijanskega jezika za tako delovno mesto ne bi bilo potrebno. In nenavadno je tudi to, da se nista takoj odzvala recimo programski svetnik italijanske manjšine in manjšinski poslanec v DZ. Običajno začnejo opozarjati na pomanjkljivost v isti minuti, ko je tak razpis v javni upravi objavljen. Na odborih, na policiji, v javni upravi vreščijo ob takih razpisih, zdaj pa taka tišina. Nenavadno, mar ne? **Ja, je nenavadno.** Bi lahko temu rekli naključje? Pri sedanjem vodstvu ni naključij. Presenetilo bi me, če bi bilo naključje. **Četudi se ti v določenem trenutku zdi naključje, čez določen čas povežeš stvari in vidiš, da je zelo malo dogodkov naključnih.** Moja sreča je spretnost hitrega povezovanja, veliko si zapomnim. Razen v osebnem življenju, me res težko prineseš naokoli. O osebnem raje ne bom govorila, tam sem manj pozorna, manj na okopih, bolj sproščena. In še vedno hočem verjeti, da ljudje niso slabi, da niso pokvarjeni, da so pošteni, čeprav vsak dan službeno vidim ravno obratno. **Je v lokalnem okolju, kjer se vsi poznate, težje delati, kot recimo v Ljubljani? Čeprav tudi Ljubljana ni ravno veliko mesto.** Tukaj slejkoprej naletiš na sošolca, na svojega zdravnika, mesarja, na soseda, zato se veliko novinarjev utopi v tem okolju in delajo pravljíčarsko prijazne prispevke, se nočejo zameriti. To slišim tudi v svoji redakciji. Nočem se zameriti, potem pa jutri ne bodo sodelovali z mano itd. S tem nisem obremenjena, izločim se tam, kjer so vpleteni moji sorodniki ali dobri znanci, drugače pa ohranjam kritičnost. To je po moje edina prava smer.

Pa saj je razumljivo, da prijateljujemo z ljudmi, s katerimi smo si podobni, imamo podobne vrednote in načela. Težko jih srečamo v takih spornih zgodbah. Načeloma ja, če pa delajo barabije, je vseeno, kdo so in kje živijo, lahko tudi v nadstropju pod mano. **Se kot novinarka strinjate, da ima vsaka zgodba dve plati?** Ja, lahko tudi več plati. A ne, ko govorimo o zajamčenih, že pridobljenih človekovih pravicah. Recimo pri pravici do splava, pri pedofiliji, pri človekovih pravicah migrantov, ženski volilni pravici, istospolnih, ranljivih skupinah. Tukaj ni dveh plati, je samo ena - človekova pravica. Težko bom poslušala drugo stran, čeprav jo bom po kodeksu svojega poklica, ne bom pa odmerilka nekomu, ki je proti uveljavljenim človekovim pravicam, enako prostora in isto težo. Ne, na to ne pristajam. Že zagotovljenih ustavnih pravic ne morem in nočem razbijati s svojim delom. **Kaj je pravzaprav vaš novinarski kredo? Ko ste se odločili, da boste novinarka, ste si rekli, tega in tega ne bom počela, ne glede na to, kaj se bo zgodilo oz. kot novinarka bom taka in taka.** Bom pogumna, pokončna, poštena, kredibilna, korektna, čeprav te besede ne maram, ker z njo prepogosto neupravičeno opravičujemo filigransko uravnoteževanje. Nekje uravnoteževanja ne bo, tudi zato ne zagovarjam stališča, da mora novinar narediti nevtralen prispevek. Novinar, na podlagi informacij, ki jih ima, lahko vednostno sodi, pravzaprav to mora, sicer je to pripovedka, pravljíčarstvo. Gremo po eno izjavo in po drugo, vmes damo dva stavka in gremo domov. Iz vseh informacij, ki jih je novinar nabral, lahko potegne zaključek in reče, to je laž, to je narobe. Lahko in mora vrednotiti svoje informacije. Nisem za čisto nevtralen status novinarja. Česa nikoli ne bom počela? Ne bom trkala na vrata družinskih tragedij, mrhovinarstva ne prenesem v novinarstvo, nikoli ne bom plačan novinar niti z enim kapučinom, nikoli ne vzamem nobenih daril, ki jih delijo novinarjem, s katerimi veliko sodelujejo, niti steklenice ali ročke vina, ničesar. **Tudi na smučanje ne greste?** (se nasmeje) Grem smučat, ampak plačam sama. Tega se res držim in nihče mi ne more nič očitati. Nikoli ne bom informacije neobjavila, ker bi me nekdo poklical ali pa bi jo iz istega razloga. Ta klic, ki bi me nagovarjal k temu, da nekaj objavim ali ne, bi razkrinkala. Svoje ime, svojo kariero, kredibilnost si težko zgradiš, zelo lahko in zelo hitro pa jo izgubiš. Mene ne moreš držati v šahu z ničemer, nihče mi ni nič kupil, nihče nič podaril. Vse, kar imam, sem si ustvarila sama s pomočjo družine, staršev. V tem krogu se vrtim in tako vzgajam tudi svoje otroke. Upam, da mi je uspelo. **Kako prihajate do informacij, izbirate teme?** Različno. Ali jih doživim na svoji koži ali mi kdo pošlje anonimno pismo, ki ga moraš potem seveda skrbno preveriti. Vedno moraš premisliti

tudi to, v katerem času je prišla informacija. Ali gre za spin, ki je nekomu potreben? To kar hitro prepoznam. Informacije dobim iz raznih srečanj, sklepam iz kakšnega članka, kaj bi bilo treba še preveriti. Skratka, zelo različno. Temo zelenjave iz Trsta sem doživela na svoji koži. Tudi ljudje me pokličejo, sosedge. Ravno danes me je nekdo poklical, mi povedal zgodbo, šlo je za družinski spor, nobena javna ustanova ni naredila napake. Povem, da to ni zgodba, ki bi bila v javnem interesu. Včasih poskušam pomagati, svetujem, kam se je treba obrniti, včasih tudi sama obrnem telefon, sem kot socialna služba. Nikogar ne odslovim, niti zvečer ob desetih ne. Razumem jih, njihov problem je zanje največji na svetu, svetujem, naj se poskušajo dogovoriti, svetujem naj gredo k odvetniku. Je pa res, da so ljudje pogosto funkcionalno nepismeni, žal mi je zanje, nobene pomoči nimajo, sploh starejši, ki so tako ubogi, nemočni. Tajnica na SPIZu se jim ne oglasi, dajo jih na čakanje, naj plešejo s tisto glasbo. Ljudje so tako dezorientirani v tem norem svetu. Pomagam jim, lahko pa si mislite, koliko več dela je to zame. Informacije sicer dobivam od vsepovsod. Potem pa je treba "kopati", preverjati podatke dejstva in spet podatke, dejstva... Včasih za kakšno temo potrebuješ tudi mesec dni. Se pa zgodi, da raziskuješ, raziskuješ, recimo dobiš informacijo na tematiko, na katero se ne spoznaš in ko ti pošiljajo odgovore, se ti mirno lahko zlažejo. Zavrtiš tristo telefonov, nihče noče govoriti, drugi se sploh ne oglasijo, potem enostavno odstopiš od zgodbe, ker nisi zaprl kroga. Če mi zmanjka samo milimeter zgodbe, ne bom objavila. Zgodba mora stati in še desetkrat jo bom preverila, ker se pod to zgodbo podpisem. Kopljem in kopljem po podatkih, preverjam informacije, urednik pa stoji za mano in me sprašuje, kdaj bo. Urednikujem dvakrat na teden, pa še eno oddajo imam in poleg tega delam še kot novinarka in teden se hitro obrne. **Zadnji Pulitzerjevi nagrajenci, novinarji Tampa Bay Times, so na seriji člankov Zastrupljeni, o industriji na Floridi, ki zastruplja prebivalce, delali dve leti, preden so objavili prvi članek. V novinarstvu je čas problem, je pa problem tudi organizacija dela. Ne morejo, ne smejo vsi novinarji delati vsega. Tisti, ki so komaj prišli in se še kalijo, pač začnejo pri kratkih vesteh in kratkih enostavnih dnevnih zgodbah, izkušeni novinarji pa delajo velike zgodbe.** In dodatna nepravilnost, da ne rečem krivica je še ta, da ima tisti, ki je prišel včeraj za štiri razrede višjo plačo od preiskovalnega novinarja. Pa ne zna napisati vesti oziroma z ekrana "prodaja" Kardashianovo. To ti pove vse o mediju, v katerem delaš, in ljudeh, ki ga generalno in odgovornouredniško vodijo. Koliko jim je do dobrih, verodostojnih, sposobnih novinarjev in do lastnih zgodb, razkritij.

Ali je problem tv-novinarstva tudi ta, da je hipno. Časopis ostane, tudi na spletu ostane sled. Komu se pa ljubi brskati po tv-arhivu?

Nikomur. Včerajšnja informacija je »dead meat«. Poglobljene informacije in dolgi zapisi so prenaporni. Hitimo dalje, kar naprej se kaj dogaja, mi hlepimo po novem, polnimo možgane z nepomembnostmi. Ima predsednik vlade spremljevalko ali ne, se je Saška Lendero ločila in zakaj, o tem prebiram že ves teden, javnost je pretresena. Jaz nisem. Toliko trivialnosti, ampak to ljudje grabijo. Žalostno.

Kaj je za vas največji lokalni problem? Črne gradnje? Nekompetentni župani?

O županih nekdanih, zdajšnjih, čim manj, ker je po moje vse problem. Ena taka mrtva destinacija se mi zdi ta naša Istra. Sprehodite se skozi Portorož in Piran, zdaj (ob šestih popoldan, op.a.) ali čez kakšno uro ali v soboto. Niti crknjene mačke ni nikjer. Popolnoma zgrešeni koncepti razvoja, kot da bi jih s fračo streljal. Veličasten hotel Kempinski, spredaj pa burek in kebab, kot da si na Oktoberfestu. Nekompetentni ljudje, mene je groza, kdo je na oblasti, samo ko gledam nabirko svetnikov. In tu so še prostorski apetiti, pa zgrešeni projekti ... Kaj naj rečem? Res sem razočarana. Nič se ne morejo dogovoriti, razne civilne iniciative, ki vznikajo kot šparglji po dežju v glavnem gledajo samo za ozke in celo svoje osebne interese, nagajajo oblasti, če naštudirajo kaj uporabnega, jih oblast redko upošteva ... zaradi tega stojijo projekti, padejo, izgublja se evropski denar ... To je najnižja možna oblika "furanja"oblasti.

A je bilo vedno tako?

V glavnem, ker obstajajo pretežno individualni interesi ali interesi najrazličnejših lobijev (lokalno bi jim rekla male družabice), redko koga pa zanima skupnost. Tudi v turizmu je tako, vsak skrbi za svoj ozki vrčiček, vsak zapre goste v svoje hotele, ki so v rokah tujcev, ki nimajo tukaj niti svojih predstavnikov. Ne morejo se dogovoriti niti o tem, kaj bi z letališčem, ki ga imajo pred nosom. Pri nas pristajajo turisti, namenjeni v Hrvaško Istro.

Sprašujem se, kdo sedi v parlamentu!

To tukaj je lokalna odslikava državne oblasti, na tem nivoju je izbira še manjša in stanje še toliko hujše. Z redkimi svetlimi izjemami.

Bila sem kar na nekaj predvolilnih pogovorih Nad obalo se jasni. Pogrešala sem vizijo razvoja, napovedi konkretnih sprememb.

Tudi vizije razvoja turizma nimamo, pa upravljanja s prostorom. Črnograditelji se smejejo, črne gradnje pa rastejo kot gobe po dežju. Nihče ne spoštuje ničesar več. Ničesar. Potem pa imaš nekaj posameznikov, entuziastov, ki se srčno trudijo, a jih posamezniki in lobiji pokopljejo. Ena vaška barabinska korupcija. Politični in kapitalski »dilerčki«.

Na sprehodih se ne morem načuditi, kako je zasmetena istrska obala. Kjerkoli je mogoče, ljudje odlagajo odrabljene poljedeljske in kuhinjske stroje, kopalne kadi, pločevino itd.

Dober dan, dobrodošli v Istri. Z obeh strani meje (ki je zdaj sicer ni več). Na Gorenjskem s škarjicami za nohte režejo travo okoli hiše, pa po Istri poglej, kaj je okoli hiš. Pa ne govorim o elitnih, Beverly Hills predelih. Za to je kriv krajinski DNK. Istra je bila revna, nobene rodovitne zemlje, ničesar niso zavrgli, morda pa čez sedem let prav pride. Še zdaj je zakoreninjeno tako prepričanje in nespoštovanja narave. Odvržejo vse, kamor pač pride. V vsakem grmu je kaj.

V središču vašege novinarskega zanimanja in dela je majhen človek.

Nekdo, ki nima vpliva, nima moči, je tarča, ki si ga sistem lahko podaja sem in tja. Za koga pa delamo in bomo delali? Za javnost in vesela sem, ko uspem kaj premakniti, da sem glas nekoga, da sem glas marginalnih, marginaliziranih skupin, da se borim za pravičnost.

Katera zgodba je bila za vas najbolj pomembna?

Zadovoljna sem že takrat, ko pred šolo postavijo ležeče policaje, ker je tam nekdo zbil deklico, osnovnošolko, ker je vozil prehitro. Pred leti se je to zgodilo. Zadovoljna sem, če spremenijo zakon zaradi mojega poročanja. Zadovoljna sem, da

kupci niso več opeharjeni na tržnici, ker so drago kupovali zelenjavo, misleč, da je iz sosodstva, pa je bila iz Alžirije. To so moje, tvoje zgodbe, vseh nas.

Vaši osebni boji so z Borisom Popovičem, Janezom Janšo, Aleksandro Pivec. Zaradi njih ali skupaj z njimi ste bili na rednih sodiščih in na častnem razsodišču DNS. Janša je zaradi razžalitve (novinarki TVS, Evgenijo Carl in Mojco Pešek Šetinc je na twitterju ozmerjal s prostitutkama) kaznovan s tremi meseci pogojno na dve leti, čaka ga še konec odškodninske tožbe, ki je še na ustavnem sodišču. Na začetku se ni zdelo tako. Je izgubil tudi zato, ker je izgubil oblast?

Mislím, da ne. Naša argumentacija je bila zelo dobra in nekje morajo biti meje, tudi sodnica je napisala dobro utemeljitev.

Veliko ljudi ob takih primerih zamahne z roko in si reče, da se s tem ne bo ukvarjal naslednjih nekaj let. Vaša je trajala leta. Odkrito, je bilo vredno?

Trmasta sem in če se nečesa lotim, grem do konca, nikoli ne neham na polovici. Ali je bilo vredno? S takimi stvarmi, kot je bil razvpiti tvit, se ne morem sprijazniti, ne morem se sprijazniti, da bi bilo to dopustno. Nekje morajo biti meje, ne moreš hoditi po svetu in govoriti, kar ti pade na pamet, če si politik, še posebej ne. Politiki bi morali biti zgled državljanom. In ker niso, se dogaja to, kar se. To gostilništvo, ki je včasih ostalo za šankom, vsa ta greznica, se je zdaj prenesla na splet. In žal tudi v najvišje vrhove politike. To je izven moje galaksije in s tem se ne morem sprijazniti, da politiki proti novinarju ali komurkoli, še posebej tako lahkim tarčam, kot smo ženske in če hočete novinarke, počnejo, kar hočejo. Pika. Ne moremo in ne smemo živeti v taki družbi. Te bitke niso lahke, pustijo pečat na tvojem zdravju, kondiciji, jemljejo tvoj čas, ni se lahko bojevati.

Tudi koprski župan Popovic je izgubil proti vam.

Tudi on je moral plačati odškodnino, ki sem jo dala v dobrodelne namene. Sporočilo je jasno - da ne moreš posegati v intimo nekoga. To je prostor, v katerem si ti tisti, ki dovoljuješ, kdo vstopa. In te meje so nepremakljive. Če bomo dovoljevali, da se vse to dogaja še naprej in tako stopnjujoče brutalno, si bomo v nekem trenutku želeli, da na Zemljo pade komet, ker to ne bo več civiliziran svet. Kaj je pa potem? Nisi mi všeč, ni mi všeč, kar počneš in te počim? Odstranim. Od nosilcev politične in drugih centrov moči pričakujemo, da bodo delovali na nekem nivoju, profesionalnem, etičnem, moralnem, v skladu z vrednotami. Če lahko nekdo v tvitu žaljivo pobruha drugega, to ni več svoboda govora. Sem prva zagovornica svobode govora, a nekje je meja. Ti s svojo svobodo uničuješ mojo svobodo, osebno in profesionalno integriteto. Borim se proti temu in se vedno bom.

PRIHAJA PREMIERA LEPE VIDE, IGOR ODHAJA V FRANCIJO

Matej Sukič

Februar, tradicionalno bogat s kulturnimi dogodki, v Gledališče Koper prinaša premierno uprizoritev Lepe Vide Staše Prah, ki nastaja v koprodukciji s Slovenskim stalnim gledališčem Trst.

Pod režijo se podpisuje skladatelj in režiser Marjan Nečak, ki je dober znanec slovenskih odrov, saj je pred tem že ustvarjal tukaj. In to tudi uspešno. Za Deklico s strunami (Marjan Nečak, Maja Hrgović), ki je nastala v koprodukciji Moving Music Theatre iz Makedonije in ljubljanske Drame, je na 22. Mednarodnem festivalu komornega gledališča Zlati lev v Umagu na Hrvaškem dobil zlatega leva za najboljšo glasbo. Gledališki presežek napovedujejo tudi v koprskem gledališču.

Lepa Vida (Staša Prah), glasbeno-gledališka uprizoritev, napolnjena z magičnimi dejanji, bo s svojo preprostostjo in igrivostjo razprla teme, ki v slovenskem narodovem spominu veljajo za tiste, ki nas zaznamujejo kot melanholične, nepotešene in podjarmljene. Uprizoritev bo sledila mitu, v katerem je Vida polnokrvna ženska, žena, mati in gospodinja, ki hrepeni, je drzna in močna in prevzema odgovornost za svoja dejanja. Naslovno vlogo bo igrala Anja Drnovšek. Skupaj z Blažem Popovskim, Ivano Percan, Rokom Matko in Danijelom Malalanom iz Trsta bodo pripravili intenzivno gledališko potovanje. »To bo zanimiv odrski dogodek, kjer se bomo srečali s temo, ki se tiče vsakega izmed nas. Skozi

Foto: Dean Grgurica, Studio D'Or

različne gledališke prakse bomo spregovorili o hrepenenju in uprizorili zgodbo, polno občutij, s pomočjo katerih bo lahko vsak v predstavi našel in videl delček sebe,« je povedal Rok Matek. Premierna uprizoritev je napovedana za petek, 10. februarja.

VRAČA SE Z IGORJEM PO SVETU

Po uspešni decembrski premieri se v malo dvorano vrača gledališka nanizanka za otroke Z Igorjem po svetu, pri kateri so moči združili dramska igralca Igor Štamulak in Rok Matek ter režiser Jaka Ivanc. Igor in njegov nečak Mak se bosta tokrat odpravila v Francijo, kjer bosta spoznavala tamkajšnje ljudi, njihove navade in običaje. Predstava bo na sporedu v soboto, 4. februarja, ob 10.30.

OKTOBRA PRIHAJA KULTURNI BAZAR

Številne dejavnosti Gledališča Koper na področju dela z otroki in gledališke vzgoje so prispevale, da bo oktobra v Kopru potekalo kulturno usposabljanje Kulturni bazar v regiji. Gre za največji nacionalni projekt na področju kulturno-umetnostne vzgoje. Pobudniki in organizatorji projekta so Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Zavod RS za šolstvo, izvršni producent pa Cankarjev dom v Ljubljani. Na prvem skupnem sestanku, ki je potekal v Mali dvorani koprskega gledališča, so bili prisotni številni pomembni akterji iz kulture in izobraževanja. Poleg Ljubljane so Kulturni bazar doslej gostila še Maribor in Nova Gorica.

Foto: Jaka Varmuž

Katja Pegan

KDO NAM PA KAJ MORE?

Še danes se spomnim, kakšen strašen vtis je name naredila smrt Jana Palacha, češkega študenta zgodovine, ki se je 15. januarja 1969 zažgal na demonstracijah v protest sovjetske okupacije Čehoslovaške. Bila sem premajhna, da bi to doživela, mi je pa že v osnovni šoli o tem pripovedovala mama. Moja generacija je bila že od malega dobro opremljena z zgodbami mučenih ljudi, ki so preživelii drugo svetovno vojno, s herojskimi dejanji borcev za svobodo, trpljenjem navadnih ljudi in z žrtvovanjem posameznikov. Prav zato me še danes preseneča moja mladostniška potrtost in neopisljiva groza, ki sta me ob tem objeli in nista popustili, dokler se nisem z jokom utrudila in se pomirila. Njegov samosežig, skupaj z grozljivim trpljenjem, je bila prva tragična smrt v mojem življenju, ki sem jo ozavestila in podoživela. Prav nobena vojna žrtev se po moči bolečine ni mogla primerjati s smrtjo mladega Jana Palacha, ki se je poln življenja in vere v boljši svet, polil z bencinom in zažgal. Da bi bilo tudi meni boljše, ki sem živila daleč stran v povsem drugi državi. Jan Palach je bil moj najstniški junak. Kasneje sem razumela, da je samosežig zelo pogosto sredstvo protesta v zgodovini, ki mu botrujeta obup in brezizhodnost, ki sta za ljudi hujša od strahotnih bolečin. Krik teh gorečih teles je neposredna obtožba oblasti in politike. Prav tiste, ki je njen ubijalski kreda kdo nam pa kaj more? in ni pripravljen videti ničesar razen sebe. Celo prepričana je, da ji ni treba. Takrat se kot strahoten opomin po cestah prižigajo človeške bakle. Spomnimo se grozljivega posnetka gorečega budističnega meniha v Vietnamu med vietnamsko vojno, ki je s svojim trpljenjem opozarjal na ubijanje civilistov med vojno. Spomnimo se Kurdov in njihovih krivic, spomnimo se gorečih afganistanskih žensk, ki so se s tem borile proti družinskemu nasilju. Kdo nam pa kaj more? Spomnimo se arabskega prodajalca sadja, Tunizijca, ki je s samosežigom dvignil na noge arabski svet, ker so za njim goreli še številni drugi mladi in starejši možje, dokler se njihova jeza ni spremenila v upor proti Kdo nam pa kaj more? oblasti. Prav enako je bilo v Izraelu, kjer se je na ulici zažgal moški zaradi socialnih neenakosti in nepravilnosti, zaradi politike zla – Kdo nam pa kaj more? Seveda je ta ista oblast želela kompromitirati strašljivo smrt, ampak v Izraelu ljudje tega niso dopustili. Šli so na ulice z napisi: Ves narod je Moshe Silman! S svojimi gorečimi telesi so protestirali štirje Bolgari proti vse večji korupciji in revščini – proti svoji Kdo nam pa kaj more? oblasti. V brooklynskem parku se je zažgal ugledni 60-letni ameriški odvetnik v znak protesta proti uničevanju okolja. Pustil je pismo, v katerem izraža upanje, da bo njegova smrt služila kot povod za ukrepanje. Vsi ti ljudje, moški in ženske, ki so umrli v nečloveških bolečinah, bi hoteli še živeti. Zaradi njihovih smrti bi morali mi živeti bolje. Sicer so umrli zaman.

Leon Magdalenc

KO STAVKATA PREDSEDNICA IN ŠEF VLADE

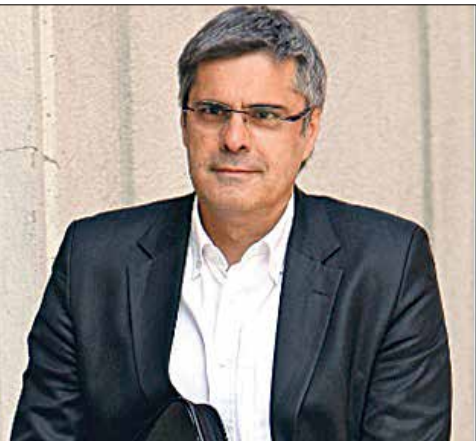
Vsi, ki imamo sestre ali brate, si delimo podobne izkušnje. Prepričani smo, da so privilegirani in bolj razvajeni. Za razliko od nas so vse dosegle ali dosegli na lahko. Moja skoraj pet let mlajša sestra je imela enostavno taktiko. Če nečesa ni dosegla, se je vrgla na tla in tolkla z vsemi štirimi po parketu. Zraven pa spuščala še predirljive glasove, kot da bo naslednja sekunda njena zadnja. Oče in mama sta nekaj časa gledala stran, se skušala še pogajati, na koncu pa sta vedno popustila. Sestra je dobila vse, kar si je zaželela. Samo, da je bil mir v hiši. To se zdaj dogaja v naši državi. Vsi se mečejo po tleh, tolčejo, cepetajo in spuščajo grozeče glasove. Vsi po vrsti grozijo s stavkami, nas prepričujejo, da so preobremenjeni, da so stokrat pregoreli, da so nespoštovani, da smo pozabili nanje, skratka, da se lahko oblast in mi, davkoplačevalci odkupimo le tako, da dobijo vse, kar zahtevajo. Zraven pa moramo imeti še slabo vest, se jim moramo opravičevati in obljubiti, da bomo o njih pisali samo še slavospeve. Šolniki, zdravniki, medicinske sestre, sodniki, policisti, gasilci, reševalci, smetarji, komunalci, zimske službe, varnostniki, železničarji, avtobusarji ter javni uslužbenci vseh vrst in profilov, skratka, vsi, ki skrbijo za to, da država ohranja minimalni standard urejenosti, so prišli, prihajajo in bodo prišli na vrsto. Vsak, ki bo dovolj glasen, dovolj grozeč in dovolj vztrajen, bo na koncu dobil svoj delež. Ko bodo prišli na ceste še upokojenci, bo mera polna. Nikogar ne bo več, ki ne bi dobil svoje povišice, nagrade ali pa vsaj obljube. Kar je v bistvu super. Robert Golob me res spominja na vse očete, ki so popustili pred hčerkami. Vsaka je dosegla svoje. In vsaka je bila prepričana, da je okoli prinesla ta starega. In večina teh očetov je vedela, da morajo sodelovati v igri. Se delati skrajno naivne in popustljive. Ti misliš, da me prinašaš okoli, jaz to vem in se delam, kot da ne vem. Ti slaviš zmago in jaz uživam v tvoji zmagi. Kar je tudi dobro za oblast. Mora uživati, če mi uživamo. Nenazadnje jo imamo zato, da se imamo dobro. Problem bo nastal takrat, ko bodo začeli oblastniki protestirati. Se metati po tleh, hoditi na zborovanja in zahtevati višje plače. Če bo šlo deljenje bobončkov s takšno hitrostjo naprej, bodo oblastniki kmalu ugotovili, da jih po prejemkih nažiga že pol javnega sektorja. In mimogrede, plače predsednice, šefa vlade, šefice državnega zbora in ministrskega zbora so res ena navadna mizerija. Kar so že ugotovili in bodo v kratkem šli na dvakratnik. To bo še vedno navadna revščina za tako pomembne funkcije. Zato naj vsi stavkajo takoj. Z veseljem se jim bomo pridružili. Namreč velja tudi obratna zgodba. Mi uživamo, če se imajo oblastniki fino. Mi potrpiamo, zlahka gremo na kruh in vodo, če bodo oni dobili potico. Saj veste, da z obložene mize vedno pade nekaj tudi med nas. Vsekakor pa morajo pohiteti, dokler je Robert še dobre volje.

Andrej Mrevlje

PRSTI NA SPROŽILCU MARMELADE

Ne vemo njegovegovega imena, rasne pripadnosti, naslova bivališča, ne poznamo staršev. Toda deček je star šest let, učenec prvega razreda osnovne šole v Newport Newsu, na atlantski obali Virginije. Na njegov zadnji dan šole je s pištolo sredi pouka ustrelil razredničarko. Novica presega še tako veliko eksratvagantnost neobvladljive ameriške družbe. Amerika, v kateri šestletnik izza hlače potegne 9mm revolver, nameri na razredničarko in jo skuša zbrisati s horizonta, je družbeni poden. Otrok, plavolas, temnopolt ali pegast - identitete storilca ne bomo poznali, dokler ne napolni 18 let - se ni igral z orožjem. Potencialni morilec pozna učiteljico - 25 letno Abby Zwerner. Skratka ne gre za ne srečo. Toda kot trdijo psihologi, možgani 6-letnika, v zgodnjem obdobju razvoja, niso sposobni načrtovati umora. Nevrobiologija dodaja, da otroci te starosti ne razumejo morale, se ne zavedajo posledic dejanj, ne poznajo zakonodaje. Znanost predlaga, da je otrokom, tudi kadar gre za poskus umora, treba nuditi rehabilitacijo in terapijo. Ali drugače; šestletni otrok bi v neki drugi družbi, pred nekaj desetletji in kjerkoli na tem svetu, namesto 9mm pištole znamke Taurus, precej nevarnega orožja s šaržerjem za 12 nabojev, s police shrambe potegnil kozarec marmelade in vtaknil prste vanjo. To pa je zelo podobno grehu šestletnega otroka v sodobni super oboroženi ameriški družbi, še posebej, ker je revolver kupila otrokova mati. In ravno to je bil razlog za poskus zločina, v Newport Newsu, mestu z bizarnim imenom grozljivih novic. Med 186 tisoč prebivalci si beli in temnopolti meščani enakopravno delijo življenjski prostor. Mesto je pomembno пристanišče za izvoz premoga, nakopanega v notranjosti Virginije, ima ladjedelnico, vojaško industrijo in vojne baze. Skratka, Newport News ni od boga zapuščen mesto, temveč urbano središče, v katerem prevladujejo volilci demokratske stranke. Da bo mera polna, Newport News slovi po nadpovprečni stopnji kriminala vseh vrst od umorov do kraj. Proti otroškemu prestopniku so ukrepale skoraj vse policijske enote v mestu. Posteriori, seveda. Najverjetneje pa je bila prav mati tista, ki je dve uri pred nesrečo poklicala oddelek za varnost osnovne šole Richneck, in opozorila, da je možno, da ima otrok v nahrbtniku strelno orožje. Je lahko bil to kdo drug kot mati, kiji je sin oropal marmelado? Dve uri, predno je dete izza hlače potegnilo 9mm Taurus, je varnostnik na anonimni telefonski poziv pregledal fantov nahrbtnik. Kaj je bilo v nahrbtniku, ne vemo, toda varnostnik je policiji zatrdil, da revolverja ni videl. Ga je vsaj otipal? Skratka dve uri kasneje in le nekaj minut po edinem strelu, je šolo obkolila vsa možna policija, ko pa je v razred stopil šerif, so dečka na tleh držali uslužbenci šole. Koj za tem se je začela orgija policije, z racijo po celi šoli, pregledovanjem otrok strpanih v telovadnico, identificiranjem in pozivanjem staršev, osumljenca pa so odpeljali na policijo. Šele nato so ranjeno učiteljico v kritičnem stanju odpeljali v bolnišnico. Po drugi strani, pa norost razkazovanja super avtomatske oborožitve policije in specialnih enot, ki šestletnega otroka smatrajo za terorista, služi zgolj ekspanziji militarizacije družbe. Med vsemi bedastimi izjavami po šokantnem dogodku sem našel en sam glas razuma: Arielle Baskin-Sommers, profesorica psihologije in psihiatrije na univerzi Yale, trdi, da eno samo nasilno dejanje, pa naj bo še tako grozljivo, ni dovolj, da se otroku nalepi psihiatrično diagnozo. "Nasilje z orožjem je bolj povezano z dostopom do orožja kot z duševno boleznijo," trdi profesorica. Insomma, vrnilo se k marmeladi.

Dorjan Marušič

JANUARSKE SLIKE

Z vsemi dobrimi željami in zaobljubami smo vstopili v 2023. Ob tradicionalnem zaključnem srečanju sodelavcev Obala plus sem bil ob podatku o sledenju moje kolumne opozorjen na njihovo dolžino. Kako kratko, ko se pa toliko stvari odvije v mesecu dni. Možna rešitev bi bilo pogostejše izhajanje časopisa, saj močno dvomim, da se bo kdaj nabralo premalo dogodkov, potrebnih komentarjev. Tokrat sem se usmeril na dogodke, ki bodo pustili sled tudi v prihodnosti. Nočni posnetki čakajočih sodržavljanov na izbranega zdravnika v Ljubljani so naš spomin vrgli v prejšnjo državo s čakanjem na avto, večinoma Zastavo Yugo. Pretresljivo in nedopustno, zanesljivo pa prepričljivo ob ustreznih organizaciji in današnji stopnji informatizacije. Postavlja se vprašanje, ali je dodatnih 10.000 državljanov brez izbranega zdravnika od obdobja pred pandemijo resnično kaplja čez rob in točka zloma primarne ravni. Po kritičnem številu zasedenih intenzivnih postelj med pandemijo je tako določena nova točka preloma. Doklej? Postavljanje vzporedne mreže dodatnih ambulant za omejeno obdobje ni sistemski ukrep, prej časovno omejena gasilska akcija. Upam, da ne zaradi vprašljive finančne vzdržnosti. Zanimivo je, da se predlagana oblika vzpostavlja tudi v sosednji FJK, a za pomembno nižjo stimulacijo zdravnikov in medicinskih sester. Naj (pre)visoka stimulacija v naših ambulantah ne premami zdravnike in medicinske sestre za primarno delo v teh ambulantah. Sledi tiskovna konferenca opravičil. Verjetno ga ni radovedneža, ki si ne bi želel biti prisoten na pripravljalnem sestanku pri predsedniku Vlade. Dopuščam možnost, da so izjave, povezane s primarno ravno v našem glavnem mestu, nastale v ministrovem žaru urejanja sistema, a dvom najeda. Sama igra teles in raven igranja akterjev dopušča možnost, da je bilo v ministrovih besedah tudi nekaj resnice. Ušesom zakrite, a očem vidne. Dočakali smo stavko pacientov, a brez krovne Zveze pacientov. Zahteve protestnikov seveda niso reformne, so ozko usmerjene na ukinitve. Leto se je izteklo, napovedane umiritve zdravstvenega sistema se pomikajo v pomlad. Rešitve obstajajo, glavni problem predstavljajo njihova predstavitev uporabnikom. Premik zdravstvene reforme pod okrilje predsednika Vlade je deležen različnih razlag. Z zgodovinskim spominom in v želji za preboj bom izpostavil, da se reforma prvič v naši zgodovini seli na tako visoko raven. Obžalujem, da ni bilo to storjeno prvega dne te Vlade. Saj čas teče, zdravstveni sistem se dotika vsakega posameznika, še vsaka reforma pa je določen delež ljudi oslabila, zato so tudi v politiki potrebni vizija in modrost ter visoka prepričljivost. Izgovorov zato ni, lekcije so zelo boleče, žal jih občutimo državljani. Naj tokrat sklenem brez prevoda, a z raskavim glasom Janis Joplin pesmi Krisa Kristoffersona Me and Bobby McGee: »Freedom's just another word for nothin' left to lose.«

O CELOLETNEM TURIZMU BI SE LAHKO UČILI OD SOSEDOV

Hoteli v hrvaškem delu Istre v teh mesecih gostijo številne športnike na pripravah, s čimer prebrodijo zimske mesece, ko k njim praviloma ne hodijo turisti, željni kopanja v morju. Hkrati vlagajo tudi v izgradnjo kolesarskih poti. Slovenska Istra medtem predvsem decembra z dogodki vabi dnevne goste, s svojih turističnih strategijah pa so si občine zadale tudi cilj turizma skozi vse leto.

V Novigrad so v začetku januarja prispeli nogometaši Nogometnega kluba Hajduk, njihov večni tekmeč Dinamo v Rovinj, NK Osijek v Umag in niso edini. Začela se je namreč sezona priprav nogometnih ekip, ki v tem letnem času polnijo istrske hotele, z bližanjem pomladi pa prihajajo tudi drugi športniki, kolesarji, tekači in celo vaterpolisti.

Januarja, februarja in marca pričakujejo na pripravah v hrvaški Istri več kot sto nogometnih ekip. Imeli bodo nekaj prvoligašev iz Hrvaške, Madžarske in Slovenije ter celo kitajsko reprezentanco U19, poročajo tamkajšnji mediji. Mladen Knežević, direktor prodaje in marketinga v Aminessu ter član Sveta Turističnega združenja Novigrad, je za Glas Istre povedal, da imajo v bližini hotela tri nogometna igrišča, od tega dve, ki ustrezata standardom FIFA, občina Novigrad jim posoja svoja igrišča. "V mestu so prepoznali, da športni turizem zelo dobro zapolni predsezono, zato so nam odstopili stadion Laco v Novigradu in igrišče z umetno travo v Dajli, ki je bilo tudi prenovljeno po standardih FIFA," je med drugim povedal Knežević.

Celoletna turistična sezona tam uspeva tudi nekaterim kampom. Kamp Polidor v Funtani je bil denimo za novo leto skoraj poln, v januarju beležijo kar sto gostov. Te privabljajo s klimatiziranimi hišicami, kar poleti skrbi za hlad, pozimi za gretje, vsaka ima tudi svoj bazen, pozimi so ti ogrevani na 28 stopinj in pokriti, poleti jih odprejo, a tudi takrat je topla voda. Odkar so leta 2015 kamp odprli, ga še niso zaprli. Njihovi zimski gosti so večinoma Slovenci, Avstrijci, Nemci in Italijani. Imajo tudi veliko domačih gostov.

V slovenski Istri medtem slišimo pripombe hotelirjev, da se občine oziroma turistična združenja osredotočajo predvsem na dnevne goste, ki jih privabijo k nam z različnimi dogodki, kot so Fantazima, izolski Ledeni otok, December v Portorožu, medtem ko turistov, ki bi v zimskih mesecih k nam prišli za več dni, ni. Pri turističnih združenjih smo zato preverili, kakšna je

pravzaprav njihova turistična strategija in kako je s pripravi športnikov pri nas.

NATANČNE STATISTIKE NE VODIJO

»Natančnih podatkov o gostovanju športnikov na zimskih pripravah nimamo, saj se o tem ne vodi evidenc. Podatki Zavoda za šport Mestne občine Koper sicer kažejo, da športno infrastrukturo v občini s pridom uporabljajo tudi gostujoči športniki. Tako nogometna igrišča v Športnem parku Bonifika in Športnem parku Dekani v zimskem času, zlasti v februarju, uporabljajo predvsem slovenski nogometni klubi za izvedbo krajših zimskih priprav (tako imenovane nogometne šole). Prav tako že vrsto let v Koper prihajajo na priprave amaterske članske ekipe iz Nemčije,« našteva Ylenia Loredan iz Zavoda za mladino, kulturo in turizem Koper.

Koper sicer razpolaga z bogato športno-rekreacijsko infrastrukturo, ki v kombinaciji z ugodnim podnebjem lahko privabi številne tako rekreativne kot profesionalne športnike. V sklopu Športno-rekreacijskega centra Bonifika sta tako med drugim na voljo nogometni in atletski stadion s pomožnimi igrišči in spremljajočo infrastrukturo. V lanskem letu je občina sklenila skoraj milijon evrov vredno naložbo v novo plezalno steno, nova pridobitev pa je v Koper že privabila najboljše mednarodne športne plezalce. Mesto se prav tako ponaša z večnamensko športno dvorano Arena Bonifika,

olimpijskim bazenom in centrom vodnih športov v Žusterni.

V destinaciji Koper so sicer pričeli s pripravo nove turistične strategije, ki bo zajemala obdobje do leta 2030. Slednja bo za razliko od trenutno še veljavne imela tudi natančno opredeljen akcijski načrt, ki bo podlaga za delo lokalne turistične organizacije, ponudnikov in drugih s tega področja. »Sicer pa se že v zadnjih letih veliko dela na desezonalizaciji in na spodbujanju dopustovanja in obiska destinacije tudi v zimskem času. Tako denimo potekajo različne prireditve

in aktivnosti decembra v času Fantazime, letos se vrača pustno dogajanje v okviru Istrskega karnevala, turistični ponudniki pa skozi vse leto vabijo na svoje kmetije, kleti, oljarne na spoznavanje doživetij,« razlaga Loredanova.

»Med obiskovalci v Izoli je zagotovo tudi nekaj športnikov na pripravah, vendar s točnimi podatki o tem žal ne razpolagamo,« odgovarja tudi Taja Šavron iz Turističnega združenja Izola. Kraj sicer večji delež športnikov podobno kot Koper obišče tudi v času športnih prireditev tipa Ironman, Istrski kolesarski maraton,

jadralske in veslaške regate, ki pa potekajo predvsem spomladi in jeseni.

Izolska turistična strategija je že v teku, pripravila jo je občina v sodelovanju s Turističnim združenjem in ostalimi ključnimi udeleženci s tega področja, in sicer za obdobje od leta 2021 do 2025. »Ena izmed ključnih usmeritev je tudi odpravljanje izrazito sezonskega turizma in podaljšanje turistične sezone čez vse leto, predvsem z razvojem turističnih izdelkov in doživetij, ki bodo gostom na voljo ne glede na letni čas,« o njej pravi Šavronova.

WELLNESS, KONGRESNI TURIZEM, INDUSTRIJA DOGODKOV

Tudi v piranski občini že imajo Strategijo razvoja turizma, ki zajema obdobje do leta 2025. Med glavnimi strateškimi cilji je navedeno tudi zmanjševanje sezonskosti in zagotavljanje celoletnega turističnega povpraševanja. »Turistično združenje Portorož z namenom zagotovitve cilja desezonalizacije oziroma usmeritve toka turističnega povpraševanja v željena obdobja spodbuja turistične dejavnosti, kot so wellness, aktivnosti na prostem (pohodništvo, kolesarjenje ...), kongresni turizem in gastronomijo. Wellness se kot turistična dejavnost z visoko dodano vrednostjo dobro povezuje z vsemi omenjenimi nosilnimi dejavnostmi naše destinacije, še posebej s kongresnim turizmom in industrijo dogodkov (MICE). Poslovni gostje polnijo naše hotele od jeseni do pomladi, izpostaviti velja tudi to, da je njihova potrošnja na destinaciji bistveno višja od potrošnje ostalih gostov,« pove Polona Žigo iz Turističnega združenja Portorož, kjer s ciljem usmerjanja toka turističnega povpraševanja zlasti v jesenskem in zimskem času izvajajo večje digitalne destinacijske kampanje, kjer so v ospredju omenjeni turistični izdelki.

Prav tako predstavljata Portorož in Piran kot destinacijo za vse leto na sejnih in borzah na njihovih ključnih trgih, pri promociji pa sodelujeta tudi s Slovensko turistično organizacijo in tujimi PR agencijami. »Na destinaciji občasno v zimskem času gostimo tudi športnike na pripravah. Žal pa podrobnejših statističnih podatkov o tem segmentu ponudniki nastanitve ne delijo,« dodaja Žigojeva.

POTREBOVALI BI VEČ FINANC

V TZP ocenjujejo, da imajo na destinaciji zelo dobro razvite celoletne ponudbe in je njihov potencial tako nedvomno veliko večji kot denimo pred desetimi leti. »Za še opaznejšo razliko v rezultatih desezonalizacije pa bi morali krepko povečati promocijski proračun. Hkrati bo za vidnejši napredek pri udejanjanju strategije Občina Piran morala izraziteje investirati v razvoj osnovne in turistične infrastrukture (npr. ureditev javnih površin, plaž, kolesarskih stez, parkirišč) ter s smotnejšo prostorsko politiko in spodbujevalnimi ukrepi zagotoviti zdravo in stabilno poslovno okolje za razvoj malega turističnega gospodarstva,« še pove Žigojeva.

foto: freepik

Eva Branc

€ - promocijsko sporočilo

NOVA PRIDOBITEV ZA MARINO PORTOROŽ

Marina Portorož, poleg prostora za plovila, lastnikom in najemnikom plovil nudi tudi celostno in kontinuirano vzdrževanje plovil, ki ga opravljajo s kakovostno servisno opremo.

Odslej bo prevoz plovil po kopnem še lažji in hitrejši, saj so v portoroški Marini nedavno pridobili t.i. samohodko. Gre za deset metrov dolgo, približno tri metre široko in z 20 ton nosilnosti težko orodje, oziroma napravo, s katero plovila ob dvigu iz morja odpeljejo na primerno mesto na suhem in obratno, oziroma z njo prevažajo plovila v hangar ali iz njega. Po besedah vodje servisa v Marini Portorož **Grege Jakomina**, bo nova pridobitev pripomogla k hitrejšemu in učinkovitejšemu prevažanju plovil. »S tem bomo dosegli večjo pretočnost, plovila bomo lahko bolje razporedili po prostoru in posledično bolje izkoristili prostor na suhem«, pojasnjuje sogovornik in dodaja, da novo

pridobitev, ki je v portoroško Marino prispela pred dnevi, že uspešno uporabljajo. Kot pravi, so se njihovi inženirji na uporabo samohodke hitro privadili, zagotovo pa jim bo nova pridobitev najbolj služila na pragu pomladi. To je namreč čas, ko se začnejo vzdrževalna dela pred novo navigacijsko sezono. »Vsekakor nam bo samohodka tudi olajšala delo ob pripravah na sejem navigacijskih plovil Internautica, ki se po nekajletnem premoru v drugi polovici maja znova vrača v Portorož«, napoveduje Jakomin, ki ne skriva zadovoljstva nad novo pridobitvijo. Kot pravi, so doslej že uporabljali dve tovrstni napravi. Ena je zaradi starosti odslužila namenu, zato so se od nje poslovili, druga pa bo odslej delala družbo novi sofisticirani napravi. Ta bo namenjena plovilom do 11 metrov dolžine, že obstoječo napravo pa bodo uporabljali za prevažanje in premike večjih plovil. Žerjavisti se nove samohodke zelo veselijo.

€ - promocijsko sporočilo Petra Mežnarc

INFORMATIVNI DNEVI NA FAKULTETI ZA POMORSTVO IN PROMET

ONLINE WEBINARJI ZA INFORMACIJE DIJAKOM PREK SPLETA

Za dijake in študente, ki niso utegnili obiskati 14. Informative, bodo na Fakulteti za pomorstvo in promet organizirali online webinarje v času po Informativi in do informativnih dni za fakultete, ki bodo letos v petek, 17. 2. in v soboto, 18. 2. 2023. Spletni pogovori s študenti FPP bodo potekali v živo prek spletne povezave, in sicer v poznopopoludanskih urah – predvidoma ob 19. uri. V sproščenem vzdušju bodo študenti FPP predstavili lastne študijske izkušnje in obštudijske aktivnosti. Pomagali bodo tudi z informacijami glede namestitvev v študentskih domovih in pri zasebnikih. Dijaki se bodo na dogodek lahko prijavi preko spletnega obrazca. Informacije glede izvedbe in vsebine bodo objavljene na spletni strani fakultete <https://www.fpp.uni-lj.si/dogodki-in-obvestila/>.

INFORMATIVNI DNEVI NA FPP 17. IN 18.2.23

Približujemo se obdobju vpisov v dodiplomske študijske programe za študijsko leto 2023/24. Dijaki zbirajo podatke o možnostih študija, študijskih programih, obštudijskih aktivnostih, možnostih nastanitev ipd. Na fakultetah pripravljajo različne dogodke, s katerimi bodo približali informacije dijakom zaključnih letnikov srednjih šol. Na Fakulteti za pomorstvo in promet so bili v zadnjih letih zelo uspešni z nagovarjanjem študentov in širše javnosti, saj se vpis na dodiplomske in podiplomske študijske programe povečuje.

Pomemben dogodek za vse dijake in študente višjih letnikov se je že odvil v Ljubljani, 20. in 21. januarja 2023. Na Gospodarskem razstavišču je potekala 14. Informativa, na kateri se je predstavila tudi Fakulteta za pomorstvo in promet (FPP). V sklopu celostne predstavitve Univerze v Ljubljani so bili na stojnici prisotni študenti dodiplomskih in podiplomskih študijskih programov. Obiskovalci so dobili poglobljene informacije, ki jih v tiskanih medijih dijaki redkeje preberejo. Zelo pogosto se namreč dijaki zanimajo, kako »težki« so določeni strokovni predmeti, kako je z opravljanjem strokovne prakse, kje lahko dobijo zaposlitev, najprej kot študenti, nato kot redno zaposleni ipd.

uporabljajo različna simulacijska orodja, merilne naprave, sodobne avdio-video naprave ipd. Predavalnice so moderno opremljene in omogočajo visoko študijsko kakovost. Na informativnih dnevih FPP v Portorožu se bodo tudi letos predstavili ključni zaposlovalci s področja prometa, logistike in pomorstva. To je enkratna priložnost, da se dijaki prepričajo o kariernih priložnostih, ki jih ponujajo pridobljeni strokovni nazivi na visokošolskih študijskih programih Prometna tehnologija in transportna logistika, Navtika in Pomorsko strojništvo ter na univerzitetnem programu Tehnologija prometa in logistika. Nekaj podjetij iz transportno-logistične panoge namreč vsako leto razpiše kadrovske štipendije, kar študentom olajša prehod v prvo zaposlitev.

INFORMATIVNI DNEVI ZA MAGISTRSKI IN DOKTORSKI ŠTUDIJ V MESECU JUNIJU 2023

Za študente zaključnih letnikov in tiste z že pridobljeno visokošolsko ali univerzitetno izobrazbo, ki nameravajo nadaljevati študij na 2. ali 3. stopnji izobraževanja, bodo na FPP pripravili informativne dneve v začetku junija. Podrobneje bodo predstavljene študijske aktivnosti in vključevanje študentov v raziskovalne projekte. To je še posebej izrazito pri doktorskih študentih, saj fakulteta neprestano išče raziskovalce in asistente na obeh študijskih smereh, tako Tehnologiji prometa kot tudi Pomorstvu.

BIORITEM SPANJA

Ste pozimi bolj zaspani, zjutraj težko vstanete in je čez dan vaša energija visoka za krajši čas? Ne skrbite, to je povsem običajno.

Naši vzorci spanja so usklajeni s ciklom dneva in noči, torej svetlobe in teme. Ko je zunaj temno, nam telo sporoča, da moramo spati. Vzorec spanja oziroma ritem spanja bi se moral spreminjati z letnimi časi. Zavedati se moramo, da sezone spreminjajo močno vplivajo na naše vzorce spanja, vplivajo na našo raven energije in spreminjajo celotno izkušnjo spanja. Prebujanje v temi, kot se dogaja pozimi, ni naravno. Po drugi strani je zvečer kmalu tema in zaradi pomanjkanja svetlobe naše telo proizvaja manj vitamina D, ki pa je ključnega pomena za vzdrževanje cikla spanja in budnosti ter ravni melatonina. Njegovo pomanjkanje čutimo kot utrujenost, zato pozimi posežite po živilih, bogatih z vitaminom D ali ga zaužijte v obliki prehranskega dodatka, saj vam bo v pomanjkanju sonca dvignil raven energije. Odstranitev modre svetlobe, ki jo najdemo na zaslonih prenosnikov in telefonov, prepreči, da bi naše telo zmedlo prisotnost svetlobe v času, ko je ne bi smelo biti. Poskrbite tudi za luči, ki jih

uporabljate v svojem domu. Izberite šibke žarnice brez modre svetlobe. To je še posebej pomembno v zimskih mesecih, saj boste dlje obsijani z nenaravno svetlobo. Vaše telo ve, da je zima in to lahko zmoti vaš cirkadiani ritem. Ob zori je v naravi svetloba modrikasta, okoli poldneva se obarva belo, popoldne pa se obrne proti toplim tonom rumene, da nato doseže sončni zahod z oranžno in rdečo. Če delamo ali živimo večino časa v zaprtih prostorih, smo prisiljeni to nadomestiti z umetno svetlobo, vendar se ta vrsta osvetlitve čez dan ne spreminja tako kot naravna svetloba, to pa spravi telo iz ravnovesja, zato smo manj pozorni čez dan in manj sproščeni zvečer. Več znanstvenih študij je dokazalo, da celodnevna izpostavljenost isti svetlobi izniči naš notranji bioritem, kar dolgoročno povzroča motnje spanja in celo zelo resne bolezni, kot je depresija. Če ne spite dovolj, se potrudite ugotoviti, zakaj je tako in ukrepajte, da to spremenite. Če imamo spalno rutino, bomo lažje in kakovostnejše spali, saj naše telo ve, kdaj naj pričakuje čas za spanje. Če je okolje spanja neprijetno, razmislite o spremembah v spalnici zaradi katerih ne morete spati dobro. Vzmetnica bi lahko bila ena izmed njih. Kako pa lahko vadba

vpliva na spanec? Večina strokovnjakov se strinja, da je redna vadba pomemben del spalne higijene. Vadba lahko pomaga tudi zmanjšati simptome motenj spanja, kot je apnea med spanjem ali motnje gibanja, povezane s spanjem. Da bi opazili pomembne koristi za spanje, večina strokovnjakov priporoča vsaj 150 minut vadbe na teden, ki naj traja 30 minut pet dni v tednu. Raziskave kažejo, da se skupno trajanje spanja podaljša šele po vsaj enurni vadbi, čeprav je to lahko odvisno od vrste vadbe. Večerna vadba lahko negativno vpliva na kakovost spanja zgodnjih ptic, ne pa tudi nočnih sov. To je lahko eden od razlogov, zakaj nekateri ljudje nimajo težav z vadbo zvečer, medtem ko drugi potem težko zaspijo. Za večino ljudi zmerno intenzivna vadba nima škodljivega vpliva na spanec, če se preneha vsaj 90 minut pred spanjem. Večerna vadba izboljša tudi kakovost spanja, zato se jo priporoča tistim, ki se ponoči večkrat prebujajo.

Sabrina Simonovich, prof. športne vzgoje, trener fitnesa, učitelj joge, učitelj in trener alpskega smučanja, prehranski svetovalec
www.sabrinafit.eu

NASILJE JE KLIC PO LJUBEZNI

Čeprav je v naslovu protislovje, je v njem skrita vsa resnica čustvovanja in vedenja mladega človeka. Mlad človek, ki potrebuje največ podpore in ljubezni, kaže to na najbolj nemogoče načine.

Kazen pomaga le za kratek čas, če sploh
Navzven neubogljivi, neposlušni ali celo nasilni otroci, ki zavračajo vsak poskus naše pomoči, so v največji stiski. To je le zunanji odraz stiske, ki se skriva za »obzidjem« njhovega vedenja. Večja, kot je otrokova stiska, močnejši bodo zunanji znaki njegovega čustvovanja in vedenja, njegova stiska pa povzroča stisko tudi odraslu. Ob njihovih težkih čutenjih jeze, strahu, žalosti, sramu rastejo tudi težka, potlačena in nerazrešena čustva odraslega, ki se znajde ob takem otroku in se ob njem počuti nemočnega, zato se na njegovo vedenje lahko napačno odzove, vsekakor pa mu je treba postaviti meje in ga zaustaviti. Žal pa odrasli za to velikokrat niso opremljeni in ga ne zmorejo prekiniti spoštljivo, zato se zatečejo h kazni, ki pomaga samo za kratek čas in navidezno. Mladostnik sicer preneha z napačnim vedenjem, vendar le zato, ker se boji posledic. Ne razume pa, zakaj nečesa ne sme ali nekaj mora. Izplen kaznovanja je, da mladostnik ne ponotranji pravil in vrednot, razvije pa nizko samokontrolo

in samospoštovanje ter prekine čustveni stik z odraslim. S tem se njegova stiska še poveča. **Težke družinske okoliščine v ozadju mladostnikovega vedenja**
Terapevtska praksa z mladimi, ki imajo težave z neprimernim vedenjem ali nasiljem, večinoma pokaže, da le-ti doživljajo zlorabe znotraj družine ali/in se počutijo nezačutene in nerazumljene ter nesprejete v tem, kar so. Vse to je povezano s težkimi čustvenimi družinskimi okoliščinami, ko se starša borita s svojo ali medosebno stisko. Taki otroci velikokrat iščejo oporo in razumevanje izven družine, vendar to svojo stisko izražajo neprimerno, ker je sami ne zmorejo umiriti. **Če razumemo ozadje otrokove stiske, lahko začarani krog pomagamo prekiniti**
Nevroznanstvene raziskave so namreč pokazale, da se zaradi nezrelosti živčnega sistema mladostnik slabše obvlada, zato deluje neuravnovešeno, nepredvidljivo in neobvladljivo. Ravno takrat potrebuje ob sebi odraslega, ki dovolj hitro prepozna dogajanje za otrokovim »obzidjem« ter zmore mladostniku postavljati zdrave in jasne meje, ki mu dajejo strukturo, in hkrati zdržati z njegovimi čutenji, jih nasloviti in pomiriti. Ne glede na otrokovo starost je čustveni stik, ki omogoča pristen pogovor z otrokom tisti,

ki pomaga odpraviti napetosti in stiske otrok. Zdrave meje pa otroku dajejo občutek varnosti. Seveda imata tu največjo odgovornost in moč starša, če zmoreta začutiti stisko mladega, mu nuditi podporo oziroma ga pomiriti. Pogoji za to pa je, da sta mirna in nimata težav kot posameznika ali v medsebojnem odnosu. **Ko starši ne zmorejo, je dovoljen odrasel, ki prepozna in zmore pomiriti!**
Velikokrat starša zaradi svojih stisk ne zmoreta začutiti in umiriti otrok. Tak otrok odhaja od doma v svet z veliko notranjo bolečino, stisko, ki kliče po pomiritvi in jo bo izrazil povsem neprimerno. Takrat je izredno pomembno, da pedagoški delavci in drugi, ki se pri svojem delu srečujejo z mladostniki, zmorejo pravočasno prepoznati stisko mladega človeka. Dovolj je le en človek, ki opazi in pomiri!
Ne glede na starost ali spol imamo vsi ljudje globoko v sebi potrebo po tem, da bi nas pomemben drugi opazil, slišal, začutil in sprejel take, kot smo. Vsi hrepenimo po ljubezni, kaj šele mlad človek. Prepoznamo te »klince« mladih in jim pravočasno pomagamo!
Mag. Katja Kozlovič, univ. dipl. ped., zakonska in družinska terapevtka in izvajalka igralne terapije za otroke

DOMAČI RECEPT PROTI KAŠLJU

Prišla je sezona gripe in z njo tudi kašelj. Predstavljamo vam nekaj naravnih receptov, ki bodo ublažili in popolnoma odpravili kašelj.

Če imate težave s kašljem, pokukajte v svojo shrambo in pripravite zelo preprosto domače zdravilo, s katerim se boste znebili te zdravstvene težave. Gre za naravno zdravilo, ki pomaga pri razdraženem grlu, deluje protivnetno, poleg tega pa čisti dihalne poti in krepi odpornost. Oglejte si recept za lovorov sirup:

Sestavine za lovorjev sirup:

- 6 sušenih listov lovorja
- 1 limona
- 3 velike žlice medu
- 3 dl vode

Priprava lovorjevega sirupa:

V loncu zavremo vodo. V vrelo vodo dodamo lovorjev list in kuhamo pet minut. Hkrati pokrijemo posodo. Po petih minutah odstranimo liste iz vode. Pustimo, da se malo ohladi, dodamo med in limonin sok. Ko je sirup popolnoma hladen, ga prelijemo v kozarec.

Zaužijemo malo žličko trikrat na dan, še posebej med močnejšimi napadi kašlja.

Dober recept proti kašlju je tudi čaj iz navadnega sleza:

1 žličko slezovih korenin prelijemo z 2,5 dl hladne vode, da ne uničimo sluzi slezovih korenin; pustimo stati 2 uri. Na dan popijemo 3 do 4 skodelice.

Žlička medu pred spanjem umiri nočni kašelj.

Eden izmed zelo učinkovitih receptov proti kašlju je sirup iz **propolisa**. Za pripravo sirupa je treba skupaj zmešati 30 kapljic propolisa, sok ene limone in 3 velike žlice medu.

Restavracija
MARINA PORTOROŽ

Vinski izobraževalne
večeri

8. februar
Malvazije Slovenije
Istra, Vipava, Brda, Krus (od penečih do maceriranih)

22. februar
Slovenija : Francija
Primerjava chardonnayev in modrih pinotov

15. marec
Iz arhiva
Pokušina starejših letnikov priznanih vinarjev

29. marec
Korenjaki
Najboljša slovenska rdeča in bela vina

15. april
Zaključek z diplomo
Tasting velikih steklenic

149€
Cena velja za 5 delavnic

Dodatno
Degustacija RUMOV
169 Eur

Prijave na info@novakulinarika.si

Ob nezadostnem številu prijav, vzamemo 100 % akontacijo ali prestavimo delavice na nov datum.

Restavracija
MARINA PORTOROŽ

VINSKI VEČERI

Prispevek
o vinu

v Restavraciji
Marina Portorož

3. februar
Marjan Simčič

17. marec
Miha Batič

14. april
Andrej Erzetič

Rezervacije
restaurant@marinap.si

Restavracija Marina Portorož

Makro5

Z vami gradimo že več kot 30 let.

AVDITORIJ
PORTOROŽ - PORTOROSE

8.2. ob 19:00

Akademija

v počastitev 50. obletnice delovanja

UJEMI SVOJE SANJE REALIZZA I TUOI SOGNI

Humanitarni koncert v spomin na Danila Kocjančiča
Concerto di beneficenza in memoria di Danilo Kocjančič

3. 2. 2023 19:00

telovadnica OŠ Vojke Šmuc Izola
la palestra della Scuola elementare Vojka Šmuc di Isola

Nastopili bodo / Si esibiranno:
Združena Pihalna orkestra Izola in Marezige in znani glasovi / le Orchestre di fiati riunite di Isola e Marezige ed alcune note voci:
Slavko Ivančič, Tinkara Kovač, Lara Baruca, Tulio Furlanič, Matjaž Jelen, Drago Mislej - Mef
Voditelja / Conducono: Iztok Gustinčič e Tomaž Klepač

ANDREJ JEREB - ŽIVLJENJE GA JE ZAZNAMovalo Z AVTOMOBILI

Čeprav vas večina ljudi pozna, pa vendar spomnimo, kdo je Andrej Jereb in predvsem, kaj počne danes ...

Življenjska usoda me je zaznamovala z avtomobili v vseh oblikah, najprej s športom, kjer sem bil dolga leta aktiven dirkač v rally športu. Ta strast do avtomobilov in dirkanja pa se je prepletala tudi s podjetniško potjo. Njeni začetki segajo v leto 1996, ko se je začela zgodba Avto centra Jereb. Že sedemindvajseto leto v domači Izoli skupaj s sodelavci nadgrajujemo našo avtomobilsko dejavnost tako z znamkami avtomobilov kot tudi s celovito ponudbo storitev za naše stranke po sistemu vse za avtomobil na enem mestu. Posebno pozornost posvečamo našim kupcem, za kar smo večkrat prejeli Nagrado za najvišje zadovoljstvo strank v Sloveniji.

Še vedno pa radi usmerjate volan ...

Ta strast me še vedno drži, vendar sedaj največkrat vadim izven dirkaških cest. Najbolj pogosto na poligonu na Vranskem, kjer že vrsto let izvajam tečaje dinamične vožnje ter team buildinge. Občasno pa sem, predvsem zaradi promocijskih motivov, vabljen na dirke, kjer v glavnem sodelujem kot predvoznik.

Tudi avtomobilska industrija, tako kot številna druga področja, se je v zadnjih dveh letih soočala s krizo. Ste jo občutili tudi v Avto Centru Jereb?

Globalna težava zaradi kovida in ukrajinske krize se po eni strani odraža v velikem povpraševanju, po drugi pa v pomanjkanju surovin oziroma

sestavnih delov. Vse to botruje omejeni ponudbi in posledično povzroča daljše čakalne roke za določene izdelke. Tudi mi smo zaradi tega imeli nekaj dodatnih izzivov, vendar se v zadnjem obdobju razmere izboljšujejo.

Kakšno je zanimanje za hibridna vozila?

Prodaja je presegla vsa pričakovanja. Toyota je prvo hibridno vozilo izdelala že pred 25.leti. V tem času je bilo prodanih več kot 18 milijonov vozil. Hibridna tehnologija se je izkazala za izjemno zanesljivo, voznikom prijazno ter cenovno ugodno izbiro. Vse to je prispevalo k temu, da so Toyota hibridi med najbolj prodajanimi avtomobili na svetu. V preteklem letu je bila Toyota najbolj

prodajana znamka vozil v našem lokalnem okolju ter tako prispevala k nižjemu ogljikovemu odtisu.

Kakšno pa je vaše stališče do električnih vozil?

Nekateri proizvajalci vozil se v zadnjem obdobju preusmerjajo v elektriko. Osebnostno mislim, da ne gre prehitevati. Brez konkretnih infrastrukturnih premikov ter brez subvencij se ta tehnologija ne bo tako hitro prijel, obenem še vedno ostaja odprto vprašanje ogljikovega odtisa. Res je, da avtomobil na električni pogon sam po sebi ne povzroča izpustov, se je pa treba vprašati, koliko energije je potrebne za proizvodnjo takega avtomobila in koliko energije in ogljikovega odtisa ustvarijo elektrarne. V tej luči bi se želel pogovarjati o skupnemu seštevku, če se že pogovarjamo o tem, da želimo ohraniti naš planet. Vsekakor je na zadevo treba gledati celostno.

Marsikdo je pričakoval, da se boste aktivno vključili v lokalno politiko, pa se niste. Vas politika ne zanima?

Običajno to postane aktualna tema pred volitvami. Daleč od tega, da bi mi bilo vseeno, saj imam to okolje zelo rad, vendar trenutno ne čutim potrebe, da bi v politiki osebno deloval. Vsekakor pa čutim potrebo, da s svojim delovanjem, kot nekdanji športnik in podjetnik, za to okolje naredim kaj koristnega. Veseli me, da smo v vseh teh letih uspeli razvijati podjetje in ustvarjati nova delovna mesta. Podpiramo številna lokalna kulturna društva, športne klube ter posameznike. Trudimo se biti družbeno odgovorno podjetje, ki s svojim delovanjem in osnovnim poslanstvom pozitivno vpliva na lokalno okolje.

Glede na to, da smo na začetku leta ...

Kakšne so vaše novoletne zaobljube?

Kot podjetje si bomo še naprej prizadevali biti odličen ponudnik vseh mobilnih storitev in skrbeti za zadovoljstvo naših kupcev. Osebnostno pa si želim, da bi lahko še naprej živeli v urejenem, mirnem in prijaznem okolju, kjer bo lahko vsak posameznik razvil svoje zmožnosti.

Izolan Andrej Jereb velja za enega najboljših slovenskih reli voznikov vseh časov. V domači Izoli že 27. leto uspešno vodi največji avtocenter na Obali. Kot prodajalec vozil znamk Toyota, Seat in Kia slovijo po strokovnosti, znanju in zanesljivosti. Večina njihovih strank izhaja iz lokalnega okolja, glede na razpoznavnost in številne stike pa k njim prihaja tudi veliko kupcev od drugod.

NUMEROLOGINJA DARJA BOHIINC

Življenje piše najbolj pisane zgodbe in še dobro je, da človek ne ve, kaj ga čaka, sicer marsikatero preizkušnje ne bi zdržal. To lahko potrdi Darja Bohiinc, zanimiva gospa, ki jo je radovednost gnala, da se je naučila marsikaj, med drugim je tudi dobra numerologinja. Dodobra je raziskala, kako si lahko s pomočjo števil pomagamo k srečnejšemu in bolj harmoničnemu vsakdanu. Prestala je številne preizkušnje, tudi tisto najtežjo, ko ji je v prometni nesreči umrl otrok, sama pa je utrpela hude poškodbe, a ji je uspelo najti življenjsko moč za nadaljevanje.

»Rojena sem v lepi vasi blizu Dutovelj, Tomaja in Godenj, Kreplje na Krasu. Poročila sem se v Lipico, danes pa živim v Kopru. V življenju me je brusilo veliko stvari. Starša se nista razumela. Pri mojih petnajstih se je mama za nekaj časa odselila, ostala sem sama z očetom in bratom, kar je pomenilo, da so se mamine odgovornosti prenesle name, da poskrbim za očeta in brata. Ni

KAJ NAM POVEDO ŠTEVILA?

Energija števil nam pove zelo veliko, predvsem pomaga do boljšega spoznavanja sebe in ljudi okoli nas. Omogoča nam razumevanje ljudi, s katerimi smo v odnosu in nas učijo strpnosti do njihove drugačnosti, s tem pa omogočajo lepše in mirnejše življenje. Sama uporabljam kaldejsko abecedo, z njeno pomočjo pretvorim vaše ime in priimek v števila, ko pogledam skladnost le-teh. Iz vašega rojstnega datuma vam lahko povem, kdo ste in zakaj se vam dogajajo določene stvari v določenem času, tako tiste lepe, ki vas osrečujejo, pa tudi tiste, ki vas spravljajo v obup, potrebujemo namreč varnost, svobodo, ljubezen ter spoštovanje. Če nam karkoli od naštetega primankuje, nastopijo težave. Takrat se raje umaknite ali še bolje, poiščete nasvet pri meni. Skozi števila vidim in čutim, kako, kje in kdaj bi bili uspešnejši tako v vašem osebnem življenju, v odnosih kot na področju dela in denarja. Povem vam, kje in kdaj bi bilo bolje, da bi načrte, cilje, razne opravke in dogodke, srečanja, pogovore, skratka vse, kar vam je telesno, snovno in duhovno pomembno, pospešili in s tem stvari uspešno zaključili pa tudi, kdaj je bolje le-te preprečiti, zaustaviti ali celo zamrzniti ter počakati na pravi čas. Sposobna sem svetovati, kdaj je primeren čas za vlaganje, posojanje ali izposojanje denarja in kdaj je bolje, da si raje vzamete v roke knjigo življenja in se učite živeti, ljubiti in sproščati, biti srečni!

mi bilo lahko, kar je vplivalo na moje odraščanje in zorevanje v puberteti, na mojo samopodobo ter osebno rast, a kljub vsemu so spomini na otroštvo lepi, tiste dolge zime z veliko snega, igrami na snegu, sankanjem, ob mrzlih večerih pa igranje raznih družabnih iger kot briškola, trešet, remi, Črni Peter, šah, dama, Igra Država mesto vas ... Z nono Pavlo sem se prvič peljala na daljšo pot z avtobusom, pa z vlakom in v spominu je zelo močno usidrana prva pot s tramvajem v Trst. Nona je zelo rada igrala z mano, bratom in bratrancem tombolo. Igrali smo za denar, ki je bil seveda njen. Tudi pomladi in poletja so se mi zdela izredno dolga, začela so se z lovljenjem metuljev po travnikih in zbiranjem le teh v albume, skakanje s kolebnico, elastiko, igre z žogo. Spominjam se, kako smo se igrali Partizane in Nemce in še veliko drugih stvari,« pripoveduje Darja, ki je zelo rada kvačkala in štikala prtičke ter si pletla majice. Kasneje je naredila tudi tečaj šivanja in si veliko stvari sama sešila po modelih iz revije Burda.

NAJTEŽJA PREIZKUŠNJA

Darja je danes ponosna mama dvema odraslim otrokoma, 23-letni hčerki Ivani in dve leti starejšemu sinu Klemenu. Za vedno pa jo je zaznamovala velika življenjska izkušnja, ko je v prometni nesreči umrl njen sin, pa tudi sama je utrpela hude telesne poškodbe in s tem posledično bolečine, s katerimi se uspešno bori že 25 let. Kljub temu je nekako zmogla najti voljo in nadaljevati življenje. Uteho je našla tudi v nenehnem učenju. »Sem uka željna ženska (v srcu še dekle), ki se učim iz življenja in se vedno

znova zavedam, da je še veliko stvari, ki bi se jih rada naučila, in veliko sveta, ki bi ga rada videla, predvsem pa še veliko ljudi in njihovih zgodb, ki me vedno znova učijo, da ni pomembno, kdo smo, od kod prihajamo, v kakšnem okolju smo odraščali in v kakšnem živimo, kaj smo po izobrazbi, kakšno delo opravljamo, saj si vsi želimo biti sprejeti taki, kot smo, biti razumljeni, pohvaljeni, ljubeči in ljubljani. Vse ostalo, kot je zanikanje čustev, grajenje zidov okrog sebe, je samo strah pred zavrnitvami in bolečino,« pravi Darja, ki zelo rada odkriva nove svetove, ne samo svetove duš ljudi, ki se ji zaupajo, svetove prijateljev in ljudi, s katerimi se družijo, temveč zelo rada tudi potuje bodisi po svetu kot tudi po Sloveniji. Vse to jo spremlja pri delu s ljudmi, saj nas numerologija uči razumeti sebe in spoštovati

KATERE ŠO »SREČNE« IN MANJ SREČNE ŠTEVILKE? KDAJ SE MORAMO ČEMU IZOGNITI?

Ni samo pozitivnih ali samo negativnih števil. Le-ta so soodvisna od drugih števil in se njihove lastnosti spreminjajo v kombinacijah. Imamo števila, ki so močna in imajo samo pozitivne vplive, če pa le ta niso skladna, povzročajo v osebi konflikte in pridobijo celo drugačne, lahko rečem slabše lastnosti. Zato ni srečnih in nesrečnih števil, temveč števila z bolj ali manj dobrimi lastnostmi oz. skladna in neskladna števila, saj nosimo vsi več vibracij, sestavljenih iz našega imena, priimka, vzdevka, dneva in datuma.

druge in njihovo drugačnost. Uči živeti, ljubiti, sproščati, skratka biti srečni.

ČAROBNI SVET ŠTEVIL

Darja je že od malega zanimala duhovnost. Rada je prebirala vse, kar je bilo s tem povezano. Ukvarjala se je tudi z vedeževanjem. Ima namreč močno razvito intuicijo, velikokrat jo predvsem tisti, ki jo poznajo, v hecu označijo za čarovnico. »Predvsem pa je numerologija našla mene in ne obratno, in to v najbolj ranljivem življenjskem obdobju. Čeprav so me števila vedno zanimala, je bila prelomna točka prometna nesreča. Na vse načine sem začela iskati odgovore, zakaj se je to zgodilo ravno meni. Prijateljice so mi takrat kupile tudi neko knjigo o numerologiji. Nekega dne mi je sosedica, zdravnica po poklicu, povedala za dobro numerologinjo. Obiskala sem jo in pri njej dobila veliko odgovorov, tudi to, da je kombinacija mojega imena in priimka Bohinc, ki sem ga pridobila ob poroki, kombinacija prometnih nesreč. Le-ta se nam je zgodila ravno pol leta po poroki. Da ublažim oziroma izničim vibracijo poškodb in nesreč, sem si dodala v priimek Bohinc še en i. Danes sem numerologinja

Darja Bohiinc z dvema i-jema, saj nisem želela spreminjati priimka, ki ga nosita tudi moja otroka. Začela sem se učiti. Pridobila sem veliko znanj, opravila sem veliko tečajev in izobraževanj - access bars, NLP, osnove astrologije in razlaga rojstne karte, Transformacija negativne karmične energije pa še kaj,« pove Darja, ki je tudi zelo aktivna. Veliko pleše, salso in bachato, obožuje ples kizombe. Poleg tega pa tudi rada plava, kolesari, hodi v hribe in na fitnes, skratka vse, kar jo ohranja vitalno in mladostno. Seveda pa tudi rada dobro je in kaj dobrega popije, zato je članica društva Ženske in vino. Darja skozi števila vidi in začuti, kako bi bili ljudje lahko uspešnejši in kje bi bilo bolje, če bi gradili stvari ter odpuščali. Kdaj je pravi čas za začetek in kdaj to zagotovo ni dobro. Zna svetovati, kdaj je primeren čas za kakršnokoli delo z denarjem za vlaganje, posojanje ali izposojanje in kdaj je bolje, da si raje vzamemo v roke knjigo in se učimo živeti in sproščati.

KAJ NAM PRINAŠA LETO 2023?

Prešli smo v tekoče leto sedmice, ki pomeni začetek obdobja prenove oz. transformacije, ki se bo zaključila konec leta 2025. V letošnjem letu se nakazujejo zastoji na vseh področjih, zaostrovanje v odnosih, komunikaciji in posledično umiki in težav predvsem na področjih, povezanih z materialnimi načrti. Med nekaterimi narodi bo občutno opaziti povezovalna in odmikanja in tudi prekinitve sodelovanja. Nakazuje se povečanje raznih naravnih nesreč, predvsem zaradi večjih sprememb v atmosferi. Posledično se bo začela prebujati skrb za soljudi, na duhovnem področju dvig le-te, več pozornosti vsečloveškim potrebam, zanimanju za druge narode in ljudi, še vedno množične selitve narodov, predvsem tistih držav, ki imajo v osebnem letu število pet ali šest. Izračun le teh dobimo, če poznamo rojstni dan posamične države. Leto je odlično za razna izobraževanja, osebno in duhovno rast, ni pa primerno za uvajanje novih poslov, za večje materialne dosežke.

Karlo Radovac

STA SI ŠTEMA MS WINDOWS 7 IN 8.1 ŠE VARNA ZA UPORABO?

Ali so računalniki s sistemom MS Windows 7 in 8.1 še varni za uporabo?

Vprašanje, ki si ga uporabniki priljubljenih Windowsov 7 in 8 postavljajo, je na mestu! Microsoft je namreč januarja 2020 ukinil podporo za priljubljeni Windows 7, 10. januarja letos pa so ukinili podporo njegovemu nasledniku, Windowsu 8.1.

Kaj to pomeni za uporabnike?

Z ukinjanjem podpore operacijskemu sistemu ne prejemata več varnostnih in sistemskih popravkov v obliki posodobitev. Na ta način so ti računalniki bolj izpostavljeni okužbam z

virusi in »hackerskim« napadom. Posodobitve poleg zagotavljanja boljše varnosti odpravljajo tudi programske napake in upajajo potrebne prilagoditve za nemoteno delovanje. V kolikor vaše računalnike uporabljate npr. za dostopanje do banke, hranjenje dragocenih vsebin, kot so družinske fotografije ali osebni dokumenti, dostopanje do spletnih strani javne uprave ipd., je priporočljivo, da vaše računalnike programsko nadgradite na enega izmed sodobnih operacijskih sistemov, kot sta Windows 10 ali 11. To se lahko v večini primerov stori tudi brez izgube osebnih podatkov, nameščenih programov, shranjenih gesel in digitalnih potrdil. Microsoft še vedno omogoča nadgradnjo na novejšo različico operacijskega sistema z veljavno licenco za Windows 7 ali 8.1. Ukinitev podpore operacijskemu sistemu pa lahko vpliva tudi na ostale nameščene programe, tako npr. spletni mogotec Google sproti ukinja podporo svoji programski opremi, v kolikor jo imate nameščeno

na zastarelem operacijskem sistemu. Tako se zgodi, da se brskalnik Google Chrome ali Mozilla Firefox ne bosta več posodobila na novejšo različico.

Če skrajšamo, lahko rečemo, da je programsko posodobljen računalnik bolj varen in zanesljiv za uporabo.

V Računalniškem centru 3xR že deset let skrbimo za servis in nemoteno delovanje vaših računalnikov.

Računalniške storitve, Karlo Radovac s.p.
Obala 106
6320 Portorož
TEL.: 040 227 846
web: www.3xr.si

OBLIKOVALKA TRAJNEGA LUKSUZA, KOPRČANKA MATEA BENEDETTI

Koprčanka Matea Benedetti je svojo uspešno pot začela kot oblikovalka kostumov za gledališče, nato pa jo je potegnilo v modni svet. Vendar ne hitre mode, ki pustoši naravo in ljudi, temveč se je oblikovanja oblačil lotila iz živalim in ljudem prijaznih materialov, za katera je prejela kopico nagrad. Odločna temnolaska ni čakala, da bi svet spreminjali politiki, temveč se zaveda, da je treba spremembe delati kar sam. Odločno se je lotila dela, in zdaj po njenih kreacijah posegajo največji svetovni zvezdniki. Svoje obleke iz jabolčnega in ananasovega usnja ter svile iz lesa je med drugim predstavila v milanski operi La Scala, jih pokazala na Veganskem tednu mode v Los Angelesu, pa na Red Carpet Green Dress na podelitvi Oscarjev, kjer je oblekla mamo Billie Eilish, Maggie May Baird. O njej pišejo številne svetovne najbolj znane revije.

Temnolaska, ki ustvarja pod blagovno znamko Benedetti Life, se je v svet podala iz slovenske obale. Prekrasne spomine ima na brezskrbno otroštvo v Kopru: »Odraščala sem na soncu, nabirala hišice morskih polžev in se igrala na dvorišču pod blokom. Vsak dan smo bili v vodi. Že kot otrok sem preživela dneve na ulici v izmišljanju vlog, največkrat pa na travniku pod blokom. Takšno odraščanje privoščim vsakemu otroku,« odločno pove. Velik navdih in tudi preobrat v njenem življenju pa je bilo prekrasno očetovo darilo za rojstni dan. Kupil ji je največjo roza puščico z barvicami, flomastri, svinčniki, radirko in ogromnim šilčkom. Obsedla jo je ustvarjalnost in ljubezen do vsega lepega. Od nekdaj je rada risala in je sanjala, da bo slikarka. A ker ji je šlo enako dobro od rok tudi šivanje, se je odločila, da bo modna oblikovalka.

Vpisala se je na Srednjo šolo za oblikovanje in fotografijo v Ljubljani, kjer se je srečala z modnim oblikovanjem. Pri svojih šestnajstih, v usnjenem jopiču, prebarvanem z akrili in visokimi bulerji je prvič razstavljala v galeriji Alga v Izoli in se istega leta odločila, da bo postala vegetarijanka, kasneje pa še kadilka. Na začetku ji je bilo težko, saj se je morala po sončni Primorski navaditi na hitro življenje v prestolnici. Imela je strašno domotožje, a je z leti zamrlo, kljub temu pa je ostala tesno povezana z morjem in Obalo. Po končani srednji šoli je šla delat pripravništvo v Slovensko Mladinsko gledališče. Tam se je naučila čisto drugače gledati na oblačilo,

predvsem pa je dobila veliko ročnih spretnosti, saj so ogromno kostumov dokončali tudi ročno. Nato se je vpisala na Naravoslovnotehniško fakulteto na smer oblikovanje tekstilij in oblačil. Polovico četrtega letnika je preživela na študijski izmenjavi v tujini v Utrechtu na Nizozemskem, kjer je spoznala konceptualno oblikovanje, kjer je zgodba postala pomemben del razvoja kolekcij. Prvi impulz za trajnostno modo je dobila že med študijem, ko jim je takrat glavni urednik revije Wallpaper dejal, da bo šel razvoj sveta v dve smeri: eden bo tehnološki, povezan s hitrostjo, drugi pa z upočasnitvijo in vrnitvijo k naravi. Pred dobrimi dvajsetimi leti tega še nismo dobro razumeli, trajnostni tekstil pa takrat sploh še ni obstajal oziroma ga je bilo resnično zelo malo. Takrat se še ni zavedala, v katero smer pluje naša civilizacija in kako so šele pomembne naše vsakodnevne nakupovalne navade.

RADA EKSPERIMENTIRA

V naslednjih letih je veliko eksperimentirala tako z modeli svojih oblačil kot z materiali, iz katerih jih je izdelovala. Vedno je delala unikatna oblačila, igrala se je z materiali, kroji, tiskom. Vrednote, ki so se izoblikovale skozi njeno 20-letno ustvarjanje za gledališča in opere, so jo vzporedno vodile k iskanju novih rešitev pri proizvodnji oblačil. Od prve kostumografije za opero Der König Kandaules, ki jo je oblikovala za Teatro Massimo v Palermu, do Rusalka, prve ekološke kostumografije v Italiji v Neaplju za Teatro San Carlo, kjer je ves svoj honorar vložila v prvo ekološko kolekcijo, se je močno začela zavedati ene stvari, da je najbolj srečna, ko naredi nekaj dobrega za druge ali za planet. Leta raziskovanj so jo pripeljala do idealnega modela proizvodnje, ki ga vsakodnevno udejanja v blagovni znamki Benedetti Life, katere dejanski

Svojimi ekološkimi in biorazgradljivimi oblačili prispeva svoj dragoceni košček k ohranitvi planeta. Zelo uspešno je bilo sodelovanje z nogometnim vratarjem Janom Oblakom.

namen je zaščita življenja v vsaki fazi razvoja oblačil ali modnih dodatkov. Misel na čim manjši vpliv na okolje in živali jo spremlja na vsakem koraku, od nabave do končnega kupca.

ZASULI SO JO Z NAGRADAMI, Vendar ne spi na lovorikah

»Trajnostno oblikovanje je eden najkompleksnejših sistemov ustvarjanja oblačil, kar sem jih v svoji karieri spoznala. Zahteva tako raziskovalno dejavnost zbiranja podatkov in informacij, kot tudi disciplino in natančnost in ne nazadnje skrb za vzdrževanje dobrih odnosov, saj se le redko zgodi, da v dobavni verigi naletiš na več kot dva proizvajalca tekstila iste vrste. Izbor inovativnih, dragocenih in najbolj čistih materialov na svetu seže od Nizozemske, Turčije, Nemčije, Indije, Kitajske in Italije. Glavne dobavitelje skrbno preverja skozi ekološke

certifikate in pošteno plačano delovno silo. Pri vsakem oblačilu so ji pomembni tako blaga kot zadrge, gumbi, sukanci, medvloge, etikete in embalaža. Vsak korak je vsaj trikrat preverjen, poleg avtorskih vzorcev, ki jih razvijajo znotraj podjetja in so tiskani v Italiji na vodni osnovi, brez težkih kovin. Slovensko tržišče je zelo hitro postalo premajhno za tako ekskluzivno blagovno znamko. Veliki preboj v tujino je dosegla z »jabolčno« obleko, s katero se je na vrh svetovnega natečaja pri podeljevanju trajnostnih nagrad »Green Carpet Awards«. Razglasitev je bila v Teatro La Scala v Milanu, kmalu zatem pa je bila stoti obletnici Bentley in Rolls Royce kluba umeščena v knjigo »Exploring Extraordinary« v Londonu. Nato se je predstavila še po drugih koncih sveta in naletela na veliko navdušenje, o njej redno pišejo svetovni časopisi. Zelo uspešno je bilo sodelovanje z našim

nogometnim asom Janom Oblakom, ki je posodil svoj obraz za predstavitev trajnostnih majic in z mojstrico kuhanja Ano Roš, za katero je razvila od trajnostnih dežnih plaščev, do dežnikov iz recikliranih plastenk, prtov in prtičkov iz ekološkega bombaža.

Matea ničesar ne prepušča goli sli po zaslužku in na račun planeta. Verjame, da je mogoče biti uspešen tudi brez uničevanja, zastrupljanja in grobega izkoriščanja delovne sile. Prepričana je, da je danes luksuz narava in oblačilo, ki je oblikovano na najbolj čist možen način, ker edino kar nam še ostane, je to, da ocvurimo vse kar nam daje življenje, saj življenje je neprecenljivo. Hvaležna je, da kot profesorica lahko prenaša svoje znanje na mlajše generacije.

Andreja Comino

Mateine obleke izbirajo ženske, ki so rade oblečene brezčasno, zdravo in kvalitetno, predvsem pa si želijo narediti nekaj dobrega za planet skozi modo.

MUZEJ REVOLTELLA

Nedaleč od tržaškega obrežja že 150 let domuje galerija moderne umetnosti, Muzej Revoltella. Na šestih nadstropjih se danes razteza štiri tisoč kvadratnih metrov razstavnega prostora, ki nosi ime svojega mecenata, barona Pasqualeja Revoltella. Ta je v prvotni stavbi domoval in jo po smrti zapustil mestu, vključno z vsem svojim imetjem. Skozi stoletja se je razstavni prostor širil in danes obsega tri stavbe. Muzej je bil ustanovljen leta 1872, v skladu s poslednjimi baronovimi željami, je bila bogata umetniška

zbirka iz 19. stoletja zaupana komisiji, sestavljeni iz njegovih najtesnejših prijateljev in sodelavcev; skozi desetletja pa se je slednja bogatila in danes šteje okrog 350 del, med temi številna prihajajo iz beneških bienalov. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja se je pričela temeljita prenova stavb, ki danes sestavljajo muzejski kompleks, vendar je ta zaradi številnih zapletov trajala vse do zgodnjih devetdesetih, ko so bili prostori končno ponovno uporabni in so na voljo obiskovalcem od srede do nedelje.

BARON PASQUALE REVOLTELLA

Pasquale Revoltella, sicer Benečan po rodu, se je v zgodovino zapisal kot eden najvplivnejših gospodarskih in političnih osebnosti v cesarskem Trstu. Toliko, da si je plemiški naslov prislužil in ne podedoval, saj se je rodil v skromni družini. Oče je bil mesar, vendar je zgodaj umrl, zato je Pasquale s svojo povprečno izobrazbo že v rosnih letih srečo poiskal v Trstu. Bolj kot slednja mu je pomagal izjemen smisel za podjetništvo, ki je prišel na dan že med opravljanjem pripravništva, preden je leta 1835 ustanovil podjetje za uvoz lesa in žita, ponaša pa se tudi z naslovom enega izmed prvih delničarjev Assicurazioni Generali, ustanovljene leta 1831. Sedel je tudi v upravnemu odboru družbe Lloyd Austria in podprl, tako diplomatsko kot finančno, gradnjo Sueškega prekopa, saj je v njem videl pomemben prispevek k oživitvi tržaškega gospodarstva, ki je temeljilo na pomorskem prometu. Dnevnik s potovanja na gradbišče v Egipt leta 1861 še zmeraj hranijo v njegovi knjižnici, kasneje pa je bil imenovan za podpredsednika družbe za Sueški prekop. Zaradi svoje naklonjenosti Trstu pa je veliko sredstev namenil izobraževanju in dobrotelosti. Financiral je ustanovitev risarske šole in gledališča, tako kot gradnjo stavbe Ferdinando v zaseku Kjadin nad mestom. Avstrijske oblasti so mu leta 1867 podedile baronski naslov, čeprav je bil nekaj let prej zaprt zaradi domnevne oskrbe italijanske vojske v vojni proti Habsburžanom. Po njegovi smrti, ki je po bolezni nastopila tik pred odprtjem Sueškega prekopa leta 1869, je svojo poletno rezidenco, ki se tudi nahaja v Kjadinu, zapustil mestu. Danes je znana kot Villa Revoltella in je tudi vredna ogleda. Baron Revoltella si je za večni počitek izbral tamkajšnjo cerkev Sv. Paskala Baylona, kamor je bil položen po balzamaciji na egipčanski način.

OD AVSTROGRSKE DO SODOBNIH ZVEZD UMETNOSTI

V relativno majhnem prostoru ima obiskovalec možnost občudovati širok nabor obdobij in slogov. V prvih nadstropjih močno odmeva avstroogrski Trst, odlično ohranjeni prostori so bili nekoč namenjeni poklicnemu in zasebnemu baronovemu življenju, pa tudi njegovi družabni plati. Zanimivo je poskušati poiskati kukač v steni, ki odpira pogled na ulico. Glede na to, da je danes okolica, posejana s številnimi gostinskimi lokali, ena od priljubljenih točk v zgodnje večernih urah, se poraja vprašanje, ali je baron kukalo uporabljal za preverjanje, če je zunaj že dovolj živahno, da se še sam pridruži zabavi, ko je ni gostil v svoji plesni dvorani. Vsekakor si je moč ogledati kočijo, zagotovo se je vredno ustaviti v knjižnici. V njej je

še vedno ohranjena Revoltellova knjižna zbirka z redkimi izdajami ter njemu najdražjimi predmeti iz daljnih dežel. Baronovo svetovljansko je moč občutiti tudi v slogu soban, zeleni salon se bohoti v francoskem stilu, medtem ko v delovni sobi prevladuje mahagonij. Del stalne razstave predstavljajo tudi eksponati, povezani z izgradnjo Sueškega prekopa, kjer je Revoltella prispeval tako z znanjem kot z sredstvi. V galeriji moderne umetnosti (nekdanja palača Brunner) se najprej srečamo z zgodovinskim slikarstvom in žanrskimi prizori, nato z imeni regionalne slikarske šole, kot so Pietro Canonica in Umberto de Nittis. Kiparska soba je posvečena Umbertu Verudi in Italu Svevu, medtem ko so v predzadnjem nadstropju dela umetnikov 20. stoletja, kot sta Umberto de Chirico in Guido Marussig. Pot skozi stoletja umetniških del se zaključuje v veliki dvorani, kjer so zbrani osrednji predstavniki italijanske umetnosti druge polovice 20. stoletja. V oči zbode predvsem »Sfera«, delo kiparja in zlatarja Arnalda Pomodora. Prva je bila ustvarjena za vatikansko cerkev leta 1960, danes pa umetnine iz serije krasijo, poleg muzeja Revoltella, sedež

Združenih narodov v New Yorku, Trinity College v Dublinu, Teheranski muzej sodobne umetnosti in druge lokacije. Poleg udarnega Pomodora je na ogled tudi delo Lucia Fontane iz serije »Tagli« (izrezki), ki jih je ustvaril z zarezovanjem platen, s čimer je želel prelomiti tradicionalno ločnico med slikarstvom in kiparstvom. Umetnik argentinskih korenin se je uveljavil kot vodilni abstraktni predstavnik Italije, vrednosti njegovih del še zmeraj rastejo in se prodajajo v milijonskih zneskih. Zadnje nadstropje nudi tudi izjemen pogled na okolico, v poletnih mesecih pa se je možnost povzpeti na vrh in uživati v večerni pijači na terasi. Poleg stalne kolekcije muzej gostuje številne razstave, nedavno so bili to impresionisti, do pozne pomladi pa so trenutno na ogled njihovi predhodniki, toskanski Macchiaioli. Vse informacije so na voljo na spletni strani muzeja, tudi v slovenskem jeziku.

Vir fotografij: muzej Revoltella, Fondazione Arnaldo Pomodoro, avtorske

€ - promocijsko sporočilo

OKOLJE PIRAN SPREMINJA NAČIN ZBIRANJA MEŠANE EMBALAŽE

Javno podjetje Okolje Piran bo februarja pričelo z uvajanjem novega načina zbiranja mešane embalaže. Individualnim gospodinjstvom bodo namesto rumenih vrečk razdelili zabojnike prostornine 240 litrov, ponekod pa na skupna odjemna mesta postavili 1100-litrski zabojnike za ločeno odlaganje mešane odpadne embalaže.

Z novostjo bodo občane podrobneje seznanili na predstavitev po posameznih krajevnih skupnostih, ki bodo potekale po razporedu:

- **BELI KRIŽ:** ponedeljek, 23. 1. ob 18:00 v Domu družbenih organizacij na Belem križu, Belokriška cesta 56, 6320 Portorož
- **STRUNJAN:** sredi, 25. 1. ob 18:00 v prostorih Krajevne skupnosti Strunjan, Strunjan 28, 6320 Portorož
- **PORTOROŽ:** četrtek, 26. 1. ob 18:00 v prostorih Krajevne skupnosti Portorož, Obala 16, 6320 Portorož
- **NOVA VAS:** sredi, 1. 2. 2023 ob 18:00 v vašem kulturnem domu – domu krajanov Nova vas, Nova vas nad Dragonjo 50, 6333 Sečovelje

Predstavitve načrtujejo tudi v krajevnih skupnostih Lucija, Sečovelje, Padna in Sv. Peter, s katerimi se še usklajujejo glede terminov. Cilj srečanj je uporabnikom razložiti namen in učinke ukrepa ter skupaj poiskati optimalne rešitve na posameznih lokacijah.

Zabojnike z rumenimi pokrovi bo brezplačno

prejelo nekaj več kot 1500 gospodinjstev, urnik odvozov in število praznjenj pa se po uvedbi novega sistema ne bosta spremenila. Da bi nov sistem hitro in lažje sprejeli, bodo uporabniki poleg zabojnika prejeli tudi sporočilo s ključnimi informacijami o razlogih za spremembo sistema in prednostih le-tega.

GORAN VASILJEVIĆ VASKO, GONILNA SILA SKUPINE MAMBO KINGS

Mambo Kings so že trideset let sinonim za dobro zabavo.

Vsak, ki si želi dobre zabave in sprostitve, ne zamudi nobenega koncerta zasedbe Mambo Kings. In tako je že 30 let. Še nekaj več pa jih je minilo, kar je zgovorni in nasmejani Goran Vasiljević Vasko prišel z Reke v Portorož, ki mu je tako zlezel pod kožo, da je začel igrati v legendarnem lokalu Pergola v Portorožu, od koder je z Rusmirjem Bošnjakom Rusom in Alešem Bartolom osvojil še druge slovenske odre. Ime Mambo Kings pa je ves čas zagotovilo za dobro zabavo. Fantje imajo ogromno energije, ki jo želijo še naprej razdajati občinstvu.

»Ljudje nas imajo radi, ker smo vsa ta leta ostali enostavni fantje iz soseščine, ki res ljubijo glasbo, smo srčno predani temu, kar počnemo in nikoli, res nikoli, zvezdniški. Zvezde so na nebu, mi pa smo z obema nogama vedno trdno na tleh,« svojo pripoved začne Vasko, ki si je skupaj s fanti v teh januarskih dneh nekoliko oddahnil po obilici prazničnih decembrskih nastopov, saj so si jih po dveh letih koronskega premora zaželeli tako na novoletnih zabavah v podjetjih kot na drugih odrih. Januarja si bodo malo spočili, nabrali moči in načrtali pot za leto 2023, v katerem spet obljublajo veliko novega in dobre zabave.

IZ BOSNE, Z LJUBEZNIJO

»Jaz prihajam iz prekrasnega rudarskega meta Tuzla v Bosni in Hercegovini. Odrasel sem v središču mesta, kjer je bilo zelo lepo. Ljudje so bili prijazni, vsi smo se poznali med seboj, starejši se družili, otroci pa marsikatero ušpičili. Bilo je nepozabno. Že kot mulček sem ljubil šport in glasbo. Starši so me vpisali k nogometu, kjer sem pridno brcal žogo in nisem zamudil nobenega treninga. Druga strast pa je bila glasba. Kadarkoli sem imel malo prostega časa, sem vzel v roke kitaro in brenkal ter počasi napredoval. Kitaro je bila moja najzvestejša spremljevalka. Tudi ko smo šli s klubom na priprave, sem jo vzel s seboj. Medtem ko so moji kolegi v prostem času gledali televizijo, sem jaz vadal,« se spominja Vasko, ki je nogometno kariero nadaljeval na Reki, na Hrvaškem. Tudi na to obdobje ima lepe spomine, saj je prišel na morje, kjer je hitro pognal korenine, spletel nova prijateljstva in užival tako na nogometnem igrišču, kot v glasbenih priložnostih. »Ko sem prišel na Reko, sem imel dvanajst let. Bilo je čarobno! Le kateri otrok ne mara morja?!« se muza Vasko, ki je začel igrati kitaro na plažah v bližini Reke, saj je ugotovil, da imajo to rade dekleta. Opazil ga je prijatelj Sead Gugić in ga povabil v svojo skupino Bolero. Tam si je začel nabirati odrsko kilometrino in si je s svojo ljubeznijo do glasbe, karizmo in spoštljivim odnosom do ljudi hitro nabral oboževalke. Igrali

so tako na Hrvaškem kot v Sloveniji, treba se je bilo namreč znati, saj je njegovo nogometno pot prekinila vojna.

OBČINSTVU DAJEJO SVOJO DUŠO

Na srečo mu je ostala glasba. Razpadel je tudi Bolero. Z Rusom sta ustanovila skupino Mambo Kings, pridružil se jima je še Aleš in sprva so igrali bolj latino ritme, od tod tudi ime. Kmalu so ugotovili, da si ljudje želijo predvsem zabave, zato so razširili svoj repertoar. »Želeli so si različne glasbe od rocka, popa, slovenskih, hrvaških in drugih pesmi. Zelo dobro smo se znašli in med nami še zdaj teče dobra energija. Vsi smo dobri glasbeniki, ki na odru damo vse od sebe, na njem ni prostora za pretvarjanje, saj to ljudje opazijo in začutijo. Treba je pustiti svojo dušo, dati vsa svoja čustva. Ko greš na oder, pozabiš nase, na vse svoje probleme. Pred tabo so ljudje, ki takoj začutijo, kaj jim daješ. To je nek način meditacije. Če imaš to rad, potem delaš, tega se ne sme početi brez čustev in le zaradi denarja. Mi tudi po 30 letih še vedno delamo in uživamo. To je naše življenje. Glasba je naše življenje,« pripoveduje Vasko, navdušen, da jih imajo radi ljudje različnih generacij. Vsi poznajo vse pesmi. Tako na koncertih v prvih vrstah stojijo najstniki in na ves glas pojejo uspešnice, na istih koncertih pa so malo bolj zadaj nekaj starejši, Vaskova, Rusova in Aleševa generacija. In vedno vsi uživajo.

Goran Vasiljević Vasko uživa na kitari.

ZALJUBLJEN V ISTRO

»Svoje poti nismo gradili na škandalih. Mi smo skromni fantje, ki živimo za glasbo in se družimo z ljudmi. Čeprav smo prodali veliko albumov in nastopili pred množico, smo skromni in prizemljeni, predani svojemu poklicu. Najlepše je, ko od ljudi dobimo aplavz, ko so zadovoljni, pojejo z nami, se sprostijo in dosežejo vrhunec uživanja. To lahko dosežeš edino z iskrenostjo, osebnimi kvaliteta, predanosti temu, kar počneš. Vsak od nas ima svoje prednosti, smo različne osebnosti, a nam je vso to različnost uspelo spojiti v eno. Tudi zasebno smo veliki prijatelji, ne samo poslovni partnerji. V teh tridesetih letih smo doživeli osebno tudi velike vzpone in padce, a si pomagamo, se poslušamo in podpiramo, pa nekako vsi izpeljemo,« razlaga Vasko, ki se na Obali odlično počuti. Med drugim je živel v Portorožu in Izoli, zdaj pa je že nekaj let v Kopru. »Kjerkoli sem bil, sem vedno poskusil pognati korenine, najti nekaj dobrega in lepega v tem kraju. Moram priznati, da je slovenska obala res krasna. Čuti se tisti mediteranski vpliv, zaradi katerega so ljudje bolj odprti, pozitivni in prijazni, saj se občasno vračam v Tuzlo, kjer imam sorodnike in prijatelje iz mladosti in nogometa, a zelo rad tudi v Koper, kjer sem pognal korenine. Ob teh obiskih opažam, kako na nas vpliva čas. Ko se človek vsak dan gleda v ogledalo, še opazi ne, kako se stara. Ko pa obiščeš sorodnike in

prijatelje, pa se ti vsakič zdijo malo starejši. Vsak pa zase misli, da je mlajši,« se smeji Vasko, ki mu je poseben vrelec energije devetletni sin

Nikolas. O njem govori v samih presežkih: fantič obožuje nogomet, ki ga redno trenira, ob tem pa še obiskuje glasbeno šolo, pevske in plesne vaje. Hitro navrže, da ga ne bo izrecno silil v to, kar počne sam, pušča mu prosto pot za odločitve. Podprl bo vse, ki jih bo mladenič imel. Hvaležen je, da so tudi njegovi starši znali podpreti njegove sanje, da je lahko počel toliko stvari.

ČLOVEK TISOČERIH TALENTOV

Le redki namreč vedo, da Vasko ne blesti le na glasbenih odrih (no, nogomet je še vedno ostal njegova strast), temveč ima tudi slikarsko žilico. Kadar ima kaj prostega časa, sede za slikarsko platno in ustvarja. V Kopru ima tudi svoj atelje in galerijo, kjer ga boste redno srečali ali pa v sosednjem Azuro baru, kamor prihaja na kavo in kozarček ali dva. »Dneva nočem začeti brez jutranje kave pri legendarnem Zokiju. Tam se med svojimi ljudmi počutim res domače,« pravi Vasko, ki si želi še veliko ustvarjalnih let na odru, platnu in tudi kakšen gol na nogometnem igrišču.

OBALA® plus
časopis in portal
s pogledom na morje
www.obalaplus.si

Andreja Comino

GAMBIJA – DOLGE PEŠČENE PLAŽE IN PRIJAZNI LJUDJE

Petra Mežnarc

Gambija ni samo ena izmed najbolj revnih afriških držav, temveč se uvršča tudi med najbolj revne države na svetu. Revščina je vidna na vsakem koraku, čeprav je peščica ljudi tudi v Gambiji zelo bogatih. Za Gambijo pravijo, da je »The smiling coast of Africa«, torej dežela nasmejanih ljudi. In to drži.

Gambija se nahaja v zahodni Afriki in je najmanjša afriška država. Velika je kot Slovenija in verjemite, tudi sama sem jo prvič iskala po zemljevidu. Število prebivalcev se giblje nekje okoli 2,5 milijona, število pa strmo narašča. Njena edina meja je s Senegalom, ki jo na približno 750 kilometrih objema okrog in okrog. Na zahodni strani pa Gambija meji na morje. Država se je izpod angleške krone osamosvojila leta 1965. Uradni jezik je angleščina.

GAMBIJCI IN ŠTIRI ŽENE

V Gambiji je osem glavnih etničnih skupin oziroma plemen, ki še vedno ohranjajo svoj jezik, kulturo in druge običaje. Največja etnična skupina se imenuje Mandinka in predstavljajo kar 42 odstotkov prebivalcev Gambije. Na drugem mestu je z 18 odstotki pleme Fula. Tretje pleme se imenuje Wolof (16 odstotkov), sledijo Jola (10 odstotkov), Serahule (9 odstotkov) in ostali, 4 odstotke predstavljata plemeni Serer in Akus.

Plemena se razlikujejo po jeziku, tradicionalnih oblačilih, tradicionalni hrani ter nenazadnje tudi po videzu.

Gambija je večinsko muslimanska država, kjer imajo lahko moški do vključno štiri soproge. Veljajo naj bi, da jih seveda morajo tudi preživljati, vendar v večini primerov temu ni tako. Moški imajo po dve družini in ne zmorejo preživljati niti ene niti druge. O tem sem se pogovarjala z gospo, ki je prva žena, vendar v istem »compoundu«* biva tudi druga žena z otroki. Zanimivo je videti, da obe ženi skrbita za otroke, ne glede na to, ali so njeni ali ne. Gospa je na to navajena: »Tako so me vzgojili in tako mi živimo. Nisem ljubosumna nanjo. Navajena sem na takšno življenje in v Gambiji je to običajno,« pa vendar govorica telesa pove marsikaj in že na daleč se vidi, da nista prijateljici.

Nekoliko drugače razmišljajo mlajše, izobražene ženske. Prijateljica Fatou, ki je v svojih tridesetih letih, ima moža in hčerko. Mož ni videla že leta, saj dela in živi v tujini. »Pa je še tvoj mož?« jo povprašam. Z nasmehom na ustih me pogleda, se zresni in reče: »Ne vem. On pravi, da me ljubi, ampak nisem prepričana, da nima druge. Jaz ga čakam, zaenkrat.« Fatou je radijska moderatorica, ki se sprašuje tudi o upravičenosti moških do takšnih privilegijev, kot je imeti kar štiri žene. »Če lahko ima on štiri žene, zakaj ne smem še jaz imeti

štirih moških?« me z izjavo preseneti Fatou. Fatou je zelo razgledana ženska, predana svoji hčerki, ki ji želi omogočiti kar največ. Zaveda se, da jo samo izobrazba lahko potegne iz revščine, zato jo je pred kratkim celo vpisala v drugo, boljše šolo, za katero mora plačevati, saj je zasebna, ampak kot pravi Fatou, želi, da se veliko nauči, saj sama ni imela te možnosti.

Znano je, da javne šole v Gambiji niso preveč dobre, poleg tega jih je tudi premalo. Običajno se zelo veliko otrok tišči v skupnem razredu, kjer so možnosti za sledenje pouku skoraj nikakršne. Zasebne šole so boljše, vendar si jih lahko privoščijo le redki Gambijci. Te šole po večini obiskujejo otroci tujcev ali otroci iz mešanih zakonov. Veliko otrok v šolo sploh ne hodi, saj si starši tega ne morejo privoščiti, zato smo tukaj mi, Dobrodelno Društvo Upanje za otroke Afrike, s sedežem v Izoli. Sodelujemo z dobrodelnim društvom Helping Hands v Gambiji in delujemo tako, da za otroke, ki nimajo enega ali obeh staršev, iščemo botre, ki jih finančno podprejo pri izobraževanju. Sodelujemo z osnovno šolo, ki ima več kot 4200 otrok. To so otroci, ki nimajo ničesar, včasih tudi svinčnika ne. Vsako leto, preden odpotujem v Gambijo, zbiramo prostovoljne prispevke, s katerimi nakupimo osnovne šolske potrebščine. V lanskem letu smo z zvezki, barvicami, radirkami, šilčki in svinčniki razveselili

približno 350 otrok. Razdelili smo tudi 70 šolskih torb, ki so jih bili otroci izjemno veseli. Tudi tokrat se kmalu odpravljam v Gambijo, zato vas prosim, da nam pomagata, če lahko. Vsak evro šteje. Veseli smo, ko vidimo vesele obraze otrok, ko uresničujemo njihove želje, ko jim predvsem dajemo podporo pri izobraževanju ter upanje v prihodnost.

DOBRODELNO DRUŠTVO UPANJE ZA OTROKE AFRIKE - ASSOCIAZIONE DI BENEFICENZA SPERANZA PER I BAMBINI DELL'AFRICA
Morova 25 F, 6310 Izola
IBAN: SI56 2900 0005 3402 140
Referenca: SI 99
Koda namena: GAMBIJA
Kontakt: upanjezaotroke@gmail.com
www.hopeforkidsofafrica.com

Gambijci so izredno solidarni. Solidarnost se odraža tudi v načinu bivanja. Velikokrat razširjene družine živijo skupaj, tako je lahko v enem compoundu tudi 20–30 ljudi. *Kaj je compound? To je po večini precej veliko ograjeno zemljišče, v katerem so zgrajene preproste sobe. Veliko ljudi še vedno kuha na prostem, na ognjišču, na katerega postavijo velike lonce. V navadi je, da družina v Gambiji sede skupaj za kosilo. Okoli

majhne mize, na katero je običajno postavljen velik lonec, se zbere vsa družina. V Gambiji jedo z rokami in pri tem so zelo spretni. Največkrat je na mizi riž, ki ga pripravijo v pekoči omaki z ribo, piščancem ali zelenjavo. Gostu vedno ponudijo poseben prostor za mizo, za katero pa ponavadi sedi sam. To je znak velikega spoštovanja, čeprav mi nismo navajeni na to in na začetku se zdi kar malo čudno. Gambijci menijo, da lahko gostu pokažejo največje spoštovanje, če ga pustijo pri miru, da poje hrano. Seveda pripravijo tudi pribor. Včasih bo sedel z vami kateri od članov družine, vendar to ni pravilo. Ker so Gambijci zelo gostoljubni, naj vas ne preseneti, če vas povabijo, da ostanete na kosilu, ker ne želijo, da bi bil kdorkoli lačen. Četudi imajo zelo malo, bodo še zadnji kos kruha delili z drugimi.

Tržnice so tisti prostor v Gambiji, kjer lahko najdeš največ različnih izdelkov. Najbolj živahna tržnica se nahaja v Serrekundi. Prav vsak me nagovarja, naj kaj kupim, čeprav tja nisem šla sama. Zraven je bil gambijski prijatelj in načeloma imamo belopolti mir pred nadležnimi trgovci, kadar smo v družbi temnopoltih. Živahno dogajanje na tržnici daje občutek neprekinjenega trgovanja. Opazujem radovedne prodajalce, kako se osredotočajo name, trenutno edino belko, ki hodi mimo njihove stojnice. Že skoraj preslišim, kako me z povzdignjenim glasom kličejo, sama sem v

svojih mislih in opazujem njihove dostojanstvene obraze ter skušam ugotoviti, kakšne življenjske zgodbe se skrivajo za temi gubami. Nekatere oči lahko preberem, vidim v njihov vsakdan in kako je življenje pustilo brazde na njihovih telesih ter čutim, kako so nekateri utrujeni od življenja. Življenje v Gambiji je preprosto, ni pa lahko. Vsak dan je za veliko ljudi zgolj borba za preživetje. Že samo razmišljanje o njihovi prihodnosti, vzbuja zaskrbljenost. Najbrž prihodnost ni prav lepa. V Gambiji zadnja leta število rojstev strmo narašča, kar je zaskrbljujoče. Nimajo dovolj šol, pa še te, ki jih imajo, ne ponujajo kakovostnega programa. Država ne namenja dovolj denarja šolstvu, dajejo vtis, da jim ustreza, če so prebivalci neizobraženi, saj so tako lažje vodljivi. Težava pa niso samo šole, temveč tudi to, da ni dovolj služb, kaj šele dobrih služb. Le kako bodo ti otroci preživljali svoje družine, ko bodo starejši?

Ko se enkrat povežeš z Afriko, ostaneš povezan za vedno. Čeprav v Gambiji ne moreš videti velikih afriških živali (leva, leoparda, nosoroga, slona in bivola), skrivnostno in pristno Afriko čutiš na vsakem koraku. V Afriki se vrneš k svojim koreninam, vrneš se k pristnemu življenju in se približaš materi Zemlji. Vrneš se v življenje.

*compound = tako Gambijci imenujejo bivališča, ki so po večini ograjena, znotraj dvorišča pa so zgrajeni bivalni prostori.

VESLAŠKI ČUDEŽNI DEČEK IZ IZOLE RAJKO HRVAT

Andreja Comino

Mladenič ima v svoji omari kopico medalj iz najrazličnejših tekmovanj.

Najprej je z veslanjem začel starejši brat, nato še on. Starša sta sinova vedno podpirala pri njihovih podvigih.

Rajko Hrvat je trenutno eden najboljših slovenskih veslačev.

Izolan Rajko Hrvat že leta niza uspehe v veslanju. Še sreča, da je v tem športu vztrajal, saj se mu je, ko je pred desetletji prvič sedel v čoln, zdelo, da mu ga ne bo uspelo premikati po vodi. S trdim delom je prišel uspeh, ki je ime našega šampiona ponesel v svet. Kljub temu postavni mladenič ostaja skromen in z obema nogama trdno na tleh.

Punce pozor, Rajko je še samski.

»Prihajam iz Izole, ki je zame eno najlepših mest in sem nanjo zelo navezan. Še posebej sta mi všeč mir in tišina čez dan in malo manj v večernih urah, ko bi si želel več dogajanja čez vso sezono, še posebej poleti,« pravi Rajko, ki je na izolskih ulicah preživel zelo aktivno mladost. »Vedno je bila delavna in vesela. Veliko smo se družili, na igriščih igrali nogomet, košarko ... Vsake toliko smo se odpravili še v zaledje mesta in plezali na drevesa, pokušali češnje in granatna jabolka vse do tedaj, dokler nas ni kdo zalotil,« se spominja otroških vragolij. Ko danes gleda na Izolo svoje mladosti, opaža, da se je mesto spremenilo. Postalo je bolj prepoznavno tako doma kot v tujini tudi zaradi dobrih športnih rezultatov. Sam je v veslanje zaplul po naključju.

VSAKA TEKMA IMA SVOJ ČAR

»Najprej se je s tem športom začel ukvarjati moj starejši brat. Nekega dne me je dne povabil v klub, da poskusim tudi sam. Moj prvi odziv ni bil najboljši. Imel sem občutek, da ne bom zmozel premikati čolna po vodi, zato sem po nekaj dnevih

obupal in se nisem več vrnil v klub. Čez kakšen mesec smo s srednjo šolo obiskali športne klube. Eden je bil tudi Veslaški klub Argo Izola. Tokrat sem bil bolj navdušen in motiviran, zato leto 2000 tudi štejem za mejnik, ko sem začel resno veslati. Naj še navržem, da moja starša nista bila športnika, sta pa nama z bratom pustila prosto izbiro. V tolažbo jima je bila misel, da počnem nekaj koristnega, da nisem na ulici,« pripoveduje Rajko, ki mu je pri veslanju všeč tudi to, da je ves čas v naravi, da ima stik z njeno lepoto. Čar veslanja je tudi v tem, da se ves čas nekaj dogaja. Enkrat je sonce, drugič piha. »Najlepši pa so treningi poleti zgodaj zjutraj, ko se mesto šele prebuja in smo na vodi samo veslači, ki uživamo v miru in tišini,« pripoveduje vrhunski športnik, ki ne bo nikoli pozabil svoje prve dobre uvrstitve. Dosegel jo je že istega leta in to že na svoji prvi regati v Italiji, ko je osvojil medaljo. »Vsaka tekma ima svoj čar, ne glede na to, ali je mednarodna, svetovno, evropsko prvenstvo. Vedno se moram potruditi, če želim do zelenega rezultata. Vse medalje in pokale hranim pri starših doma,« pove športnik, ki si želi nastopiti na olimpijskih igrah in letos na evropskem prvenstvu na Bledu postati evropski prvak. Zaveda pa se, da je treba za dosego vsakega cilja vložiti veliko truda.

NAPORNI TRENINGI

Ni mu težko trenirati od deset do dvanaest ur na teden. Treningi so zelo raznoliki, od fitnesa, kolesarjenja do veslanja. »V Izoli imam slabše

pogoje zaradi morja, ker je voda velikokrat razburkana, zato sem primoran trenirati na Bledu ali v Bohinju, kjer so pogoji dosti primernejši. Bled je meka svetovnega veslanja, zato med letom tam preživim veliko časa. Veliko kilometrov naredim

tudi po Bohinjskem jezeru. Tukaj največ treningov opravimo v poletnem času, ko je gladina morja najbolj mirna v zgodnjih jutranjih urah, pa tudi manj prometa je na vodi. Po slovesu Iztoka Čopa in Luke Špika se je zamenjala generacija, ki se

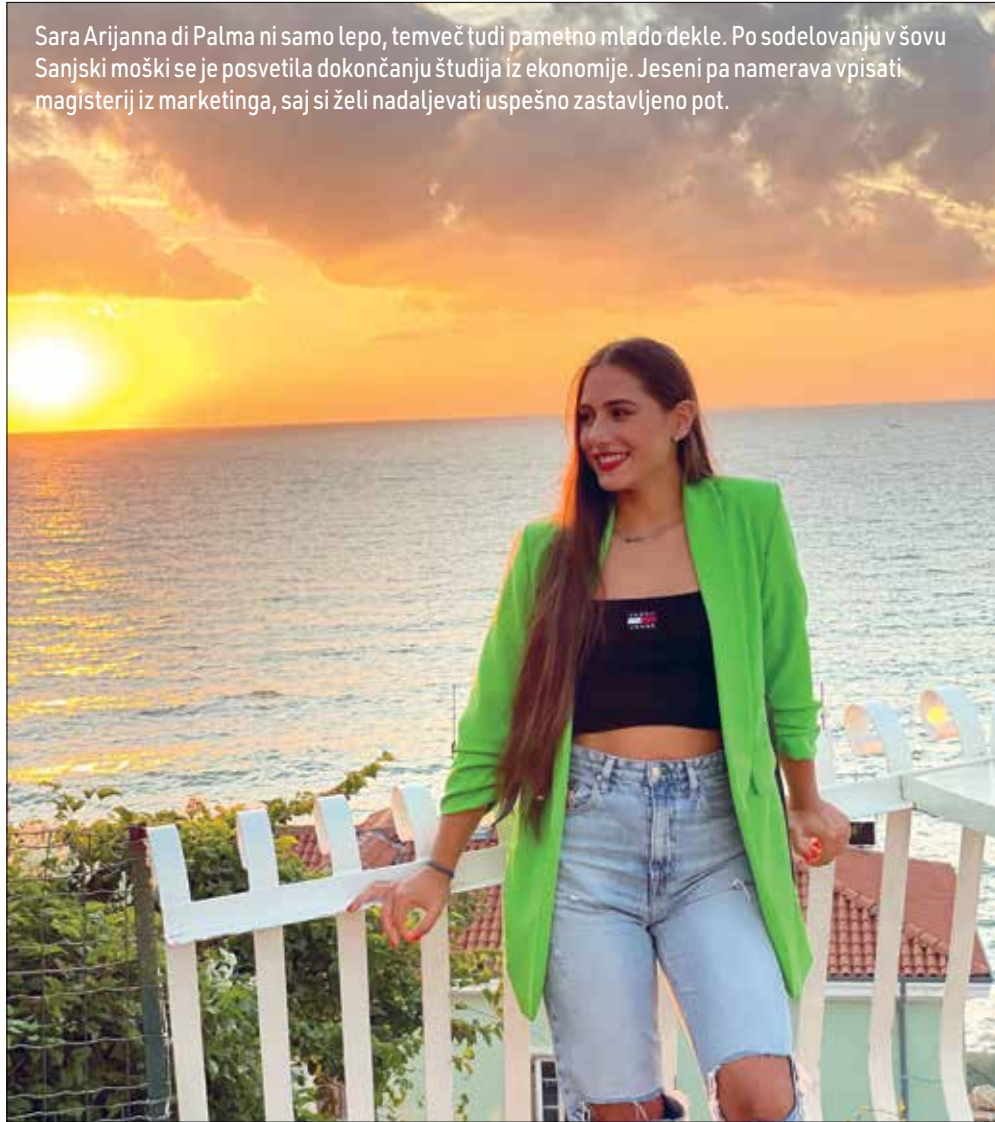
pozna še danes, ampak od leta 2015 do 2022 sem nekako jaz s svojimi uspehi, z osvojenimi medaljami na evropskem prvenstvu in dvema na svetovnem prvenstvu, obdržal veslanje, da ni šlo v pozabo, tako da ljudje še vedno radi pogledajo in se zanimajo za ta šport. Letos maja bo odlična priložnost pobliže spoznati veslanje, saj Bled gosti evropsko prvenstvo za člane,« pravi športnik in dodaja, da je veslanje zelo drag šport. Vso opremo, od vesel do čolna, dobi od kluba ali zveze. Opremo menjajo glede na obrabo materiala. Njegov čoln tehta štirinajst kilogramov. Ne glede na vse uspehe, se od veslanja ne da živeti, zato je vesel, da dobiva finančno podporo Veslaške zveze Slovenije. Hvaležen pa je tudi, da ni bil nikoli poškodovan. Poleg napornih treningov pa mora paziti tudi na prehrano. »Nastopam v kategoriji do 72, 5 kilogramov, tako da moram med sezono izpustiti kakšno sladico, da potem na sami regati nimam težav s tehtanjem. Alkohola ne pijem, tako se mu ni težko odreči,« pripoveduje Rajko, ki mu je največji izziv, kako čim lažje priti do končne tekme. Najhuje je, ko ve, da je dobro treniral, potem pa na regati tega ne pokaže. Mladenič že dolga leta naporno trenira, seveda pa si zna tudi oddahniti. Takrat se rad podruži s kolegi in kolegicami ob dobri kavi, rad se poigra z dveletno nečakinjo Mašo, najbolj pa ga boste razveselili s povabilom na sladoleđ.

Andreja Comino

ARIJANNA SARA DI PALMA IZ ŠOVA SANJSKI MOŠKI

Sara Arijanna di Palma ni samo lepo, temveč tudi pametno mlado dekle. Po sodelovanju v šovu Sanjski moški se je posvetila dokončanju študija iz ekonomije. Jeseni pa namerava vpisati magisterij iz marketinga, saj si želi nadaljevati uspešno zastavljeno pot.

Med tistimi, za katere smo v šovu Sanjski moški še posebej stiskali pesti, je dvaindvajsetletna Koprčanka Arijanna Sara di Palma. Temnolasa Primorka z italijanskimi koreninami je tako soudeležence v šovu kot gledalce navdušila s svojo spontanostjo, pozitivnostjo, iskrivostjo in tudi tem, da je brez dlake na jeziku. Šova je konec, temnolaska pa se že posveča novim izzivom. Med drugim jo boste pogosto srečali v Portorožu, kjer vam bo v družinskem baru postregla s kavo in nasmehom.

»Od nekdanj imam rada izzive in nove stvari. Ker sem nepopoljšljivo radovedna, si želim poskusiti čim več različnih stvari, zato sem se tudi prijavila v Sanjskega moškega. Nemara bi tam morda našla ljubezen, vendar nisem bila obremenjena

Lepa temnolaska je tudi športno zelo aktivna.

s tem, da bi morala res najti nekoga, bolj sem si želela novih izkušenj in to sem tudi doživela,« pravi Arijanna. Sicer pa je od malega delovna in aktivna. »Pri tem sta me spodbujala mama in oče. Vpisala sta me, kamorkoli sem si želela. Tako sem med drugim obiskovala glasbeno in baletno šolo, igrala sem klavir, z enako strastjo pa se lotevala športa, dve leti sem trenirala plavanje, obiskovala sem karate, najdlje pa sem se posvečala odbojki. Eno leto sem jo igrala v Piranu, vse ostalo pa v Odbojarskem klubu Koper. Ko sem v Ljubljani začela študirati ekonomijo, nisem mogla več hoditi na treninge in tekme, pa sem odbojko igrala za fakulteto. Naj dodam, da je odbojka res krasen šport. Tu sem se naučila borbenosti, truda, zmagovanja, porazov... Odbojka mi je dala samodisciplino, me naučila dati vse od sebe, se dokazati v ekipi, zdrave tekmovalnosti in pa prava prijateljstva za vse življenje,« razlaga Arijanna, ki je med drugim naredila še tečaj za učiteljico smučanja, saj ima zelo rada tudi ta šport. Obožuje tudi tenis in si v fitnesu kleše postavlo.

VESTRANSKO AKTIVNA

Zadnja tri leta pa je posvetila študiju ekonomije v Ljubljani. Ker ima rada jezike in se jih je naučila mimogrede, se je tudi odločila za mednarodno študijsko smer v angleščini. Tako je imela sošolce z vseh delov sveta, kar ji je bilo zelo všeč in ji je dalo dodatno širino. »Žal smo imeli zaradi korone nekaj predavanj na daljavo, ko pa se je vse odprlo, sem vse študijske obveznosti opravila redno in septembra še diplomirala. Vmes smo še snemali šov, tako da je bilo za mano noro in vsega polno leto. Ničesar ne obžalujem, res sem se imela krasno. Zdaj sem si vzela leto dni premora, da ugotovim, kako se bo moje življenje odvijalo v prihodnje. Počasi načrtujem svoje naslednje korake, želim si na magisterij. Sicer pa mi ne utegne biti dolgčas, saj se ves čas nekaj dogaja. Imam veliko intervjujev in fotografiranja, z veseljem pomagam v lokalni staršev v Portorožu, malo se družim s prijatelji, pripravljam spletne vsebine za svoje sledilce,« kot iz topa ustreli aktivna mlada ženska, ki uživa tudi v tem, da je spoznala veliko novih ljudi, z nekaterimi so začeli celo poslovno sodelovati, kar ji je zelo všeč. Tako ji dnevi minevajo, kot bi mignil. Ker se ves čas trudi biti v dobri kondiciji, pridno obiskuje fitnes in smuča, načrtuje še učenje smučanja, nedavno je posnela video z vadbami, ima pa še kopico drugih načrtov in le eno sladko skrb – kako vse, kar bi si želela in jo zanima, stlačiti v svoj prepolni urnik.

V PORTOROŽU IN PIRANU LANI VEČ KOT 1.83 MILIJONA TURISTIČNIH PRENOČITEV

© - promocijsko sporočilo

V letu 2022 so v vseh nastanitvenih kapacitetah občine Piran zabeležili dobrih 1.8 mio prenočitev, kar je skoraj toliko kot v rekordnem letu 2019.

Lani so v vseh nastanitvenih kapacitetah občine Piran zabeležili 1.830.808 prenočitev, kar jih ponovno umešča v sam vrh med slovenskimi destinacijami. V primerjavi z letom 2021 je to 19 % več, v primerjavi z letom 2019 pa samo 1 % manj. Tujci, med katerimi je bilo največ Avstrijcev, Nemcev in Italijanov (vir: ttaksa.si), so ustvarili skoraj dve tretjini (58 %) vseh prenočitev. S tem so se močno približali razmerju izpred pandemije, ko so tujci ustvarili 70 % vseh prenočitev. V hotelih občine Piran je bilo lani ustvarjenih 11 % manj prenočitev v primerjavi z letom 2019, nasprotno pa so v ostalih nastanitvenih zmogljivostih zabeležili za dobro petino prenočitev več kot v letu pred pandemijo.

V preteklem letu je Turistično združenje Portorož v okviru oglaševalske kampanje Mi smo tu, ki je potekala na sedmih trgih, lansiralo destinacijski nezamenljivi žeton (NFT). S tem je Portorož & Piran postal prva slovenska lokalna turistična destinacija s svojim nezamenljivim žetonom. Na destinaciji so gostili okoli 40 novinarjev in vplivnežev, ki so ustvarili številne odmevne medijske objave. Med drugim so o Portorožu & Piranu poročali Lonely Planet, The Guardian, Euronews, Oggi, Vanity Fair

Italia, Donna Moderna, Bild der Frau in Kleine Zeitung. Turistično združenje Portorož je poleg predstavitev na bližnjih trgih v vlogi koordinatorske sodelovalo tudi pri uspešni predstavitvi makroregije Mediteranska in Kraška Slovenija na razstavi EXPO Dubaj. Med odmevnejšimi aktivnostmi združenja je bila soorganizacija 29. evropskega srečanja lastnikov motociklov

Harley-Davidson, ki je v Portorož privabil okoli 47.000 obiskovalcev. Promocijsko je združenje pomembno podprlo prireditve v okviru Tartinijevega leta (Tartini 330) in Jazz festival Piran/Portorož, leto pa zaključilo z organizacijo 9. Festivala penin.

Na portalu www.portoroz.si so lani dosegli rekordno število obiskov, in sicer 1.26 milijona, kar je dobra petina več kot leto poprej. Med najbolj obiskanimi vsebinami so bila doživetja, koledar prireditev in spletne kamere. Na portalu je zaživel tudi nov rezervacijski sistem, ki omogoča spletno rezervacijo prenočitev in doživetij.

»Z izkupičkom minulega leta smo lahko zelo zadovoljni. K dobrim rezultatom je zagotovo pripomogla atraktivnost naše destinacije, v prvi polovici leta pa tudi turistični boni. Zaradi preteče gospodarske krize bo letošnje leto polno izzivov. Želimo si, da bi lahko z izrazitejšimi vlaganji v promocijo destinacije še v večji meri podpirali turistično gospodarstvo občine Piran, kar je osnovno poslanstvo združenja,« je komentiral mag. Aleksander Valentin, v. d. direktor Turističnega združenja Portorož.

V letošnjem letu načrtujejo okrepitev promocije na tujih trgih s poudarkom na pred in po sezoni ter nadaljevanje sodelovanja z ostalimi tremi istrskimi destinacijami pod skupnim imenom Love Istria.

Kmetija Gramona. (foto: Branko Furlanič)

SMERNICE V LETU 2023

Ste že naredili prostor za nove modne kose?

KATERE BARVE, MODNI KOSI IN DRUGO BODO ZAZNAMovali NOVO LETO?

Po vijolični Very Peri v letu 2023 prihaja barva Viva Magenta. Barva leta, ki so jo izbrali v Pantone Color Institute v posebnem, rožnatem odtenku rdeče, prinaša neustrašnost in optimizem, moč, energičnost ter živahnost. »Nekonvencionalna barva za nekonvencionalne čase,« pojasnjujejo v podjetju Pantone, ki so navdih za letošnjo barvo našli v naravi. Ta zanimiva barva mešanica hladnih in toplih tonov bo v letu 2023 prav gotovo vplivala tako na modo kot tudi na dizajn, opremo za dom in tehnologijo. Kombiniramo jo lahko tako z osnovnima barvama, črno in belo, kot tudi s pudrastimi, sivimi in drugimi svetlimi odtenki. Tako je Viva Magenta že eden od najbolj iskanih odtenkov šmink, lakov za nohte, pa tudi barv za lase.

METALNE BARVE, UMETNO USNJE, JEANS IN VIDEZ MORSKE DEKLICE

Med modnimi barvami letošnje pomladi in poletja se poleg rdeče pojavljajo še rumena, zelena,

Viva Magenta – barva leta 2023

rjava in bela. Na sceno se v novem letu vračajo tudi metalne barve, ki zaznamujejo tako oblačila kot tudi obutev, torbice in druge modne dodatke. Sicer ima moda v letu 2023 pridih devetdesetih. Veliko je jeansa, pa tudi umetnega usnja. Res, da umetno usnje načeloma velja za bolj jesenski in zimski kos, a vse kaže, da bodo jakne in krila različnih dolžin iz umetnega usnja v trendu tudi v letu 2023 kar skozi vse leto.

2023 je vsekakor moden tudi videz Wednesday Addams, lika iz priljubljene nanizanke, ki slovi po gotskem make up-u, kitkah, frufanju, usnjenih oblačilih in drugih modnih kosih, ki so v zadnjem času med najbolj iskanimi na spletu.

Kot kaže pa je na modo v novem letu vplival še en filmski lik, in sicer Disneyeva nova mala morska deklica, ki se v letu 2023 v filmski različici vrača na velika platna. Ta je očitno navdušila tudi modne oblikovalce. Videz morskih deklic bo letos v ospredju tako pri modnih oblačilih kot tudi frizurah in ličilih.

Wednesday Addams navdihuje s svojim gotskim stilom.

KAJ PA OBUTEV?

Tudi v letu 2023 ostajajo balerinke, ki so se na sceno vrstile že v letu 2022, kot tudi čevlji z visokimi platformami in visokimi petami, pa tudi salonarji, mokasini in škornji. Slednji se letos vračajo tudi v pomladni in poletni izdaji, metalne barve in zanimivi detajli pa tudi pri čevljih.

KAJ SE V LETU 2023 POSLAVLJA?

Na modnem področju se bomo v letu 2023 poslovili od »logomanije«. Veliki napisi modnih znamk na oblačilih in obutvi so »passe«, saj v novem letu ne želimo pripadati nobeni modni znamki, ampak s svojo edinstvenostjo raje izrazimo svoj slog. Od barv se v novem letu poslavljajo pastelne, kot sta na primer lila in lavanda, modni poznavalci svetujejo, naj se poslovimo od hlač in kril z nizkim pasom. Kaj pa vi, ste že pospravili omaro in naredili prostor za nove modne kose?

Mala morska deklica v letu 2023 vpliva na modo in make up.

€ - promocijsko sporočilo

OBISKALI SMO RESTAVRACIJO KOGO

Prenovljena restavracija Kogo ob vinski kleti Vinakoper velja za eno najbolj razpoznavnih restavracij v tem delu Istre.

Obiskovalec že na vhodu v prostor ne more ostati ravnodušen, saj je resnično lepo opremljen, ob posebnih priložnostih, kot sta na primer bližajoče se Valentinovo in dan žena, osmi marec, pa mu posebne dekoracije dajo še poseben čar. Kljub elegantnemu prostoru pa se v restavraciji, ki se ponaša z velikim brezplačnim parkiriščem in odlično lego tik ob avtocesti, vsakdo lahko takoj sprostí in počuti povsem domače. Simpatično osebje restavracije, na čelu z mladima vodjema restavracije – Markom in Aljošo, vam bo namreč znalo svetovati glede izbire hrane, ob tem pa vam bodo seveda postregli najboljše vino iz naše največje istrske kleti Vinakoper. Glede na to, da

večino vin strežejo tudi samo na kozarec, lahko poskusite široko paleto iz njihove ponudbe. Kogo je med tednom odlična izbira za poslovna kosila, vsak dan nudijo tudi dnevne menije, ki jih lahko spremljate na njihovem Facebook in Instagram profilu, v večernih urah pa odlični prostor za druženje, romantično večerjo ali samo

manjši prigrizek. Zaključenim družbam, kisi želijo zasebnosti, je na voljo poseben salon, za večje skupine pa tudi bližnji hram, ki je odlični prostor za rojstnodnevne zabave, obletnice in druge pomembne priložnosti.

Za vse, ki bi ob obisku restavracije Kogo radi podrobneje spoznali vinsko klet Vinakoper, lahko ob vnaprejšnjem dogovoru organizirajo tudi ogled kleti z degustacijo, ob restavraciji pa je tudi prodajalna vin in drugih istrskih gurmanskih izdelkov, iz katere zagotovo ne boste odšli praznih rok.

Veliko je torej razlogov, da tudi vi obiščete restavracijo Kogo in se prepričate o pristnih istrskih okusih, sodobno postreženih, ožlahtnosti vin Vinakoper, prijaznosti in sproščenem vzdušju. Obiščete jih lahko vse dni v tednu razen nedelje. Več na @rest_kogo in info@kogo.si

PREVERJAMO URBANE MITE

Zapadel je prvi sneg ...

Ljubitelji zime, snega in snežnih vragolij letos ob živce spravljajo za ta čas nenavadno visoke temperature. Lahko bi rekli, da so se zametki prave zime pokazali šele 10 dni nazaj, ko je po Sloveniji sneg poskrbel za zimsko idilo, ki smo je bili v prejšnjih letih vajeni decembra ali celo že novembra. Sneg lahko obožuje ali pa ga sploh ne. Vmesne poti ni. So tisti, ki bi najraje videli, da bi snežilo od oktobra do aprila ter ostali, ki jim sneg predstavlja prej težavo kot karkoli drugega. Med slednje najverjetneje spada velika večina Primorcev, ki snega nismo vajeni in ga ne pogrešamo. Sama, priznam, po snegu še nikoli v življenju nisem vozila in bi si, če bi nas zametlo, v službi vzela prost dan ali dva. Rada pa spremljam in navijam za naše biatlonce, skakalce, smučarje... In udobja domače ogrevane dnevne sobe, seveda. In ker vremenoslovci opozarjajo, da nas še kar nekaj snega čaka v prihodnje, pa tudi zato, ker so pred vrati zimske šolske počitnice, ko se marsikatera družina odpravi na dopust, sem za vas izbrskala nekaj mitov o snegu.

1. **Ali je tvegano jesti sneg?** Vprašanje, ki pesti marsikatero starša, ker, kot vemo, otroci dajo v usta vse, kar vidijo in je popolnoma normalno, da bodo poskusili tudi sneg. Nekaj snežink, ki na svoji poti pristanejo v otrokovih ustih in ne na tleh, seveda ne bo povzročilo nič slabega. Se pa moramo zavedati, da je sneg skoraj povsod onesnažen – kemikalije, sol, dlake, urin, bakterije. Tudi svež sneg lahko vsebuje delce izpušnih plinov ali dima iz zraka. Zato le dovolite otroku, da poskusi nekaj snega, vendar če se želite izogniti trebušnim težavam, ga opozorite, da pri tem pretirava.

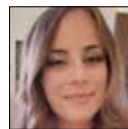
2. **Sol topi sneg in led.** Res je. Posipne službe se zato vsakič, ko je napovedano močno sneženje, odpravijo na ceste, pločnike in jih posipajo s

soljo ter na tak način očistijo, saj se zaradi soli sneg in led stopita. Predhodno posipavanje soli pa prepreči nastanek ledu. Raziskave so pokazale, da če cest ne bi posipavali, bi bilo za šestkrat več prometnih nesreč. Se pa ob tem pojavljajo vprašanja o vplivu soli na naravo, saj Dars povprečno na sezono porabi okrog 30 tisoč ton soli. Sol škoduje tudi vozilom, cestam, vendar druge rešitve, ki bi bila tako učinkovita pri spopadanju s snegom in ledom na cestah, zaenkrat ni.

3. **Sneg je bele barve.** Ni res. Vsak december si pred božičem prepevamo pesem White Christmas in sanjamo, kako se bomo na božični dan prebudili v zasneženo belo jutro. Vendar vas moram razočarati, da sneg v resnici ni bel, ampak je brezbarven, prozoren. Svetloba se skozi sneg ne more prebiti, ampak se odbije, zato je v naših očeh sneg bel. Včasih pa se nam celo zazdi, da je moder. To se zgodi, ko plasti snega ustvarijo svetlobni filter, kar povzroči večjo vpojnost rdeče kot modre barve.

Manca Hribovšek

Še zanimivosti za konec:

- Finci poznajo več kot štirideset različnih izrazov za sneg.
- Poznamo pa tudi osebe, ki se snega bojijo, po navadi zaradi travmatične izkušnje iz otroštva. Znanstveni izraz za tako fobijo je kionofobija.
- Snežinke potrebujejo približno eno uro, preden dosežejo tla, padajo pa s povprečno hitrostjo med 1,5 in 6,5 km/h.

Za vse, ki zimske dopoldneve in popoldneve med vikendi preživljate pred televizijo ob navijanju za naše športnike, pa naj vas spomnim, da nas čez slab mesec čaka prava poslastica in največji športni dogodek v zgodovini Slovenije – FIS svetovno prvenstvo v nordijskem smučanju v Planici med 21. februarjem in 5. marcem. Vsem otrokom in tudi staršem, ki imate ravno zaradi tega dogodka letos zimske počitnice že na začetku februarja, pa želim veliko zabave, smeha ob delanju snežakov in »angelčkov« v snegu, varnega smučanja, sankanja in drsanja ... Najbolj pomembno pa je, da pozabite na telefone, skrbi in preprosto uživajte.

OBALA
časopis in portal
za slovesko Istro **plus**

Imate dejavnost? Si želite novih strank, več kupcev vaših izdelkov ali več naročnikov vaših storitev? Tukaj je pravi prostor za vas! Vaš oglas bo vsak mesec dosegel **25.500** gospodinjstev v slovenski Istri! Pokličite nas na **040 600 700** ali nam pišite na **marketing@obalaplus.si** in izvedeli boste prednosti oglaševanja v časopisu in na spletnem portalu **www.obalaplus.si**

ISBE d.o.o.

Liminjanska cesta 96
6320 Portorož
T: +386 5 677 86 22
F: +386 5 677 06 22
E: isbedoo@gmail.com

VRT V FEBRUARJU

Januar se posavlja s spremenljivim in pretoplim vremenom. V upanju, da nam bo februar postregel s kakšnim hladnejšim obdobjem, da mraz postori, kar mora, preverimo uspešnost prejšnje sadilne sezone in si pripravimo načrt za prihajajočo, saj nam dober sadilni načrt lahko prinese obilnejši pridelek in premišljen izkoristek površine.

Del uspeha je tudi primerno pripravljena prst, uporaba učinkovitih gnojil in seveda vodna oskrba v rastni sezoni. Priporočljivo je spremljanje setvenega koledarja in upoštevanje pomembnih terminov za določene rastline. Če imamo zaprte ogrevane grede, posejemo solate, peteršilj, paradižnik, paprike, jajčevce, ... Pri setvi moramo izbrati pravi substrat. Nizkocenovnim substratom velikokrat primanjkuje zagonskih hranil za primerno oblikovanje sadik, pogosto ni sterilni, zato lahko rastline takoj po vzklitju hitro propadejo. Na prostem lahko posejemo grah, redkvico, bob. V specializiranih trgovinah lahko že dobimo sadike solate, pora, brokolija, cvetače. To je primeren čas za pripravo semenskega krompirja, zloženega v zabojčkih, pripravljenega za kaljenje. Ni priporočljivo pretirano rezanje, da ga ne okužimo z boleznijo.

Če bodo temperature dovoljevale, bo v **zeliščnem vrtu** že opaziti spomladansko prebujanje. Odstranimo plevela, ki so prestali tudi nizke temperature. Po okopavanju lahko posujemo okoli rastlin kompost in le tega prekrijemo z lubjem. S primerno debelino lubja si bomo privarčevali precej dodatnega dela in kompost bo obogatil že obstoječo prst. Pomembno je, da pregledamo rastline in odstranimo poškodovane dele. Vse rastline, ki so se prekomerno razrasle in jih nismo uporabili, porežemo, da bodo spet močno odgnale.

Sašo Mejak

V **sadnem vrtu** opravimo še zadnja zimska vzdrževalna dela. Porežemo, kar še nismo porezali. Pri obrezovanju ne smemo pozabiti zamazati večjih ran s cepilno smolo, da ne pride do kakšne bolezni ali napada škodljivca. V **vinogradih** in **sadovnjakih** lahko dosadimo ali zaradi odmrta zamenjamo sadike. Tudi kole in žico je dobro pregledati, če je dovolj napeta, da ne pride do nepotrebnih težav v rastni sezoni. Opravimo lahko tudi škropljenje proti boleznim z bakrenimi pripravki, proti škodljivcem pa škropimo, ko je brstje napeto. Za primerne pripravke se pozanimajte v specializiranih prodajalnah, kjer prodajo fitofarmacevtska sredstva.

V **okrasnem vrtu** nas razveseljujejo tulipani, narcise, hijacinte, s svojimi prebujenimi poganjki pa so še mnoge rastline v zimskem spanju. Okrasna kutina nas obdarja s svojim cvetjem v kombinaciji s telohi, tudi prelep srobot »armandii« nas obdarja s svojimi sveže belimi cvetovi. Pomembno je dodati rastlinam kompost, ker je zelo pomemben za prehranjevanje rastlin in izboljšanje tal. Kompost deluje vzpodbudno na rast vseh rastlin razen kisloljubnih, ki jim je potrebno dodajanje specifično gnojilo. Lahko se lotimo živih meja pitospora, lovrikovcev, ligustrov. Obrežemo tudi hortenzije in vrtnice.

Travne površine se tudi prebujajo, če to dovoljujejo temperature. Če so dovolj visoke, lahko opravimo tudi prezračevanje travnih površin in gnojenje. Pripravimo tudi površine za dosajevnje, kjer je to potrebno.

Ne pozabimo, da lahko vedno v krmilnice še nastavimo hrano za ptice in s tem poskrbimo, da jim je prijetneje.

OBALA
časopis in portal
za slovesko Istro **plus**
www.obalaplus.si

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

ELEKTROCENTER

Za vaš hitrejši nakup sedaj z novim načinom samopostrežbe • Vabljeni v prenovljeno specializirano trgovino z elektrotehničnim materialom!

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganelška c. 6, Koper • www.elektro-center.si
Tel.: 05/ 612 1500 • GSM: 041 283 385

Manca Hribovšek

PUSTNI RECEPT: NONINE PUSTNE KROŠTOLE

Zdi se, da smo še včeraj nazdravljali novemu letu, čez nekaj dni pa bomo že obrnili nov list na koledarju in vstopili v drugi mesec letošnjega leta, ki bo hkrati tudi pustni.

Norčavost pustnih šem, ki bodo vztrajno odganjale zimo (A imajo letos sploh kaj za odganjati?), bomo lahko po različnih krajih v Sloveniji spremljali na pustno soboto, ki bo letos 18. februarja. Če ne prej, pa takrat »padejo« tudi vse noveletne zaobljube o hujšanju, dietah brez sladkorja ipd. Značilna pustna hrana, ki se ji zelo težko odpovemo, so namreč krofi, kroštrole ali hroštrole in tudi miške oz. fritule. Vsem naštetim dobrotam se seveda ne rabimo odpovedati, vendar pa moramo biti previdni pri količini, saj je hrana ocvrta, mastna in zato težje prebavljiva. Privoščite si, kajti po pustnem torku se na pepelnično sredo prične štiridesetdnevni post, ki traja vse do velike noči. Z vami bom delila recept za pustne kroštrole, ki me vrnejo v čas otroštva, ko jih je pripravljala moja nona. Ker je kroštrole pripravila za maskare, ki so hodile od vrat do vrat in se ustavile tudi pri naših, smo vnuki kroštrole jedli na skrivaj. So pa zato bile še toliko bolj slastne ...

- Sestavine:**
- 500 gramov moke,
  - 5 velikih žlic sladkorja (lahko dodamo tudi vanilin sladkor),
  - ščep soli,
  - 3 rumenjake,
  - 2 celi jajci,
  - 15 dag masla,
  - deci belega vina,
  - olje za cvrtje,
  - sladkor v prahu.

Postopek:

Maslo stopimo in počakamo, da se ohladi. Tri rumenjake in dve celi jajci stepemo skupaj s sladkorjem. Dodamo moko, stopljeno maslo, sol in vino. Vse dobro pregnetemo, da nastane homogena zmes. Testo na tanko razvaljamo in zrežemo na poljubno široke trakove. Na sredini vsakega traku naredimo zarezo in en konec skozi njo obrnemo navznoter (če ne veste, kako oblikovanje kroštol izgleda, si lahko posnetek poiščete na internetu). V ponev nalijemo večjo količino olja za cvrtje, ki ga segrejemo. Kroštrole cvremo na nizkem ognju, da zlato porumenijo (pazimo, da ji ne prepečemo). Položimo jih na

papirnate brisače, da le-te vpijejo odvečno olje. Ko se ohladijo, jih potresemo s sladkorjem v prahu. Če boste recepte preizkusili tudi v praksi, mi

lahko fotografije in odzive pošljete na elektronski naslov manca.hribovsek@obalaplus.si ali na FB profil ObalaPlus. Pa da vidimo, kdo naredi najlepše kroštrole!

**DOMAČE ISTRSKE JEDI
KUHANE PO NAROČILU**

DOSTAVA: Ankaran, Izola, Koper in Piran
vsak dan med 11. in 19. uro

Naročila do 17. ure dostavimo naslednji dan!

SESTAVIL B. K.	VRAN GOLOBJE VELIKOSTI	TEPEC, BEBEC	PRAVEC, KURZ	8 ČRKA ABECEDE		KONRAD ADENAUER	SLOVENSKI SLIKAR, GRAFIK FRANCE	6 ČRKA ABECEDE		GROBO DOMAČE SUKNO, RAŠ	TOMAŽ JERŠIČ	PRVA ČRKA IMENA PEVKE SIRK		MESTO V UGANDI	NINA GAZIBARA	IME SLOVENSKE PISATELJICE PEROCI	SEKANJE, SEČNJA
OCET				OLIMPIJSKI KOMITE SLOVENIJE REKA NA PELOPONEZU				NASAD OB HIŠI				PORTUGALSKI POLITIK ANTONIO RAMALHO					
NAJVIŠJI ČIN V MORNARICI								MLAD GOZD SLOVENSKI PUBLICIST ANDREJ				CERKVENO GLASBILO PRIPADNIK GETOV					
BRAZILSKI TENISKI IGRALEC ARMANDO						GRŠKI BOG VOJNE					AFRIŠKA KRAVJA ANTILOPA PREMAZNO SREDSTVO				ALEŠ KLINAR REKA V AFRIKI		
JAPONSKI SLIKAR OGATA						DOLINA V ITALIJI RDEČI KRIŽ				ŽENEVSKO JEZERO, LAC				A		VODNA ŽIVAL S KLEŠČAMI	SMUČARKA DREV
ALENKA TOMAŽIČ			JUŽNI SADEŽ	TRAVNAT SVET NA KONCU NJIVE, OZARE NEM. REKA			A			OČE VZDEVEK GRŠKEGA BOGATAŠA ONASSISA				RIM. BOGINJA JEZE DELEC Z ELEKTRIČNIM NABOJEM			
	NEVESTINO PREMOŽENJE V BLAGU	RIŽEVO ŽGANJE HRVAŠKI NOGOMETAŠ GORAN					TON A, ZVIŠAN ZA POLTON	TIBETANSKO GOVEDO HITER LOVSKI PES				POKRAJINA V IRANU ŠPANSKI PLES S KUBE					
AMERIŠKA IGRALKA LISA						MESTO V IRANU					ADOLF (KRAJŠE)				KRISTINA ARHAR RIM. CESAR MARK AVRELIJ		
IRANSKO NOMADSKO PLEME						PREBIVALCI IRSKE FENIČANSKI BOG VOJNE					DELOVNA MIZA, PULT (NAR.) ŠPELA OČEPEK					PARADIŽ, EDEN	RIBIŠKA MREŽA
INDUSTRIJSKA RASTLINA				HRVAŠKI IGRALEC SVEN						OVRATNA RUTA HRIB NAD LAŠKIM		A		UMETNOST, VEŠČINA, SPRETNOST (LAT.)			
DOLGOREPA PAPIGA				JOŽE TISNIKAR PRIPADNIKI TITOV			IME SLOVENSKE PESNICE FATUR	REKA V FRANCIJI, RONA						EGIPČANSKI BOG SONČA, RA, RE SPODNJA OKONČINA			
	IZRAELSKI PREMIER EHUD	FRANCOSKI SLIKAR KOS POHIŠTVA						LIDIJA URANKAR ITALIJANSKI POLITIK GIULIANO			AVSTRILJSKI SMUČAR HANS GOROVJE V ALŽIRIJI				JOŽE KOVIČ FINSKI POLITIK TAISO KALEVI		
IME AMERIŠKE IGRALKE DEREK			MESTO V ITALIJI DEL MOLEKULE					MARIBORSKI NOGOMETAŠ TAVARES ANITA GREGORČ								MESTO V BELGIJI	SLOVENSKI PISATELJ MATEVŽ
DRUŽINA ITALIJANSKIH GRADITELJEV GODAL						JAPONSKA NABIRALKA BISEROV				DRAGO AVSENAK PRVA NEZNANKA V MATEMATIKI			HOLANDSKI SLIKAR VINCENT VAN AM. IGRALEC AFFLECK				
SRBSKI IGRALEC MARKO						ERIKA STROPNIK	NORDIJSKI BOG MORJA SILVO KARO					ŠPANSKI PISEC ARTURO ODGOVOR NA KONTRU					
DŽIP ROMUNSKO TOVARNE DACIA				KRATKO SPOROČILO, NOVICA					ZAREBRNICA					SUHO VINO			
PREŠERNOVA PESEM				GESLO	A			ZRNAT SNEG, LEDENA SKORJA						ANGLEŠKO SVETLO PIVO			

STEAL: fr. slikar   RATIČ: srb. igralec   GILAN: iran. pokrajina   AHAR: iran. mesto   VIERA: braz. tenisač   VRATI: ozare   ALANI: iran. pleme   EANES: port. politik

DOBRODOŠLI V DRUŽBI ZVEZD. AVTOPLUS KOPER.

Obiščite novi prodajni salon in servis za osebna in lahka dostavna vozila Mercedes-Benz v Kopru.

Z veseljem vam bomo svetovali o naših modelih, številne lahko preizkusite. Za vaša vozila Mercedes-Benz bomo poskrbeli zanesljivo in strokovno. Pri nas lahko uredite tudi tehnični pregled ter sklenete podaljšano jamstvo in zavarovanje vozila.

Nudimo pa vam še prodajo originalnih nadomestnih delov, kompletov pnevmatik, izdelkov za nego vozila in kolekcije Mercedes-Benz.

Avtoplus d.o.o. Koper

Ulica 15. maja 26, 6000 Koper
T +386 (0)5 613 70 39 | avtoplus@avtoplus.si

Mercedes-Benz

